

แนวทางพิสูจน์ว่า กบฏองจันเป็นจารึกโบราณและ
เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

โดย

นาวาอากาศเอกหญิง พันธุ์นิดา ฅ ลำปาง
นายทหารปฏิบัติการกองทัพอากาศ
กองทัพอากาศ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557 - 2558

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางพิสูจน์ว่า กเบื้องงานเป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นาวาอากาศเอกหญิง พันธุ์นิดา ฦ ลำปาง **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 57

เอกสารวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาข้อมูลความรู้ที่ปรากฏอยู่ในกเบื้องงานอันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา อารยธรรมและคตินิยมของผู้คนในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ซึ่งในยุคสมัยที่บันทึกไว้ในกเบื้องงานเรียกดินแดนนี้ว่าสุวรรณภูมิ และมีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงยุคสุโขทัย ทั้งนี้เพื่อรักษาข้อมูลเหล่านี้ไว้เป็นมรดกของชาติมิให้สูญหาย เป็นที่รู้กันอย่างกว้างขวางมากขึ้นและเป็นแบบปฏิบัติของสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณของพระราชกวี (อ่ำ ทุมมทนต์) ผู้มีความรู้ ความสามารถในการอ่านและการตีความจารึกประวัติศาสตร์จากลายสือไทยที่ปรากฏอยู่ในกเบื้องงานให้สังคมได้รับทราบ เอกสารวิจัยนี้จึงได้นำเสนอแนวทางในการพิสูจน์ว่า กเบื้องงานเป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง วิธีดำเนินการวิจัยเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ รายงานการศึกษาวัตถุเบื้องงานเบื้องต้นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปริวรรตข้อความที่พระราชกวีฯ อ่านได้จากกเบื้องงาน โดยการสอบถามจากผู้มีความรู้และศึกษาค้นคว้าข้อมูล กเบื้องงานจากมูลนิธิพระราชกวีฯ

จากการศึกษาในเรื่องนี้ผู้วิจัยพบว่า เรื่องราวที่ปรากฏในกเบื้องงานที่ได้จากการอ่านของ พระราชกวีฯ เป็นเรื่องราวที่มีคุณค่ามีเนื้อหาคอบคลุมถึงต้นกำเนิดชนชาติไทย ความเป็นมา ความรุ่งเรืองของยุคสมัย ศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ ของบรรพชนไทย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจมีใช้สมบัติล้ำค่าของไทยเท่านั้น แต่เป็นสมบัติของชนชาวเอเชียและของโลกด้วย แม้ว่าการพิสูจน์ทางกายภาพยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าแผ่นจารึกกเบื้องงานนี้มีอายุยาวนานเท่าที่ระบุไว้ในจารึกฯ แต่เนื้อหาสาระที่เกิดจากความเพียรพยายามการเก็บรักษาและการค้นคว้าจนสามารถอ่านได้ภาพประวัติศาสตร์ชาติไทยอันยาวนาน พร้อมข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วิทยาการต่างๆ กฎหมาย รวมถึงสิ่งที่มีปรากฏอยู่ในยุคสมัยที่ผ่านมานั้น ไม่น่าที่จะเขียนขึ้นจากจินตนาการ แต่ต้องมีที่มาที่ไปจากหลักฐานที่มีอยู่จริง ซึ่งไม่น่าที่จะละเลยปล่อยให้สูญหายไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าข้อมูลที่ได้จากกเบื้องงานนี้จะทำให้คนไทยเกิดความภาคภูมิใจและรักชาติบ้านเมือง ทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้และเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติของสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

คำนำ

มูลเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและหยิบยกเรื่องกเบื้องงานมานำเสนอในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในครั้งนี้ เนื่องจากผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมงานกับมูลนิธิพระราชกวี (อำ ชมมทศโต) ซึ่งมี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรีเป็นประธาน ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ กเบื้องงาน ผู้อ่าน กเบื้องงานและเนื้อหาสาระที่มีอยู่ใน กเบื้องงาน ซึ่งถึงแม้ว่าจะยังไม่มี การยืนยันจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องว่า กเบื้องงานเป็นจารึกโบราณที่สามารถเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ กเบื้องงานและมีความรักความเลื่อมใสใน กเบื้องงาน ได้ให้การยืนยันว่า กเบื้องงานนั้นเป็นสิ่งที่อยู่จริงมาช้านานและเชื่อถือได้ ทั้งมีคุณค่าแก่แผ่นดินอย่างมหาศาล พร้อมทั้งได้ชักชวนให้ผู้วิจัยเข้าร่วมงาน โดยให้เหตุผลว่ามาช่วยกันทำงานเพื่อแผ่นดิน รักษาสมบัติของชาติไว้มิให้สูญหาย หลังจากที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสรับฟังข้อมูลต่างๆ ของ กเบื้องงานอยู่ระยะหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกว่า น่าเสียดายหากข้อมูลและผลงานการค้นพบและการอ่าน กเบื้องงานของท่านพระราชกวีฯ จะถูกละเลยทอดทิ้งไว้จนในที่สุดก็คงจะสูญหายไปกับกาลเวลา จึงได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกับผู้ที่อุทิศตัวทำงานในเรื่อง กเบื้องงานนี้ เพื่อให้ประวัติศาสตร์ชาติที่ได้บันทึกไว้ยังคงปรากฏอยู่ และได้รับการเผยแพร่ เพื่อให้คนไทยได้รับทราบประวัติศาสตร์ชาติไทยในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นแง่มุมใหม่ที่ไม่เคยปรากฏหรือเผยแพร่ออกมา ผู้วิจัยมีความรู้สึกว่าการปล่อยให้ กเบื้องงานถูกเก็บไว้อย่างเงียบเชียบที่วัด โสมนัสวิหารต่อไปแล้วในวันหนึ่งข้างหน้า การค้นพบนี้ก็คงจะสูญหายไป หรือมีเพียงชาวต่างชาติเท่านั้นที่เห็นคุณค่าและแสวงหาวัตถุโบราณนี้ไปครอบครองไว้ในประเทศของตน ในขณะที่คนไทยไม่เคยได้รู้จักของสำคัญนี้เลย ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่ กเบื้องงานได้จารึกไว้นั้นมีเนื้อหาสาระครอบคลุมในหลายแขนง ทั้งความรู้ในด้านการเมือง การปกครอง การทหาร ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา รวมทั้งได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษา ประชญาต่างๆ รวมทั้งได้บันทึกว่าคนไทยไม่ได้อพยพมาจากไหน แต่อาศัยอยู่เป็นเจ้าของแผ่นดินที่เรียกว่าสุวรรณภูมินี้มาเป็นพันๆ ปีแล้ว

นาวาอากาศเอกหญิง

(พันธนิศา ณ ลำปาง)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
พระสูตรทางพระพุทธศาสนา	5
การกำหนดอายุและการพิสูจน์วัตถุโบราณ	17
วิธีการทางประวัติศาสตร์	26
บทที่ 3 ความเป็นมาของ กเบื้องจาน	30
กเบื้องจานคืออะไร	30
การค้นพบ กเบื้องจานในสถานที่ต่างๆ	32
ความสำคัญของ กเบื้องจาน	33
รายงานเบื้องต้นการศึกษาวัตถุ กเบื้องจาน	34
บทที่ 4 ประวัติพระราชกวี (อำ ฐมมตฺโต)	39
ประวัติพระราชกวีฯ	39
ข้อมูล กเบื้องจานเบื้องต้นของพระราชกวีฯ	41
ปริวรรต ข้อความที่พระราชกวีฯ อ่านจาก กเบื้องจาน	43
สรุป	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
แนวทางการพิสูจน์ว่า กเบื้องงานเป็นจาริกโบราณและ	
เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง	57
แนวทางการพิสูจน์อายุวัตถุ กเบื้องงาน	57
แนวทางการพิสูจน์ด้วยเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์	57
แนวทางการพิสูจน์ด้วยการเทียบเคียงข้อมูลที่ได้จาก	
กเบื้องงานกับข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ	60
บทที่ 6	
สรุปและข้อเสนอแนะ	62
สรุป	62
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68
ประวัติย่อผู้วิจัย	69

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ปริมาณตัวอย่างที่ใช้สำหรับการกำหนดค่าอายุด้วยวิธีคาร์บอน-14	22

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 ธาตุคาร์บอนที่มีอยู่ในธรรมชาติ ประกอบด้วย 3 ไอโซโทป คือ คาร์บอน-12 คาร์บอน-13 และคาร์บอน-14	19
2-2 กระบวนการสลายกัมมันตรังสีของคาร์บอน-14	20
2-3 คาร์บอน - 14 ไซปรีสนาอายุโครงกระดูกพันปี ภาพกระดูกโบราณ ที่ค้นพบที่ จว.สุพรรณบุรี	22
2-4 หินถูกทดสอบผ่านการส่องด้วยกล้องสเตรียโอไมโครสโคป	24
2-5 ร่องรอยของการทับถมกันไว้บนพื้นผิวหินของพวกเชื้อเห็ดรา, และตะไคร่น้ำ	26

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยนั้น ส่วนหนึ่งเราเรียนรู้จากการบันทึกของชาวต่างชาติซึ่งมักจะเป็นชาวตะวันตก ที่เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศของเราในยุคสมัยต่างๆ เนื่องจากมาติดต่อทำการค้าบ้าง มาสอนหนังสือ สอนศาสนาและเจริญสัมพันธไมตรีบ้าง เป็นต้น ชาวต่างชาตินั้นได้บันทึกเหตุการณ์ที่ได้ประสบพบเห็น เช่น สภาพบ้านเมือง อาคารบ้านเรือน ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของผู้คน ชาวต่างชาติบางคนที่มีความรู้ความสามารถสูง ก็จะบันทึกความเป็นมาของบ้านเมืองเราจากการอ่านจารึกโบราณที่จารึกด้วยภาษาต่างๆ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงนั้นคนไทยที่มีความรู้ความสามารถในการอ่านและเข้าใจถึงความหมายของเนื้อหาที่ปรากฏในจารึกโบราณต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนนั้นก็มิได้อยู่ เราจึงน่าจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับคนไทยซึ่งเป็นผู้อ่าน รวมถึงเรื่องราวที่ถูกอ่านและเขียนขึ้นจากความสามารถของคนไทยด้วย มิใช่จะให้ความสำคัญแต่เฉพาะชาวตะวันตกเท่านั้น

ด้วยกาลเวลาที่ล่วงเลยมายาวนาน ทำให้จารึกสำคัญๆ บางจารึกสูญหายไป บางจารึกถูกค้นพบแต่ไม่ได้รับการดูแลเก็บรักษาอย่างเป็นระบบ บางจารึกเมื่อค้นพบแล้วก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจารึกโบราณจริงหรือเป็นของใหม่ที่ทำขึ้น และแม้ว่าจะมีผู้ที่สามารถอ่านเรื่องราวในจารึกได้อย่างกว้างขวาง มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านการเมือง การปกครอง การทหาร กฎหมาย ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี การฟ้อนรำ งานฝีมือ รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คน ในช่วงเวลานั้นๆ ได้ก็ตาม แต่บุคคลและข้อมูลความรู้เหล่านั้นก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับ

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2506 พระราชาวิ (อ่ำ ทุมมทุดโต) ได้พบจารึกโบราณที่เรียกว่า กบเบื้องงานแผ่นแรก จารึกดังกล่าวเป็นแผ่นหินทราย มีภาพพระพุทธรูปประวัติปางประสูติ ซึ่งพระนางสิริมหามายาเทวีพระพุทธรูปมารดาได้ประสูติพระโอรสตัวสิทธัตถะแล้ว พระนางประทับนั่ง ณ พระแท่นซึ่งมีกวางมอบอยู่ที่ฐาน อันภาพดังกล่าวนี้ยืนยันได้ว่าจารึกนั้นเป็นศิลปสมัยสุวรรณภูมิ นอกจากนี้แล้วในเวลาต่อมาท่านได้พบ กบเบื้องงานแผ่นอื่นๆ อีก ซึ่งไม่มีรูปภาพ

ปรากฏ มีแต่รอยขีด ท่านจึงได้เริ่มศึกษาจนทำให้ทราบว่าเป็นตัวหนังสือไทย เรียกว่า ลายสือไทลัว และสามารถอ่านเป็นเรื่องราวได้

สิ่งที่ปรากฏอยู่ใน กเบื้องงานที่ท่านพระราชกวีฯ อ่านได้นั้น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ มนุษยศาสตร์ เทวศาสตร์ และวิญญานศาสตร์ เขียนเล่าประวัติพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ไว้ชัดเจน ท่านพระราชกวีฯ และสหายได้ช่วยกันศึกษา กเบื้องงาน จนทำให้ได้รับทราบเรื่องราวของสุวรรณภูมิที่ละเอียดถี่ถ้วนจนได้ภาพประวัติศาสตร์ไทยที่ยิ่งใหญ่ทรงคุณค่าและยาวนาน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือข้อมูลความเป็นมาและความสำคัญของ กเบื้องงานเหล่านี้ ยังไม่เป็นที่ยอมรับ แผ่นกเบื้องงานที่พระราชกวีฯ พบนั้น ยังไม่ได้รับความเชื่อถือและยอมรับว่าเป็นแผ่นจารึกโบราณที่มีอายุยาวนานจนสามารถเชื่อได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง แผ่นกเบื้องงาน ยังคงถูกมองว่าเป็นเพียงแผ่นอิฐแผ่นหินของใหม่ธรรมดาๆ ที่ผลิตขึ้นมาเพื่อหลอกลวงนักท่องเที่ยวว่าเป็นของเก่า จนสามารถขายเป็นรายได้เท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ที่สามารถอ่านและตีความรอยขีดเขียนในกเบื้องงานจนทราบเรื่องราวต่างๆ ก็ยังไม่เป็นที่เชื่อถือว่าจะสามารถอ่านได้จริง

อย่างไรก็ตาม การค้นพบแผ่นจารึก กเบื้องงานนับพันๆ แผ่น กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ของประเทศ เช่น ที่คูบัว (จังหวัดราชบุรี) อุหิน (อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา) วัดไผ่ล้อม (จังหวัดนครปฐม) ตำบลท่าเรือ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) พรินพลี (จังหวัดเพชรบุรี) นองทอง (จังหวัดกาญจนบุรี) และอุทอง (จังหวัดสุพรรณบุรี) เป็นต้นนั้น น่าจะเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้ในระดับหนึ่งว่า กเบื้องงานมิใช่หลักฐานที่เลื่อนลอยแต่เป็นหลักฐานและเรื่องราวที่ควรให้ความสำคัญมิใช่เลย การค้นพบและเก็บรักษาไว้ของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการป้องกันมิให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญนี้สูญหายไปเนื่องจากความไม่เห็นคุณค่าและการไม่ยอมรับของบุคคลบางกลุ่ม อันเนื่องมาจากแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.2509 ที่พิจารณาบนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน

เอกสารวิจัยฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะหาแนวทางการพิสูจน์ว่า กเบื้องงานเป็นจารึกโบราณ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง การค้นพบของพระราชกวีฯ และการอ่านตีความ กเบื้องงานของท่าน อาจจะนำมาซึ่งองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในแง่มุมใหม่ๆ อันเป็นประโยชน์ และสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมความรู้ประวัติศาสตร์ที่เรามีอยู่แล้วให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณณสิริ) วัดพระเชตุพน เมื่อครั้งที่ได้เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด วชิรปราสาทพิพิธภัณฑ์ ที่วัดพรินพลี จังหวัดเพชรบุรี ได้ทรงมีโอกาสรับฟังการอ่านลายสือไทยใน กเบื้องงานจากพระราชกวีฯ (ขณะนั้นคือ พระธรรมวงศ์เวที อ่าฯ) หลังจากที่ได้รับประกอบพิธีกรรมเปิดพิพิธภัณฑ์และเสด็จดำเนินทรงชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุแล้ว พระองค์มีพระดำรัสไว้ตอนหนึ่งว่า

“ลายสือไทยมีอยู่แล้วแต่โบราณนับพันปี ผู้อ่านไม่ออกมิใช่ความผิดของหนังสือ เมื่อมีผู้อ่านออกพวกเราควรรับฟัง ดีกว่าไม่รู้อะไรเลยและสำนึกไว้ในเหตุผล วัตถุประสงค์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเราและของพระพุทธศาสนาในแดนสุวรรณภูมิเด่นชัดขึ้นอีก เราเห็นที่นี้แล้ว รู้สึกว่า อู่ทอง สุพรรณ กาญจนบุรี ค่อยลงไปมาก.....”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลความรู้ที่ปรากฏอยู่ใน กเบื้องงาน อันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา อารยธรรมและคตินิยม ของผู้คนในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อรักษาไว้เป็นมรดกของชาติมิให้สูญหาย เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางมากขึ้นและเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของสังคมในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาและเผยแพร่เกียรติคุณของพระราชกวี (อ่ำ ทุมมทนต์) ผู้มีความรู้ความสามารถในการอ่านและตีความจารึกประวัติศาสตร์และอารยธรรมจากลายสือไทยที่ปรากฏอยู่ใน กเบื้องงานให้สังคมได้รับทราบ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพิสูจน์ว่า กเบื้องงานเป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิจัยจากการอ่านและการตีความจารึกประวัติศาสตร์อารยธรรมต่างๆ ของพระราชกวี (อ่ำ ทุมมทนต์)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ บทความทางวิชาการต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ผลการวิจัย พร้อมเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบประวัติศาสตร์และอารยธรรมต่างๆ รวมถึงได้รับทราบข้อมูลใหม่ๆ ในเชิงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติและอารยธรรมที่เกิดขึ้นในดินแดนที่เป็นประเทศไทย ในปัจจุบัน จากการอ่านและตีความจารึก กบเบื้องงานของพระราชกวี (อำ ทุมมทศโต)
2. ทำให้ทราบถึงประวัติและการพบ กบเบื้องงานของพระราชกวี (อำ ทุมมทศโต)
3. ได้แนวทางการพิสูจน์ว่า กบเบื้องงานเป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่มีอยู่จริง

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับ กบฏอานันท์ ผู้ศึกษาต้องเข้าใจหลักการเบื้องต้น 3 ประการ คือ พระสูตรทางพระพุทธศาสนา การกำหนดอายุและการพิสูจน์วัตรอุโบสถ และวิธีการทางประวัติศาสตร์

พระสูตรทางพระพุทธศาสนา

พระสูตร หรือที่เรียกในทางวิชาการว่า พระสูตรต้นตอปิฎก เป็น 1 ใน 3 ปิฎก ในพระไตรปิฎกมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากพระวินัยปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก คือ เป็นการแสดงพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่มี บุคคล เหตุการณ์และสถานที่เข้ามาประกอบเรียกว่า **บุคลาธิษฐาน** โดยที่พระพุทธองค์ทรงปรารภบุคคลเป็นต้น แล้วทรงถือโอกาสแสดงพระธรรมเทศนาที่มีลักษณะเป็น ธรรมาธิษฐาน พระสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากระเบื้องงาน ที่สำคัญมีสามพระสูตร คือ กาลามสูตร (เกสปุตตสูตร) อัคคัญญสูตรและปณณโณวาทสูตร

1. กาลามสูตร

กาลามสูตร เป็นพระสูตรสำคัญสูตรหนึ่งในพระพุทธศาสนา ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ จากนักวิชาการและนักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน แต่ที่จริงในพระไตรปิฎกชื่อกาลามสูตร ไม่ได้มีปรากฏอยู่ หากมีแต่ชื่อว่า **เกสปุตตสูตร** ทั้งนี้ก็เพราะว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้แก่ชาวกาลามะ ซึ่งอยู่ในเกสปุตตนิคม เพราะฉะนั้น จึงตั้งชื่อพระสูตรนี้ตามชื่อของนิคมนี้ว่า **เกสปุตตสูตร** แต่คนที่อยู่ในนิคมหรือ ตำบลนี้เป็นเชื้อสาย หรือมีสกุลเดียวกัน คือ **สกุลกาลามะ** เขาจึงเรียกประชาชนเหล่านี้ว่ากาลามชน ซึ่งมีโคตรอันเดียวกัน สกุลเดียวกัน คือ **กาลามโคตร** เพราะฉะนั้นเขาจึงเรียกพระสูตรนี้ว่า **เกสปุตตสูตร** แต่ชาวโลกทั่วไป มักจะเรียกพระสูตรนี้ว่า **กาลามสูตร** เพราะรู้สึกว่าจะเรียกได้ง่ายกว่า

พระสูตรนี้เป็นพระสูตรที่ไม่ยาว แต่มีใจความลึกซึ้งน่าคิดประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งผู้นับถือพระพุทธศาสนาหรือผู้ศึกษาพระพุทธศาสนาควรจะได้ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการใช้เหตุผลตามหลัก วิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับกฎทางวิทยาศาสตร์

พระสูตรนี้มีความเป็นมาโดยย่อว่า ในสมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปยัง เกสปุตตนิคม อันเป็นที่ อยู่ของพวกชาวกาลามโคตรหรือกาลามชน ชาวกาลามชนในเกสปุตตนิคม ทราบข่าวมาก่อนแล้วว่า พระพุทธเจ้ามีชื่อเสียงโด่งดังอย่างไรก่อนที่พระองค์จะได้เสด็จมายัง หมู่บ้านของ พวกเขา จึงต่างก็พากัน ไปเฝ้าเป็นจำนวนมาก เพราะชื่อเสียงของพระพุทธเจ้า

ประชาชนที่ไปเฝ้าพระพุทธเจ้านั้น ได้กราบทูลขึ้นว่า

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ในเกสปุตตนิคมนี้ มีสมณพราหมณ์คือนักบวชในศาสนา ต่างๆ เดินทางเข้ามาเผยแผ่คำสอนศาสนาของตนอยู่เสมอๆ และสมณพราหมณ์ นักสอนศาสนา เหล่านั้นได้กล่าวยกย่อง คำสอนแห่งศาสนาของตน แต่ได้ติเตียนดูหมิ่น เหยียดหยาม ถัดค้านศาสนา ของคนอื่นแล้วสมณพราหมณ์นักสอน ศาสนาเหล่านี้ก็จากเกสปุตตนิคมไป ต่อมาไม่นาน ก็มี สมณพราหมณ์ นักสอนศาสนาพวกอื่นได้เข้ามายังนิคมนี้ แล้วก็กล่าวยกย่อง เชิดชูศาสนาของตน แต่ดูหมิ่น เหยียดหยาม ติเตียน ถัดค้านศาสนาของคนอื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ พวกข้าพระองค์ก็มีความ สงสัยเกิดขึ้นว่าบรรดาศาสดาหรือนักสอนศาสนาเหล่านั้น ใครเป็นคนพูดจริงใครเป็นคนพูดเท็จ ใครถูกใครผิดกันแน่”

พระพุทธเจ้าทรงแสดงความเห็นใจต่อประชาชนเหล่านั้นว่า “ชาวกาลามะทั้งหลาย น่าเห็นใจที่ท่านทั้งหลายตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ พวกท่านทั้งหลายควรสงสัยในเรื่องที่ควรสงสัยเพราะ ท่านทั้งหลายตกอยู่ใน ฐานะที่ต้องสงสัย ตัดสินใจไม่ได้ แต่เราเองจะบอกให้ ชาวกาลามะทั้งหลาย”

สิ่งที่ไม่ควรเชื่อ 10 ประการ

พระพุทธเจ้าแทนที่จะตรัสเหมือนกับสมณพราหมณ์เหล่านั้นที่เคยพูดมาแล้ว พระองค์ ไม่ได้ทรงสรรเสริญคำสอนของพระองค์ และก็ไม่ทรงติเตียนคำสอนศาสนาของผู้อื่น แต่พระองค์ กลับตรัสอีกแบบหนึ่ง การพูดแบบนี้เป็นลักษณะของวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน คือ พระองค์ได้กล่าวถึง สิ่งที่ไม่ควรเชื่อ 10 ประการ โดยตรัสว่า ท่านทั้งหลายจงฟัง มา อนุสฺสวเนน อย่าเพิ่งเชื่อโดยฟังตาม กันมา มา ปรมฺปราย อย่าเพิ่งเชื่อโดยถือว่าเป็นของเก่าเล่าสืบๆ กันมา มา อิติกิราย อย่าเพิ่งเชื่อ เพราะข่าวเล่าลือ มา ปิฎกสมฺปทานน อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างคัมภีร์หรือตำรา มา ตกฺกเหตุ อย่าเพิ่งเชื่อ โดยคิดเอาเอง มา นยเหตุ อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดคาดคะเนอนุมานเอา มา อาการปริวิตกฺเคน อย่าเพิ่งเชื่อโดยตรึกเอาตามอาการที่ปรากฏ มา ทิฎฺฐินิซฺฆมานกฺขนฺติยา อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าต้อง กับความเห็นของตน มา ภพฺพรูปตา อย่าเพิ่งเชื่อว่ามีผู้พูดควรเชื่อได้ มา สมฺโณ โน ครุติ อย่าเพิ่งเชื่อว่ามีผู้พูดนั้นเป็นครูของเรา

สรุปแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสว่าอย่าเพิ่งเชื่อ เพราะเหตุ 10 ประการนี้

ข้อความประเภทนี้ตรงกับกฎทางวิทยาศาสตร์ เพราะนักวิทยาศาสตร์จะไม่เชื่อถ้าเขายังไม่ได้ทดสอบหรือพิจารณาเหตุผลให้ปรากฏก่อน และข้อความเช่นนี้ไปตรงกันได้อย่างไร ในข้อ

ที่ไม่ให้เชื่อเพราะเหตุเหล่านี้ ถ้าเช่นนั้นแล้ว เราควรจะเชื่อแบบใดเมื่อปฏิเสธไปหมดเลยทั้ง 10 ข้อ และเราควรจะเชื่ออะไรได้บ้าง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของเหตุและผล ไม่โจมตีศาสนา ไม่โจมตีผู้ใด ซึ่งแต่เหตุและผลที่ยกขึ้นมา อธิบายเท่านั้น

ในปัจจุบันนี้นักวิทยาศาสตร์ นักคิดชาวตะวันตก ได้สรรเสริญพระพุทธศาสนาในแง่ของการมีเหตุผล ใ้ไว้มาก เพราะเป็นคำสอนอันมีเหตุผลและสอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ของพระพุทธศาสนา

ดังนั้น กาลามสูตรจึงเป็นพระสูตรที่ให้อิสระในด้านความคิด แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ให้เราเชื่อ แต่ให้พิจารณาให้ดีเสียก่อน แล้วจึงค่อยเชื่อ อย่าเชื่อโดยฟังตามกันมา แม้แต่พระคัมภีร์ก็อย่าเพิ่งเชื่อ ให้พิจารณา ดูเสียก่อน ถ้าทำได้อย่างนี้ ถือว่าสมกับการเป็นชาวพุทธ ไม่เชื่ออะไรอย่างไรเหตุผล โดยไม่พิจารณาว่าควรเชื่อ หรือไม่เพียงไร

เราจึงควรภูมิใจที่เราได้นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่มีเหตุผล สอดคล้องกับวิทยาศาสตร์ในโลกปัจจุบันไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนและผู้อื่น แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่น และเป็นไปเพื่อความ ล้นทุกข์ในที่สุด แม้ทุกข์ยังไม่หมด แต่ก็มีความสุขในชีวิตเพิ่มขึ้น เมื่อเราได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามพุทธธรรม ไม่เสียที่ที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

2. อักคัณฺฐสูตร

พระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 3 ทิฆนิกาย ปาฎิกวรรค

สรุปเนื้อหา อรรถในอักคัณฺฐสูตรนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าถึงกำเนิดของโลก และจักรวาล โดยทรงโต้แย้ง วาเสฏฐะและภารทวาชะ ซึ่งเป็นพราหมณ์บวชในศาสนาพุทธ และถูกสอนมาจากฝ่ายวรรณพราหมณ์จนคิดว่าตนเองนั้นเกิดจากโอษฐ์ของพระพรหมและพระพรหม เนรมิตทุกอย่าง พระพุทธเจ้าทรงตรัสตอบแก่ท่านทั้งสองว่า มนุษย์เกิดจากมนุษย์ด้วยกัน คือพราหมณ์ย่อมกำเนิดจากพราหมณ์ และมนุษย์จะมีบรรพบุรุษเดิมจากต้นกำเนิดเดียวกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มคนใด วรรณะใด จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ตอบถึงต้นปฐมกำเนิด ไม่ได้ตอบถึงปฐมชีวิต และไม่ได้ใช้คำว่า “พระเจ้า”

กำเนิดของโลกและสิ่งมีชีวิตตามที่ปรากฏในคัมภีร์อักคัณฺฐสูตร พระสุตตันตปิฎก ซึ่งแสดงถึงกำเนิดของโลกและจักรวาล มีดังนี้

“สมัยบางครั้งบางคราว โดยล่วงระยะเวลาเป็นเวลาช้านานที่โลกนี้จะพินาศ เมื่อโลกกำลังพินาศอยู่ โดยมากเหล่าสัตว์ย่อมเกิดในชั้นอภัสสรพรหม สัตว์เหล่านั้นได้สำเร็จทางใจ มีปิติเป็นอาหาร มีรัศมีชานออกจากกายตนเอง สัญจรไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สถิตอยู่ในภพนั้นสิ้นกาลเวลาช้านาน มีสมัยบางครั้งบางคราวโดยระยะเวลาอันช้านาน โลกนี้จะกลับเจริญอยู่โดยมาก และสัตว์พากันจุติจากชั้นอภัสสรพรหมลงมาเป็นอย่างนี้ และสัตว์นั้นได้สำเร็จทางใจ

มีปิติเป็นอาหาร มีรัศมีชานออกจากกายตนเอง สัจจร ไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สถิตในภพนั้นสิ้นกาลที่ยืดยาวเป็นเวลาช้านาน ก็แหละสมัยนั้น จักรวาลทั้งสิ้นนั้นมีดมมแลไม่เห็นอะไร ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็ยังไม่ปรากฏ ดวงดาวนักษัตรทั้งหลายก็ยังไม่ปรากฏ กลางวันและกลางคืนก็ยังไม่ปรากฏ เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ยังไม่ปรากฏ ฤดูและปีก็ยังไม่ปรากฏ เพศชายและเพศหญิงก็ยังไม่ปรากฏ สัตว์ทั้งหลายถึงซึ่งอันนับเพียงว่าสัตว์เหล่านั้น”

ครั้นต่อมา โดยล่วงระยะเวลาอันยืดยาวช้านานเกิดจวันดินลอยอยู่บนน้ำทั่วไปได้ปรากฏแก่สัตว์เหล่านั้นเหมือนนมสดที่บุคคลที่เคี้ยวให้งวด แล้วตั้งไว้ให้เย็นจับเป็นฝ้ายอยู่ข้างบน ฉะนั้นจวันดินนั้นถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส มีสีคล้ายเนยใสหรือเนยข้นอย่างดี มีรสอร่อยจจรวงผึ้ง อันหาโทษมิได้ ฉะนั้น...คูกรวาศกฤษณะและภารทวาชะ ในคราวที่สัตว์พยายามเพื่อจะขึ้นจวันดินให้เป็นคำ ๆ ด้วยมือแล้วบริโภคอยู่นั้น รัศมีกายของสัตว์เหล่านั้นค่อย ๆ หายไป ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็ปรากฏ เมื่อดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ปรากฏแล้ว ดวงดาวนักษัตรทั้งหลายก็ปรากฏ เมื่อดวงดาวนักษัตรปรากฏแล้ว กลางคืนและกลางวันก็ปรากฏ เมื่อกกลางคืนและกลางวันปรากฏแล้วเดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ปรากฏ เมื่อเดือนหนึ่งและกึ่งเดือนปรากฏอยู่ ฤดูและปีก็ปรากฏ คูกรวาศกฤษณะและภารทวาชะ ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล โลกนี้จึงกลับเจริญขึ้นมาอีก...”

ต่อมาจวันดินอาหารของสัตว์เหล่านั้นหายไป แล้วก็เกิดมีกระบิดิน กระบิดินนั้นปรากฏคล้ายเห็ด...โดยประการที่สัตว์เหล่านั้นบริโภคกระบิดินอยู่ รับประทานกระบิดิน มีกระบิดินเป็นอาหาร ดำรงอยู่ได้สิ้นกาลช้านาน สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายแข็งแรงกล้าขึ้นทุกที ทั้งผิวพรรณก็ปรากฏว่าแตกต่างกันไป สัตว์บางพวกมีผิวพรรณงาม สัตว์บางพวกมีผิวพรรณไม่งาม

ในสัตว์ทั้งสองจำพวกนั้น สัตว์ที่พวกผิวพรรณงามพากันดูหมิ่นสัตว์ที่มีผิวพรรณไม่งามว่า พวกเรามีผิวพรรณดีกว่าพวกท่าน พวกท่านมีผิวพรรณเลวกว่าพวกเรา ดังนี้ เมื่อสัตว์ทั้งสองพวกนั้นเกิดมีการไว้ตัว ดูหมิ่นกันขึ้น เพราะทงตัวเพราะเรื่องผิวพรรณเป็นปัจจัย กระบิดินก็หายไป เมื่อกระบิดินหายไป ก็เกิดมีเครื่องดินขึ้น เครื่องดินนั้นปรากฏคล้ายผลมะพร้าวที่เดียว เครื่องดินนั้น ถึงพร้อมด้วยสี รส กลิ่น มีสีคล้ายเนยใส หรือเนยข้นอย่างดี ฉะนั้น ได้มีรสอร่อยจจรวงผึ้งเล็กอันหาโทษมิได้ ฉะนั้น

การที่พระพุทธเจ้า ตรัสถึงเรื่องสัตว์จุติมาจากชั้นอภิสสรพรหม มาสู่โลก ในระยะแรก สัตว์เหล่านั้นมีกายละเอียดและประณีต มีรัศมีในตัวเอง แต่เมื่อมีความยินดี มีความพอใจในจวันดิน กายก็หยาบกระด้าง ผิวพรรณก็เริ่มมีความหมองคล้ำแตกต่างกันออกไป จากข้อความดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าทรงมีพระประสงค์ที่จะเน้นให้เห็นว่า เมื่อสัตว์เหล่านั้นมีความพอใจยินดีในวัตถุแล้ว ก็เลศตมหาอันเป็นที่มาของคำว่าอธรรมการประพตติผิดในหมู่สัตว์มีการกล่าวเท็จ และอื่น ๆ ก็เริ่มบังเกิดขึ้น ความหยาบกระด้างในร่างกายและจิตใจก็เกิดขึ้นในตัวสัตว์เหล่านั้นด้วย

และในข้อความต่อมาพระพุทธเจ้าได้ทรงกล่าวถึงอาหารของสิ่งมีชีวิตโดยให้รายละเอียดไว้ว่า
 วัฏฏินเกิดขึ้นก่อน กระบิณเกิดขึ้นในเวลาต่อมา กระบิณนั้นทรงเปรียบเทียบว่าลักษณะคล้ายเห็ด
 แล้ววิวัฒนาการจากกระบิณมาเป็นเครือดิน เครือดินลักษณะคล้ายผลมะพร้าว เป็นการระบุดัง
 วิวัฒนาการของพืชคือ เกิดผลไม้อื่นขึ้นเป็นอาหารของมนุษย์และจุดสุดท้ายก็มีธัญญาพืชเกิดขึ้น คือเกิด
 ข้าวสาลีที่มนุษย์ใช้เป็นอาหารหลักในการยังชีพ

ข้อความตอนท้ายแห่งอัครัญญสูตรมีการแสดงไว้ว่า เมื่อมีข้าวสาลีเป็นอาหารหลัก
 เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาก็ปรากฏเพศหญิงเพศชาย ความหยาบกระด้างของกาย ความทรมานของผิวพรรณ
 ปรากฏมากขึ้น เมื่อเพศหญิงเพศชาย เษชัญหน้ากันก็เกิดความพอใจ ความรู้สึกระหว่างเพศก็เกิด
 มากขึ้นและมีการสมสู่กัน ในที่สุด ตอนแรกการสมสู่กันเป็นที่รังเกียจในหมู่พวกเดียวกันและมี
 บทลงโทษ

ต่อมาภายหลังสัปดาห์นั้นเกิดละอายจึงรู้จักการสร้างบ้านเพื่อปกปิดซ่อนเร้นพฤติกรรม
 ดังกล่าว เกิดรู้จักการสะสมอาหารไว้บริโภคหลาย ๆ วัน มีการแบ่งที่ดินครอบครองกันในแต่ละ
 ครัว เมื่อมีเหตุแห่งการครอบครอง ความหมายว่าทรัพย์สินสมบัติของสัตว์จึงเกิดขึ้น ความสุจริตและ
 ทุจริตก็เกิดขึ้น เมื่อมีขโมยเกิดขึ้น และมีการลงโทษผู้ขโมย ต่อมามีการเลือกตั้งหัวหน้าเพื่อทำหน้าที่
 ปกครองหมู่คณะและพิจารณาบทลงโทษพิพากษาคดี ให้ความเป็นธรรมแก่พวกสัตว์ โดยเฉพาะ
 เรื่องการลักขโมย เกิดบุคคลประเภทหัวหน้าผู้สูงศักดิ์ขึ้น และเกิดวรรณะ กษัตริย์ แพศย์ พราหมณ์
 ศูทร ทั้ง 4 ก็เกิดตามมา

ในตอนสุดท้ายของเรื่องนี้ พระพุทธองค์ตรัสว่า ความแตกต่างของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะ
 การกระทำและความประพฤติเท่านั้น ชาตินำเน็ดไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ถึงความดีและเลวของมนุษย์ได้
 และหมู่สัตว์เหล่านั้นจะดีเลวก็ด้วยการกระทำของตนเองเป็นไปตามอำนาจแห่งการกระทำดังนี้

ฉะนั้น สาระสำคัญ อันเป็นความรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทนั้น ย่อมเน้น
 ความเป็นเหตุและผลของกันและกัน ดังใน ปฏิจจสมุปบาท ว่าทุกสิ่งเกิดขึ้นและดับไปด้วยเพราะ
 เหตุปัจจัยเป็นตัวกำหนด ไม่ใช่อย่างที่ศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาคริสต์ โดยสอนในลักษณะ
 ความเชื่อแบบเทวนิยม สอนว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์สรรพสิ่งทั้งหลายรวมทั้งกำเนิด
 มนุษย์ด้วย เป็นต้น

การกำเนิดรัฐที่ปรากฏในอัครัญญสูตร

เรื่องที่พระพุทธองค์ทรงแสดงเริ่มด้วยสมัยที่โลกพิณาศ สัตว์โลกที่มีบุญได้เกิดในชั้น
 อัสสรพรหม มีปิตีเป็นอาหาร ไม่มีเพศ มีรัสมิ อยู่ในวิมานอันงาม ครั้นเมื่อโลกกำลังเกิดขึ้นใหม่
 จักรวาลยังเป็นน้ำ มีดมน ไม่มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ไม่มีกลางวัน กลางคืน ต่อมาเกิด

พื้นดินลอยขึ้นอยู่บนผิวน้ำ มีสี กลิ่นและรสชาติ สัตว์โลกคนหนึ่งจึงลองชิมดูและสัตว์โลกอื่นๆ ก็ชิมตาม ตัณหาหรือความอยากก็เกิดขึ้น ร่างกายหยาบก็เกิดขึ้น แล้วเกิดคูหมั่นผิวพรรณกันขึ้น

อัครัญญสูตร กล่าวถึง กำเนิดมนุษย์ สังคม ความคิดทางการเมืองและสถาบันทางการเมือง โดยแสดงลำดับวิวัฒนาการมาเป็นขั้นๆ พระพุทธองค์ทรงแสดงการเกิดของรัฐ โดยธรรมชาติ และธรรมชาติที่วางนี้ก็นำไปถึงพื้นฐานทั้งทางกาย และทางใจของมนุษย์

ส่วนทางด้านอาหารการกินนั้น ก็เริ่มมีผู้ที่เกี่ยวคร้านคิดสะสมอาหารไว้เกินกว่าที่จำเป็น คนอื่นๆ จึงสะสมบ้าง และแข่งขันสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ จากความเกี่ยวคร้านก็กลายเป็นความโลภ เมื่อมีคนโลภมาก ความอึดคักก็เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมและเพื่อแก้ปัญหาจึงมีการปักปันเขตแดนกันขึ้น ทรัพย์สินส่วนตัวก็เกิดขึ้น แต่ความโลภทำให้คนบางคนลักทรัพย์ในส่วนที่เป็นเขตของผู้อื่น จึงถูกตำว่า ทุบตีคือการลงโทษ การลงโทษจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะการมีทรัพย์สินส่วนตัว แต่การลงโทษเช่นนี้ก็ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ หากความชอบธรรมไม่ได้ ความปรารถนาจะให้มิระเบียนการปกครองจึงเกิดขึ้น จึงได้ตกลงกัน สมมติคนผู้หนึ่งทำหน้าที่ว่ากล่าว ดิเตือนและลงโทษ โดยที่คนผู้หนึ่งได้รับส่วนแบ่งผลผลิตจากผู้คนในความดูแลของตน จึงเกิดคำเรียกผู้ปกครองว่า มหาชนสมมติ คือเป็นผู้ที่คนทั่วไปสมมติขึ้น เรียกว่ากษัตริย์ เพราะเป็นหัวหน้าดูแลเขตหรือที่ทำกินเรียกว่า ราชอาณาจักร เพราะทำให้เกิดความ สุขใจโดยการให้ความเป็นธรรม ส่วนคนทั่วไปต้องแบ่งงานกันทำเป็นหน้าที่ๆ ในสังคมเพราะการมีครอบครัวทำให้ต้องทำมาหากินบำรุงบำเรอกายมากขึ้น

พระสูตรนี้แสดงให้เห็นความตกต่ำของมนุษย์ทั้งทางกายและศีลธรรมจากสภาพสมบูรณ์ ซึ่งปราศจากความชั่วไปสู่สภาพที่มีตัณหา ความยึดมั่นในตัวตนความโลภ เพศ และนำไปสู่สถาบันที่สำคัญ คือ ครอบครัว และทรัพย์สินส่วนตัว ทรัพย์สินส่วนตัวนั้นทำให้การทำมาหากินหรือ ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากแบบการหากินร่วมกันอย่างสงบมาเป็นการแย่งชิงและต่อสู้จนเกิดข้อพิพาทขึ้นเกี่ยวกับทรัพย์สินความคิดเรื่องครอบครัว และทรัพย์สินส่วนตัวจึงมาจากความยึดมั่นในตัวตน (อัตตา) ทำให้เกิดการพิพาท การลงโทษ และความไม่เป็นธรรม คนจึงแก้ไขข้อบกพร่องนี้โดยการตัดอัตตา วิธีหนึ่งก็คือหาความถูกต้องหรือธรรมมาเป็นหลักข้อนี้จะเป็นที่มาของสถาบันที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่งคือกฎหมาย ซึ่งจะทำให้รัฐเป็นรัฐที่สมบูรณ์ แต่กฎหมายก็ยังไม่ปรากฏชัดเจนในตอนนี้อย่างต้องอาศัยความสามารถของบุคคลซึ่งส่วนรวมยอมรับคือมหาชนสมมติ ซึ่งเป็นที่มาของสถาบันกษัตริย์หรือผู้ปกครองรัฐ กระบวนการทางการเมืองซึ่งปรากฏในตอนนี้อยู่ก็คือการมีผู้ปกครองซึ่งมาจากการเลือกตั้ง

เราจะเห็นได้ว่ารัฐตามทฤษฎีทางพุทธศาสนานี้ไม่ใช่รัฐแบบเทวสิทธิ์ซึ่งถือว่าอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองมาจากเทวะหรือพระเจ้า แต่ผู้ปกครองมีลักษณะเป็นธรรมราชา คือผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมะ ผู้ใช้ธรรมะในการปกครอง อำนาจการปกครองยังเป็นของประชาชนอยู่เพราะใน

ระบบนี้ประชาชนมิได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ปกครองอย่างสิ้นเชิงดังเช่นในปรัชญาการเมืองของ โทมัส ฮอบส์ ซึ่งถือว่าประชาชนทำสัญญากันเองแล้งยกอำนาจให้แก่ผู้ปกครองโดยที่ผู้ปกครองมิใช่ คู่สัญญา ในกรณีอัครคณิสถุตรประชาชนพร้อมใจกันมอบอำนาจให้ผู้ปกครองก็จริงแต่ก็มี พันธสัญญาว่าผู้ปกครองจะต้องปกครองโดยธรรมและประชาชนจะแบ่งผลประโยชน์ให้

นอกจากเรื่องสถาบัน ครอบครัวสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองดังกล่าวแล้วเราจะเห็น ได้ว่า นอกจากมูลเหตุทางด้านศีลธรรมซึ่งต่ำลงจนในที่สุดต้องใช้กฎหมายปกครองแทน จากสภาพ อิศระมาสู่การควบคุมกันด้วยกฎเกณฑ์แล้ว การที่สถาบันการเมืองไม่อาจมีอำนาจได้เนื่องจาก ความคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์อัครคณิสถุตร ได้แสดงว่ามนุษย์มิได้ด้วยลักษณะทางชีวภาพ ความ แตกต่างกันเป็นความแตกต่างภายนอกซึ่งเป็นเรื่องผิวเผิน เช่นผิวพรรณ แต่เพราะความตกต่ำทาง จิตใจและศีลธรรมของมนุษย์ทำให้เกิดอุปทานในอวดตา ในทิวแล้วยึดเอาสิ่งไม่สำคัญนี้มาเป็น สำคัญ ดังเช่นการถือวาระของพราหมณ์ การที่พระพุทธองค์ทรงแสดงอัครคณิสถุตรก็เพื่อให้เห็นว่าการ เกิดขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์และสังคมเป็นเรื่องธรรมชาติ อธิบายได้ด้วยเหตุผล ตามธรรมชาติ มิใช่เรื่องเหนือธรรมชาติคือเป็นการกำหนดของเทพเจ้าที่พราหมณ์อธิบาย นั่นคือ พระพุทธองค์ไม่ทรงให้ความสำคัญแก่วาระและเชื้อชาติแต่ได้ทรงชี้ว่า แม้เรื่องวาระก็เกิดจาก การแบ่งหน้าที่กันตามความจำเป็นในสังคม การประพฤติปฏิบัติตนของบุคคล สามารถเปลี่ยน วาระได้ เช่น สุทร ที่ปฏิบัติธรรมก็มีฐานะเท่าพราหมณ์ ส่วนพราหมณ์ซึ่งทำความผิดมีฐานะ เป็นโจร ไม่พึงใช้วาระเป็นข้อกำหนดความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธองค์ ทรงเน้นว่าบุคคลมีความเท่าเทียมกัน

ในความเป็นคน ใน โอกาสที่จะปฏิบัติธรรมและทำอาชีพต่างๆ ศาสนาก็ดี รัฐก็ดี ไม่พึงกำหนดให้บุคคลแตกต่างกัน ความแตกต่างของบุคคลที่กรรมหรือการกระทำของบุคคล นั้นๆ สิทธิ ที่จะได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ สิทธิที่จะไม่ถูกละเมิดในด้านร่างกาย ชีวิต และ ทรัพย์สินพึงมี เสมอกัน มิใช่แตกต่างกันตามวาระ ดังที่พราหมณ์ยึดถือบุคคลเกิดมาต่ำแต่ทำตน ให้อยู่ในฐานะสูงขึ้นได้ เกิดมาสูงแล้วทำตัวให้ต่ำลงก็ได้ จึงต้องตัดสินจากการกระทำของบุคคล เสมอกัน มิใช่เปลี่ยนแปลงมาตรฐานไปตามฐานะของบุคคล

รัฐจึงเป็นสิ่งที่กำเนิดขึ้นมาเพื่อควบคุมสถานการณ์ความเลวร้ายในสังคม ความเลวร้าย เหล่านี้เป็นตัวบีบคั้นสังคมให้แสวงหาวิธีที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา ผู้ปกครองรัฐ คือทางเลือกที่สมาชิก ของสังคมเห็นร่วมกันให้เป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐ เพื่อสกัดกั้นกิเลสอันมีอย่าง ไม่จำกัดของมนุษย์ แต่รัฐสามารถทำได้เพียงควบคุมหรือสกัดกั้นกิเลสบางส่วนของมนุษย์เท่านั้น พอที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำให้กิเลสหมดไปจาก มนุษย์ได้ จุดมุ่งหมายของรัฐเพียงเพื่อขจัดความเลวร้ายในสังคม และปกป้องคนดีให้อยู่กันอย่าง

สงบสุข หรืออาจจะกล่าวได้ว่ารัฐเป็นเพียงเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์พัฒนาตนเองให้บรรลุถึงเป้าหมายที่สูงสุดของชีวิตได้

กำเนิดรัฐตามแนวอรรถกฤษฎีการ

การศึกษาเรื่องกำเนิดของรัฐ (Origin of the state) เป็นเนื้อหาที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ได้พยายามแสวงหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “รัฐ” กำเนิดมาได้อย่างไรนานนับศตวรรษแล้ว แต่เนื่องจากขาดพยานหลักฐานทางประวัติศาสตร์และทางมานุษยวิทยาอย่างเพียงพอ ทำให้นักรัฐศาสตร์ต้องยอมรับเอาสมมติฐาน (Hypothesis) หลายประการมาใช้ ซึ่งสมมติฐานบางอย่างเหล่านั้นไม่เป็นที่ยอมรับในบรรดาคณาจารย์สมัยใหม่

ในบรรดาสสมมติฐานเหล่านี้ ข้อคิดเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการน่าเชื่อถือที่สุด สอดคล้องกับความรู้สมัยใหม่มากกว่าสมมติฐานอื่น ๆ รัฐน่าจะกำเนิดมาจากสถาบันครอบครัว ต่อมาได้เติบโตกว้างขวางขึ้น ขยายตัวเป็นวงศ์วาน เผ่าพันธุ์ มีลักษณะนิสัยใจคอเชื่อถือและเชื่อฟังผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสกว่า โดยเริ่มจากการเคารพบิดามารดาจนกลายมาเป็นสถาบันหรือสภาอาวุโสของเผ่าพันธุ์ทำหน้าที่ปกครองประชาชนที่เป็นสมาชิกของเผ่าพันธุ์นั้น รัฐบาลในความหมายที่เป็นองค์การที่ใช้อำนาจปกครองเริ่มมาตั้งแต่ยุคที่มนุษย์มีลักษณะเศรษฐกิจที่อาศัยเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก และเริ่มใช้หลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน เศรษฐกิจดังกล่าวก็ดี หลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก็ดี ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมทางสังคมและมีผู้นำประมุขในยุคแรก ๆ คือหลักในการสืบสกุล ในระยะหลังเมื่อประชาชนเริ่มมีมากขึ้นจนเกินกว่าอาหารที่มีอยู่ ชนเผ่าเร่ร่อนพเนจรก็เริ่มตั้งหลักแหล่ง ณ ที่อุดมสมบูรณ์ที่อาจเพาะปลูกได้ จนเมื่อเกิดเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม รัฐในความหมายที่มีดินแดนเป็นองค์ประกอบสำคัญก็เกิดขึ้น ดินแดนจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ความผูกพันทางวงศ์วานญาติ (Kinship) มั่นคงยิ่งขึ้น สงครามและการครอบครองมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดรัฐและรัฐบาล “รัฐจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ชีววิทยา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการใช้อำนาจครอบครอง”

จากการศึกษาค้นคว้าของนักโบราณคดีและนักมานุษยวิทยา ทำให้พอที่จะทราบได้ถึงพัฒนาการของสถาบันทางการเมืองด้วยวิธีการคาดคะเนถึงการกำเนิดรัฐ ซึ่งมีทฤษฎีต่าง ๆ ที่อธิบายถึงกำเนิดรัฐที่น่าสนใจอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น

1. ทฤษฎีสัญญาประชาคม (The Social Contract Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน มนุษย์เป็นผู้สร้างรัฐโดยที่ปัจเจกชนยินยอมพร้อมใจกันทำสัญญาประชาคมให้เกิดรัฐขึ้น และรัฐจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญา คือ ประชาชน นักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลของทฤษฎีนี้มีอยู่ 3 คน คือ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก (John Lock) และ ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau)

2. ทฤษฎีเทวสิทธิ์ (The Divine Theory) ทฤษฎีนี้ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุด สารสำคัญของทฤษฎีนี้คือ เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดรัฐ มนุษย์เป็นเพียงองค์ประกอบของรัฐเท่านั้น การปกครองรัฐเป็นอำนาจของพระเจ้าโดยมีผู้ปกครองเป็นตัวแทน การละเมิดอำนาจรัฐเป็นบาปและมีโทษ ประชาชนต้องเคารพและเชื่อฟังผู้ปกครองรัฐโดยจะขัดขืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. ทฤษฎีแสนยานุภาพ (The Force Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการปกครองมีจุดเริ่มต้นจากการเข้ายึดครองและการบีบบังคับ รากฐานของรัฐคือความอยุติธรรม ฉะนั้นผู้ที่เข้มแข็งกว่าจึงสามารถข่มเหงผู้อ่อนแอกว่าได้ และได้สร้างกฎเกณฑ์ที่ประหนึ่งว่าชอบด้วยกฎหมายและชอบธรรม เพื่อกำจัดสิทธิของบุคคลอื่น อำนาจเป็นลักษณะสำคัญของรัฐ และรัฐคืออำนาจที่อยู่เหนือศีลธรรมทั้งปวง

4. ทฤษฎีธรรมชาติ (The Natural Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่า มนุษย์ไม่อาจแยกตัวออกจากรัฐ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์การเมือง สิ่งที่อยู่นอกรัฐคือพระเจ้าและสัตว์แต่มีใช้มนุษย์ ความเชื่อว่ารัฐเป็นสิ่งธรรมชาติเติบโตเป็นสถาบันที่มีประโยชน์ได้เป็นความคิดที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ปราชญ์บางคนถือว่ารัฐเป็นเสมือนสิ่งที่มีชีวิตและวิวัฒนาการที่ดีขึ้นไปตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีอื่นๆ อีกหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีนิติศาสตร์ ทฤษฎีชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งแต่ละทฤษฎีต่างก็มีความเห็นในเรื่องของกำเนิดรัฐแตกต่างกันออกไป ส่วนในทางพระพุทธศาสนามักจะมีผู้อธิบายถึงกำเนิดของรัฐมีลักษณะก่อนไปทางทฤษฎีธรรมชาติ คือ เน้นที่สถาบัน เช่น ครอบครัว ว่าเกิดตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสสอนถึงเรื่องนี้โดยตรง เป็นแต่เพียงการนำคำสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาศึกษาเปรียบเทียบเท่านั้น การนำเอาธรรมชาติของมนุษย์มาเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาถึงกำเนิดรัฐ สามารถเลือกลักษณะที่แตกต่างกันมาใช้และอธิบายได้แตกต่างกันออกไป

สรุปการกำเนิดรัฐตามแนวคิดในอรรถกถาสุตตร

ในพระสุตตรนี้ได้กล่าวถึงกำเนิดของสังคมมนุษย์ แต่มิได้กล่าว ถึงปฐมสภาวะของมนุษย์หรือของโลกตั้งแต่แรกเริ่มทีเดียว เพราะก่อนหน้าที่โลกจะพิภพนั้น แสดงว่าโลกเคยเจริญมาก่อนเมื่อโลกพิภพสัตว์โลกส่วนมากไปเกิดในชั้นอภิสรรพหิม เมื่อโลกกลับมาเจริญอีกครั้งหนึ่ง เริ่มแรกยังไม่ได้กำเนิดขึ้นเป็นสังคมหรือเป็นรัฐ ยังไม่มีการปกครอง ในสภาพดั้งเดิมของมนุษย์นั้นเป็นสภาพที่สงบสุข มนุษย์ดำรงชีพอยู่ได้ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ต่อมาเกิดความ โลก ความเกียจคร้านขึ้นทำให้มีการสังสมอาหาร เกิดการแบ่งปันเขตแดนเพื่อครอบครองผลผลิต เกิดมีสถาบันครอบครัว กิเลสตัณหา มานะทิฏฐิทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นในสังคมมนุษย์ การดูถูกดูหมิ่นกันระหว่างพวกที่มีผิวพรรณงามกับไม่งามนี้เป็นมานะ กิเลสทำให้เกิดการทำร้าย ทะเลาะวิวาทกันในสังคม จึงเกิดมีผู้ทำหน้าที่ในการระงับความขัดแย้ง คอยปกป้องคนดี

ลงโทษคนผิด เรียกว่าเกิดมีสถาบันผู้ปกครองขึ้นมา ผู้ปกครองทำหน้าที่ปกครองหมู่คณะโดยตั้งกฎเกณฑ์หรือกฎหมายขึ้นมา คำตัดสินของผู้ปกครองถือว่าเป็นบรรทัดฐานของกฎหมาย การปกครองโดยอำนาจของกฎหมายนี้เองถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของกำเนิดรัฐ

รัฐจึงเป็นสิ่งที่กำเนิดขึ้นมาเพื่อควบคุมสถานการณ์ความเลวร้ายในสังคม ความเลวร้ายเหล่านี้เป็นตัวบีบคั้นสังคมให้แสวงหาวิธีที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา ผู้ปกครองรัฐ คือทางเลือกที่สมาชิกของสังคมเห็นร่วมกันให้เป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐ เพื่อสกัดกั้นกิเลสอันมีอย่างไม่จำกัดของมนุษย์ แต่รัฐสามารถทำได้เพียงควบคุมหรือสกัดกั้นกิเลสบางส่วนของมนุษย์เท่านั้น พอที่จะทำให้มนุษย์อยู่รวมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำให้กิเลสหมดไปจากมนุษย์ได้ จุดมุ่งหมายของรัฐเพียงเพื่อจัดความเลวร้ายในสังคม และปกป้องคนดีให้อยู่กันอย่างสงบสุข หรืออาจจะกล่าวได้ว่ารัฐเป็นเพียงเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์พัฒนาตนเองให้บรรลุถึงเป้าหมายที่สูงสุดของชีวิตได้

3. ปุณโณวาทสูตร

ปุณโณวาทสูตร เป็นพระสูตรในพระไตรปิฎก อัญชกถาปปัญจสุทนิภาค 3 หน้า 703-732 เป็นพระสูตรว่าด้วยการประทานโอวาทแก่พระปุณณะ ทรงแสดงให้เห็นถึงที่สุดแห่งวิญญะ (นิพพาน) ด้วยอำนาจแห่งสัจจะ 2 คือ ทางสายเกิดและทางสายดับ โดยแยกออกเป็น นิโรจจริยสัจจะ และ มรรคจริยสัจจะ พระพุทธโอวาทหรือคำสอนของพระพุทธองค์ จะได้นำมากล่าวถึงโดยสรุปได้ดังนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐีเขตพระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแล ท่านพระปุณณะออกจากที่หลีกเร้นในเวลาเย็น เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคยังที่ประทับ แล้วถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาค นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พอนั่งเรียบร้อยแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคได้โปรดสั่งสอนข้าพระองค์ด้วยพระโอวาทย่อๆ พอที่ข้าพระองค์ได้สดับธรรมของพระผู้มีพระภาคแล้วจะเป็นผู้เดียวหลีกออก ไม่ประมาท มีความเพียร ส่งตนไปในธรรมอยู่ๆ

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรปุณณะ ถ้าอย่างนั้น เธอจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าวต่อไป ท่านปุณณะทูลรับพระผู้มีพระภาคว่า ชอบแล้ว พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสดังนี้ว่า ดูกรปุณณะ มีรูปที่รู้ได้ด้วยจักขุ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นที่รักประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้ง แห่งความกำหนัดอยู่แล ถ้าภิกษุเพลิดเพลिन พุดถึง ดำรงอยู่ด้วยความคิดใจในรูปนั้นนั้นทีย่อมเกิดขึ้นแก่เธอผู้เพลิดเพลिन พุดถึง ดำรงอยู่ด้วยความคิดใจในรูปนั้น ได้ เพราะมันทเกิด เราจึงกล่าวว่า ทุกข์เกิดนะ ปุณณะ

คุณปุณณะ มีเสียงที่รู้ได้ด้วยโสต

คุณปุณณะ มีกลิ่นที่รู้ได้ด้วยฆานะ

คุณปุณณะ มีรสที่รู้ได้ด้วยชีวหา

คุณปุณณะ มีโผฏฐัพพะที่รู้ได้ด้วยกาย

คุณปุณณะ มีธรรมารมณที่รู้ได้ด้วยมโน อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นที่รัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้ง แห่งความกำหนัดอยู่แล ถ้าภิกษุเพลิดเพลิน พุคถึง ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในธรรมารมณนั้นนั้นที่ย่อมเกิดขึ้นแก่เธอผู้เพลิดเพลิน พุคถึง ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในธรรมารมณนั้นได้ เพราะเหตุคือนั้นที่เกิด เราจึงกล่าวว่า ทุกข์เกิดนะ ปุณณะฯ

คุณปุณณะ มีรูปที่รู้ได้ด้วยจักขุ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นที่รัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้ง แห่งความกำหนัดอยู่แล ถ้าภิกษุไม่เพลิดเพลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในรูปนั้นนั้นของเธอผู้ไม่เพลิดเพลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในรูปนั้นนั้นย่อมดับไป เพราะนั่นที่ดับ เราจึงกล่าวว่า ทุกข์ดับนะ ปุณณะฯ

คุณปุณณะ มีเสียงที่รู้ได้ด้วยโสต

คุณปุณณะ มีกลิ่นที่รู้ได้ด้วยฆานะ

คุณปุณณะ มีรสที่รู้ได้ด้วยชีวหา

คุณปุณณะ มีโผฏฐัพพะที่รู้ได้ด้วยกาย

คุณปุณณะ มีธรรมารมณที่รู้ได้ด้วยมโน อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นที่รัก ประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้ง แห่งความกำหนัดอยู่แล ถ้าภิกษุไม่เพลิดเพลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในธรรมารมณนั้นนั้นของเธอผู้ไม่เพลิดเพลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความตั้งใจในธรรมารมณนั้นนั้นย่อมดับไป เพราะนั่นที่ดับ เราจึงกล่าวว่า ทุกข์ดับนะ ปุณณะฯ

คุณปุณณะ ก็เธออันเรากล่าวสอนด้วยโอวาทย่อๆ นี้แล้ว จักอยู่ในชนบทไหนๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์อันพระผู้มีพระภาคทรงสั่งสอนด้วยโอวาทย่อๆ นี้แล้ว มีชนบทชื่อ สุนาปรีนตะ เป็นที่ที่ข้าพระองค์จักไปอยู่ฯ

คุณปุณณะ พวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบทครุร้ายหยาบช้านัก ถ้าพวกมนุษย์ชาวปรีนตะชนบทจักดำ จักบริษาเธอ เธอจักมีความคิดอย่างไร ในมนุษย์พวกนั้นๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารข้าพระองค์ด้วยฝ่ามือ ข้าพระองค์จักมีความคิดในพวกเขาอย่างนี้ว่า พวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบทนี้ยังดีนักหนาที่ไม่ให้การประหารเราด้วยก้อนดินข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้สุคต ข้าพระองค์จักมีความคิดในมนุษย์พวกนั้นอย่างนี้ฯ

คุณปุณณะ ก็ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารเธอด้วย
ก่อนคืน เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารข้า
พระองค์ด้วยก่อนคืน ข้าพระองค์จักมีความคิดในพวกเขาอย่างนี้ว่า พวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะ
ชนบทนี้ยังดีนักหนาที่ไม่ให้การประหารเราด้วยท่อนไม้ ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้สุคต ข้าพระองค์
จักมีความคิดในมนุษย์พวกนั้นอย่างนี้ๆ

คุณปุณณะ ก็ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารเธอด้วย
ท่อนไม้ เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารข้า
พระองค์ด้วยท่อนไม้ ข้าพระองค์จักมีความคิดในพวกเขาอย่างนี้ว่า พวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะ
ชนบทนี้ยังดีนักหนาที่ไม่ให้การประหารเราด้วยศาสตรา ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้สุคต ข้าพระองค์
จักมีความคิดในมนุษย์พวกนั้นอย่างนี้ๆ

คุณปุณณะ ก็ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารเธอด้วย
ศาสตรา เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักให้การประหารข้า
พระองค์ด้วยศาสตรา ข้าพระองค์จักมีความคิดในพวกเขาอย่างนี้ว่า พวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะ
ชนบทนี้ยังดีนักหนาที่ไม่ปลิดชีพเราเสียด้วยศาสตราอันคม ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้สุคต ข้าพระองค์
จักมีความคิดในมนุษย์พวกนั้นอย่างนี้ๆ

คุณปุณณะ ก็ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักปลิดชีพเธอเสียด้วย
ศาสตราอันคม เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพวกมนุษย์ชาวสุนาปรีนตะชนบท จักปลิดชีพข้าพระองค์
ด้วยศาสตราอันคม ข้าพระองค์จักมีความคิดในพวกเขาอย่างนี้ว่า มีเหล่าสาวกของพระผู้มีพระภาค
ที่อดอดกลียดชังร่างกายและชีวิต พวกนั้นแสวงหาศาสตราสังหารชีพอยู่แล เราไม่ต้องแสวงหาสิ่ง
ดังนั้นเลย ก็ได้ศาสตราสังหารชีพแล้ว ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้สุคต ข้าพระองค์จักมีความคิดใน
มนุษย์พวกนั้นอย่างนี้ๆ

ติละๆ ปุณณะ เธอประกอบด้วยทมะและอุปสมะดังนี้แล้วจักอาจเพื่อจะอยู่ใน
สุนาปรีนตะชนบทได้แล คุณปุณณะ เธอจงสำคัญกาลที่ควรในบัดนี้เถิดๆ

ครั้งนั้นแล ท่านพระปุณณะยินดีอนุโมทนาพระภายิตของพระผู้มีพระภาคแล้ว
ลุกจากอาสนะ ถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคทำประทักษิณ แล้วเก็บเสนาสนะถีบาตรจีวรเดินทาง
จาริกไปยังที่ตั้งสุนาปรีนตะชนบท เมื่อจาริกไปโดยลำดับ ได้ลู่ถึงสุนาปรีนตะชนบทแล้วๆ

เป็นอันว่าท่านพระปุณณะอยู่ในสุนาปรีนตะชนบทนั้น ครั้งนั้นแล ท่านพระปุณณะ ได้ให้พวกภิกษุชาวสุนาปรีนตะชนบทกลับใจแสดงตนเป็นอุบาสกประมาณ ๕๐๐ คน ภายในพรรษานั้นเอง กลับใจแสดงตนเป็นอุบาสกประมาณ ๕๐๐ คน ภายในพรรษานั้นเอง และตัวท่านได้ ทำให้แจ้งซึ่งวิชา ๓ ภายในพรรษานั้นเหมือนกัน ครั้นสมัยต่อมาท่านได้ปรินิพพานแล้ว

ครั้งนั้นแล ภิกษุมากรูปด้วยกันเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคยังที่ประทับ แล้วถวาย อภิวัตพระผู้มีพระภาค นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พอนั่งเรียบร้อยแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาค ดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กุลบุตรชื่อปุณณะที่ พระผู้มีพระภาคทรงสั่งสอนด้วยพระโอวาท ย่อๆ นั้น ทำกาลละเสียแล้ว เขามีคติเป็นอย่างไร มีสัมปรายภพเป็นอย่างไร

คุณภิกษุทั้งหลาย ปุณณกุลบุตร เป็นบัณฑิตได้บรรลุธรรมสมควรแก่ธรรมแล้ว ทั้งไม่ให้เราลำบากเพราะเหตุแห่งธรรม คุณภิกษุทั้งหลาย ปุณณกุลบุตรปรินิพพานแล้ว

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระภาษิตแล้ว ภิกษุเหล่านั้นต่างชื่นชมยินดีพระภาษิตของ พระผู้มีพระภาคแล้ว

การกำหนดอายุและการพิสูจน์วัตถุโบราณ

1. หลักเกณฑ์การกำหนดอายุของวัตถุและข้อมูลทางโบราณคดี

ทุกครั้งที่มีการพบวัตถุทางโบราณคดีหรือของเก่ามักมีผู้สนใจใคร่รู้เสมอว่าวัตถุ เหล่านั้นมีอายุมากน้อยเพียงใด ทำไมพวกเขาจึงสร้างสิ่งเหล่านั้นนั้นแหล่งขุดค้นนั้นมีอายุราวสมัยใด ปัจจุบันการกำหนดอายุของวัตถุโบราณนั้นมีการแบ่งเป็นสองลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 การกำหนดอายุที่มีลักษณะระบุสมัยได้แน่นอน (Absolute Chronology type)

การกำหนดอายุสมัยที่ระบุได้แน่นอนนั้นหมายถึง การกำหนดอายุได้โดย ตัววัตถุโบราณนั่นเองและน่าเชื่อถือได้เป็นอย่างดีแบบแรกนี้ยังแบ่งย่อยได้อีกดังนี้

1.1.1 การกำหนดอายุโดยใช้เอกสาร เอกสารดังกล่าวได้แก่เอกสารทาง โบราณคดีเช่น ศิลากาจิกร พงศาวดารและตำนานต่างๆ เป็นต้น

1.1.2 การกำหนดอายุที่มีการบอกศักราช ซึ่งส่วนใหญ่แล้วได้แก่เหรียญ กษาปณ์ บางอันจะมีการบอกปีที่ผลิตไว้ วัตถุอื่นๆ ที่อาจมีการจารึกวันเดือนปีที่ผลิตไว้ เช่น ภาพเขียนเก่า ด้วยชาของจีนที่มีการจารึกคำกลอน ผู้เขียนกลอน วันที่ไว้ และพระพุทธรูปที่มีคำ จารึกตรงฐาน แต่อย่างไรก็ตามการอ่านคำจารึกนั้นต้องพ้องกับเอกสารทางวัตถุอื่นๆ ด้วย

1.1.3 การทราบอายุโดยวิธีการวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและมียู่หลายวิธี ดังจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

1.1.3.1 Radio Carbon การกำหนดอายุแบบนี้ใช้ได้กับสารที่เคยเป็นอินทรีย์วัตถุ กระจุก โดยวัดแสงกัมมันตภาพรังสี Radio Activity ของคาร์บอนที่หลงเหลืออยู่ในอินทรีย์วัตถุโบราณเหล่านั้นทำให้ทราบว่าต้นไม้เหล่านั้นตายมานานเท่าใด ต้นไม้ถูกตัดมาเมื่อไหร่ การกำหนดอายุโดยวิธีนี้สามารถกำหนดเวลาย้อนหลังได้จนถึง 40,000 ปี โดยพืชและสัตว์นั้นจะมี C-14 เป็นองค์ประกอบแทบทั้งสิ้น และขบวนการสะสม C-14 นี้ก็จะดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ ในขณะที่อินทรีย์วัตถุเหล่านั้นยังคงมีชีวิตอยู่ และเมื่อสิ้นชีวิต C-14 ที่สะสมอยู่ในร่างกายจะค่อยๆ ลดลงในอัตราส่วนที่สม่ำเสมอ กล่าวคือเมื่อทุกๆ 5,568 ปี C-14 ที่สะสมอยู่ในร่างกายจะลดลงครึ่งหนึ่ง และต่อไปอีก 5,568 ปี ก็จะลดลงอีกครั้งหนึ่งเป็นเช่นนี้เรื่อยไป ทำให้สามารถคำนวณอายุที่แท้จริงได้

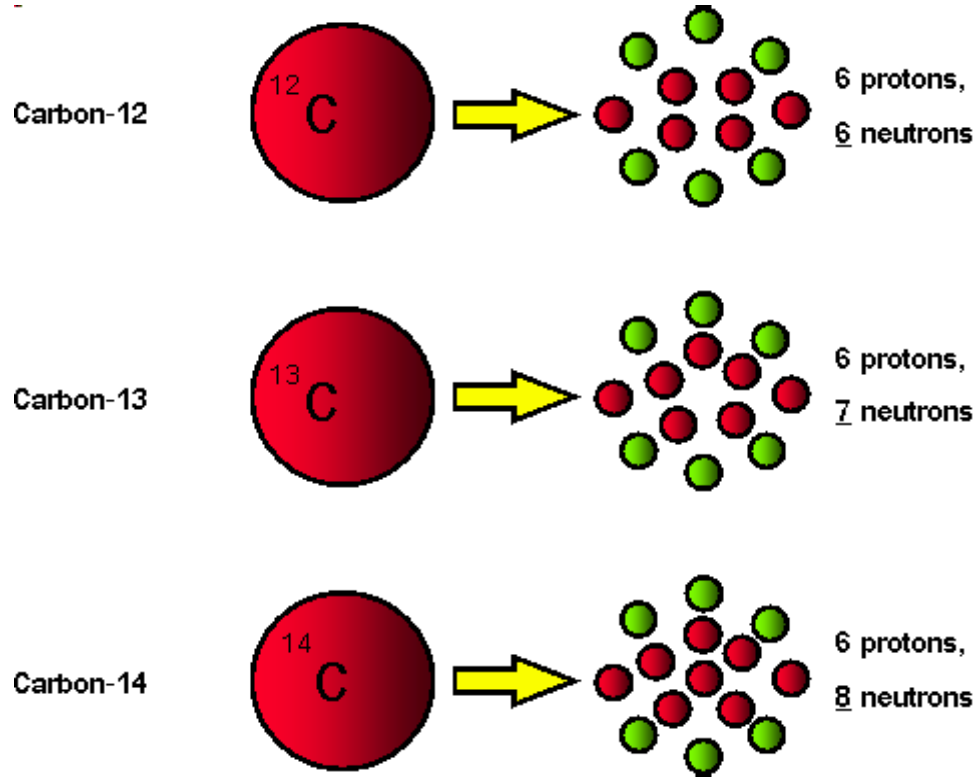
1.1.3.2 Thermoluminescence สถานภาพทางกายภาพ Physical Condition ของวัตถุต่างๆ เช่น ภาชนะดินเผา หิน ดินเผา และวัตถุหลายชนิด พบว่าวัตถุเหล่านี้มีลักษณะอย่างหนึ่ง ที่มีคุณสมบัติสะสมอิเล็กตรอนเข้ามาปอยู่ในเนื้อของมัน และเป็นตัวแปลกล้อม ภาษาอังกฤษเรียกว่า Atomic Defects Impurity sites ซึ่งเรียกว่า Thermoluminescence กล่าวคือถ้ามีแสงหรือรังสีปริมาณมาก หมายความว่าวัตถุนั้นมีอายุมาก จะกี่ปีนั้นต้องคำนวณและมีการเพื่อบวกลบ

2. การกำหนดอายุโดยการเทียบเคียง Relative Chronology ได้แก่

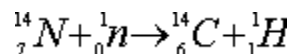
- 2.1 การกำหนดอายุจากวัตถุจากชั้นดินหรือจากวัตถุเปรียบเทียบ
- 2.2 พิจารณาจากลวดลายและศิลปะ ด้วยวิธีการนี้นักโบราณคดีสามารถกำหนดอายุของศิลปะโบราณวัตถุโดยการเปรียบเทียบวัตถุที่พบใหม่กับศิลปะที่มีที่มาแน่นอนทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ
- 2.3 ของที่พบที่อยู่ใกล้กัน Associated finds close finds คือ การกำหนดอายุอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการจัดอันดับก่อนหลังโดยการเทียบเคียงได้แก่การพิจารณาของที่พบเป็นกลุ่มเป็นกองสามารถชี้ได้ว่าอยู่ในสมัยเดียวกันและมีผู้ใช้กลุ่มเดียวกัน

3. การหาค่าอายุวัตถุโบราณด้วยคาร์บอน-14

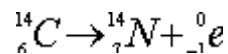
แผนภาพที่ 2 – 1 ธาตุคาร์บอนที่มีอยู่ในธรรมชาติ ประกอบด้วย 3 ไอโซโทป คือ คาร์บอน-12 คาร์บอน-13 และคาร์บอน-14

สำหรับไอโซโทป 2 ชนิดแรก เป็นไอโซโทปเสถียร ส่วนคาร์บอน-14 เป็นไอโซโทปกัมมันตรังสี โดยที่คาร์บอน-14 เกิดจากปฏิกิริยานิวเคลียร์ ระหว่างอนุภาคนิวตรอนที่ได้จากรังสีคอสมิก กับอะตอมของธาตุไนโตรเจน ในชั้นบรรยากาศ ดังสมการ

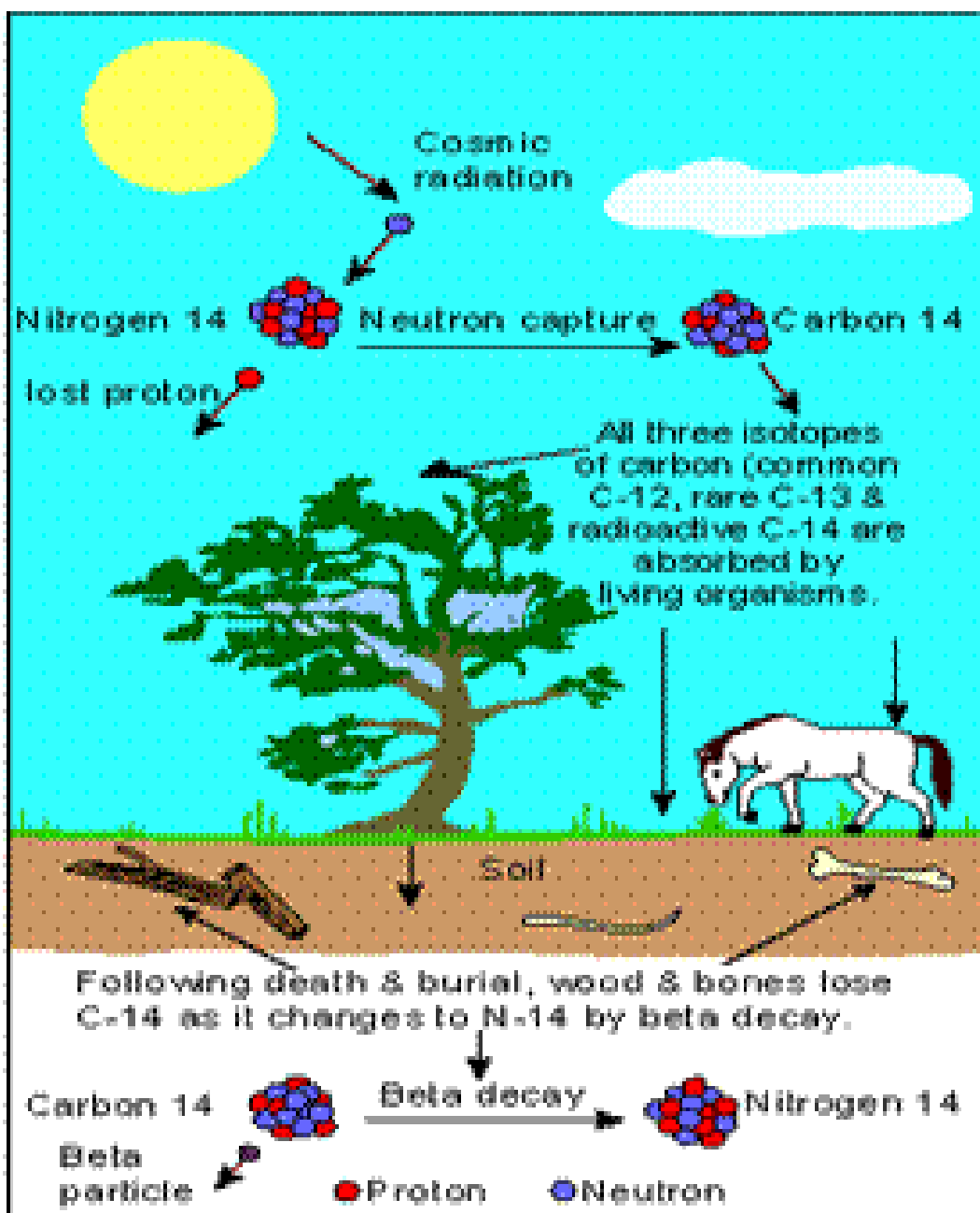

เนื่องจากคาร์บอน-14 เป็นธาตุกัมมันตรังสี เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะสลายกัมมันตรังสีให้อนุภาคบีตา และเปลี่ยนตัวเองเป็นอะตอมของไนโตรเจน-14 ดังสมการ

หลังจากนั้นคาร์บอน-14 ก็จะรวมตัวกับออกซิเจนในบรรยากาศกลายเป็นแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ แล้วก็แพร่กระจายลงมายังบรรยากาศชั้นล่าง และเข้าสู่สิ่งมีชีวิตโดยกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง และการกินพืชเป็นอาหาร นอกจากนั้นยังแพร่กระจายลงสู่ทะเลและมหาสมุทร และอยู่ในรูปของสารประกอบไบคาร์บอเนต และคาร์บอเนต

แผนภาพที่ 2 – 2 กระบวนการสลายกัมมันตรังสีของคาร์บอน-14

การเกิดและการสลายกัมมันตรังสีของคาร์บอน-14 นั้น เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อระยะเวลาผ่านไปเนิ่นนานทำให้อัตราการเกิดคาร์บอน-14 เท่ากับอัตราการสลายกัมมันตรังสีของมัน นั่นก็หมายความว่า ปริมาณคาร์บอน-14 ต่อกรัมของคาร์บอน มีค่าคงที่ตลอดเวลา ทั้งในบรรยากาศ น้ำ หรือสิ่งมีชีวิตทั้งหลายเมื่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลายตายไป การแลกเปลี่ยนคาร์บอน-14 ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับชั้นบรรยากาศสิ้นสุดลง ทำให้ปริมาณคาร์บอน-14 ที่มีอยู่เดิมลดจำนวนลงไปเรื่อย ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสลายกัมมันตรังสีของธาตุกัมมันตรังสี จากกฎการสลาย

กัมมันตรังสีของธาตุกัมมันตรังสี สามารถคำนวณหาเวลาตั้งแต่สิ่งมีชีวิตนั้นตายไปจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (ปี) โดยทั่วไปการหาอายุโดยวิธีนี้ สามารถหาอายุได้ในช่วง 200 ถึง 50,000 ปี ซึ่งตัวอย่างที่สามารถนำมาหาอายุโดยวิธีนี้ต้องมีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ ได้แก่ ไม้ ถ่าน เปลือกหอย กระดูก และพืช เป็นต้น จะเห็นว่าตัวอย่างที่กล่าวมานั้นมาจากสิ่งมีชีวิตทั้งสิ้น สำหรับตัวอย่าง หิน แก้ว เครื่องปั้นดินเผา ไม่สามารถนำมาหาอายุโดยวิธีนี้ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดกัมมันตภาพรังสีของคาร์บอน-14 ที่ใช้ยู่มี 2 แบบ คือ เครื่องนับรังสีแบบสัดส่วนในแก๊ส (Gas Proportional Counter) กับ เครื่องนับรังสีแบบแสงวับในของเหลว (Liquid Scintillation Counter) เครื่องนับรังสีแบบสัดส่วนในแก๊ส จะต้องเปลี่ยนคาร์บอนในตัวอย่างให้อยู่ในรูปของแก๊ส เช่น แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ แก๊สมีเทน หรือแก๊สอะเซทิลีน เครื่องนับรังสีแบบแสงวับในของเหลวนั้น จะต้องเปลี่ยนคาร์บอนให้อยู่ในรูปของสารประกอบเบนซีน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการเคมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือการเปลี่ยนคาร์บอนในตัวอย่างให้อยู่ในรูปแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ การเปลี่ยนแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เป็นแก๊สอะเซทิลีน และการเปลี่ยนแก๊สอะเซทิลีนเป็นสารประกอบเบนซีน หรือทำการดูดซับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์โดยตรงด้วยสารละลายที่เป็นด่างการหาอายุด้วยวิธีคาร์บอน-14 จำเป็นต้องวัดกัมมันตภาพรังสีของคาร์บอน-14 ในตัวอย่างเปรียบเทียบกับกัมมันตภาพรังสีของสารมาตรฐาน โดยทั่วไปสารมาตรฐานที่นิยมใช้ยู่ในปัจจุบัน คือ กรดออกซาลิก และ ANU Sucrose

จากกฎการสลายของธาตุกัมมันตรังสี สามารถนำมาใช้ในการหาอายุของวัตถุโบราณ ดังแสดงในสมการ

$$t = 8033 \ln \frac{A_0}{A}$$

เมื่อ A_0 คือ กัมมันตภาพรังสีที่เวลาเริ่มต้น

A คือ กัมมันตภาพรังสีที่เวลาใด ๆ

T คือ อายุ (ปี)

ตารางที่ 2 – 1 ปริมาณตัวอย่างที่ใช้สำหรับการกำหนดค่าอายุด้วยวิธีคาร์บอน-14

ตัวอย่าง	ปริมาณตัวอย่าง (กรัม)
ถ่าน	10-20
ไม้	20-30
เปลือกหอย	50-100
กระดูก	500-1000
คาร์บอนเนต	50-60

แผนภาพที่ 2 – 3 คาร์บอน - 14 ไขปริศนาอายุโครงกระดูกพันปี ภาพกระดูกโบราณที่ค้นพบที่ จว.สุพรรณบุรี

มีการพบโครงกระดูกมนุษย์ยุคทวารวดีอายุ 1,200 -1,300 ปี บริเวณคูเมืองโบราณจังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะคล้ายผู้ใหญ่และเด็กวางห่างกันประมาณ 7– 8 เมตร โครงกระดูกทั้งหมดมีลักษณะสมบูรณ์ตั้งแต่กะโหลกศีรษะ กระดูกซี่โครง และสะโพก นอกจากนี้ ยังพบเศษภาชนะประเภทหม้อดินเผาปะปนอยู่จำนวนหนึ่ง

เมื่อมีการค้นพบวัตถุโบราณ เทคโนโลยีคาร์บอน -14 (C -14) เป็นวิทยาการที่จะสามารถไขปริศนาอายุของวัตถุโบราณบางประเภทได้ โดยอาศัยหลักการที่ว่า สิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะต้องประกอบด้วยธาตุคาร์บอนเป็นองค์ประกอบดังนั้นเมื่อสิ่งมีชีวิตตายลง อัตราส่วนระหว่างคาร์บอนจะลดลงเรื่อย ๆ ข้อมูลอัตราส่วนดังกล่าวจะช่วยให้เราสามารถคำนวณหาอายุของสิ่งมีชีวิตชนิดนั้นได้

วิธีการวัดอายุโบราณวัตถุที่รู้จักกันดีที่สุดคือ คือ การวัดการสลายตัวของสารกัมมันตรังสี ที่ปะปนอยู่ในเนื้อโบราณวัตถุ เช่น คาร์บอน 14 ซึ่งใช้ในการวัดอายุของอินทรีย์วัตถุ เช่น ซากพืชซากสัตว์ ท่อนไม้ หนังสัตว์ ฝ้าย หรือแม้แต่เมล็ดพืช คาร์บอน 14 เป็นไอโซโทปกัมมันตรังสีของคาร์บอน ที่มีอยู่เล็กน้อยในบรรยากาศโลก มีครึ่งชีวิตเท่ากับ 5,730 ปี มีสมบัติทางเคมีเหมือนกับคาร์บอน 12 ซึ่งเป็นคาร์บอนที่พบกันทั่วไป ทุกประการ ดังนั้นจึงสามารถถูกดูดซึม และสะสมอยู่ตามอวัยวะส่วนต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกับคาร์บอน 12 ในขณะที่อินทรีย์วัตถุดังกล่าวยังคงอยู่ในร่างกายที่มีชีวิต การสะสมและการสลายตัวของคาร์บอน 14 จะอยู่ในสภาพสมดุล แต่เมื่ออินทรีย์วัตถุส่วนนั้นตาย (ไม่ว่าเป็นเพราะถูกตัดออกจากร่างกายหรือสิ่งมีชีวิตนั้นสิ้นชีวิต) การสะสมคาร์บอน 14 จะยุติลงเหลือแต่การสลายตัวเพียงอย่างเดียว ดังนั้นสัดส่วนของคาร์บอน 14 ต่อคาร์บอน 12 ในอินทรีย์วัตถุนั้นจะลดลง และยิ่งเวลาผ่านไปนานขึ้นสัดส่วนก็จะยิ่งลดลง ดังนั้นหากวัดสัดส่วนของคาร์บอน 14 ในอินทรีย์วัตถุนั้นเทียบกับอินทรีย์วัตถุชนิดเดียวกันที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็จะทราบว่า อินทรีย์วัตถุดังกล่าว ตายมาเป็นเวลานานเท่าใดแล้ว วิธีดังกล่าวนี้สามารถใช้กำหนดอายุโบราณวัตถุ ได้ในช่วงประมาณ 500-40,000 ปี หากน้อยหรือมากกว่านี้ ปริมาณคาร์บอน 14 จะสลายตัวไปน้อยหรือมากเกินไป ทำให้การวัดเกิดการคลาดเคลื่อนได้มาก ไอโซโทปกัมมันตรังสีอื่นๆ ที่ใช้ในการวัดอายุของวัตถุได้แก่ โพแทสเซียม 40 และยูเรเนียม 238 ซึ่งมีครึ่งชีวิต 1,300 ล้านปี และ 4,510 ล้านปี ตามลำดับ เหมาะกับการใช้สำหรับ การวัดอายุของก้อนหิน หรือโบราณวัตถุที่ไม่มีอินทรีย์วัตถุเป็นองค์ประกอบ

4. การตรวจพิสูจน์โบราณวัตถุว่าเป็นของแท้หรือของทำเลียนแบบ

สำหรับพระพุทธรูปและเทวรูปหินทราย เราทราบแล้วว่าประติมากรรมทางศาสนาชิ้นแรกๆ นั้นถูกสร้างขึ้นด้วยหินทรายหลายชิ้นที่มีสัดส่วนที่สมบูรณ์เป็นดินเผาที่ฉาบด้วยปูนแล้วปิดทอง ประติมากรรมโบราณหลายชิ้นจะเป็นหินอ่อน เพราะมันเป็นสิ่งที่หาอยากแต่ความสวยงามของมันจะเสื่อมสลายไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเจอกับสภาพอากาศเขตร้อนแบบบ้านเรา

จากส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุโขทัย ในหัวข้อเรื่อง ประติมากรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการบ่งชี้ถึงความเก่าแก่ของโบราณวัตถุประติมากรรมหินทรายต่าง ๆ นั้น แม้ว่าการศึกษาวิจัยนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ แต่กฎเกณฑ์ต่างๆ ทางด้านเทคนิคเพื่อกำหนดความเก่าแก่ของโบราณวัตถุนั้นได้เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งจุดประสงค์ของการศึกษาถึงความเก่าแก่แท้ของโบราณวัตถุนี้เพื่อที่จะให้เราสามารถบ่งชี้ถึงคุณลักษณะ และกำหนดคุณลักษณะทางกายภาพของโบราณวัตถุที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เพื่อที่จะสามารถบอกถึงอายุของประติมากรรมที่ถูกทดสอบแต่ละชิ้นนั้นถูกสร้างขึ้น

โดยที่โครงการวิจัยดังกล่าวนี้ ได้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และวิธีทางเทคนิค ดังกล่าวนั้น ทดสอบกับประติมากรรมขอมที่อยู่ในพิพิธภัณฑต่างๆ แล้วอย่างเช่น ในพิพิธภัณฑ พนมเปญและที่พิพิธภัณฑแห่งชาติว่าด้วยศิลปะเอเชีย ก็เม่ กรุงปารีส ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการ ทดสอบวัตถุโบราณนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า โบราณวัตถุต่างๆ นั้นเก่าแก่จริงๆ

ไม่มีการทดสอบใดที่สามารถบอกถึงวันเวลาที่สร้างประติมากรรมเหล่านั้นได้ แต่การศึกษาร่องรอยของเครื่องมือสามารถแบ่งแยกได้ว่าเป็นการใช้เครื่องมือสมัยใหม่หรือเครื่องมือ โบราณในการแกะ อย่างไรก็ตามชนิดของเครื่องมือที่ใช้แกะของหินทรายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีการบันทึกไว้ วิธีดังกล่าวจึงใช้ไม่ได้ ดังนั้นร่องรอยต่างๆเกี่ยวกับของเก่าแก่แท้จริงนั้นต้องมา จากการเปลี่ยนแปลงภายในหินและบนพื้นผิวของหินประติมากรรมที่สร้างขึ้นเมื่อ 800-1,400 ปีก่อน ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการกัดกร่อน โดยธรรมชาติมาอย่างยาวนาน และรวมถึงการฝังดินและ ขุดขึ้นมาบนพื้นดิน และอาจจะรวมถึงการใช้เพื่อตกแต่งหรือใช้เพื่อพิธีกรรมทางศาสนาด้วยเช่นกัน

การกัดกร่อนที่ทำปลอมและสะเก็ดผิวที่กะเทาะปลอมขึ้นมาั้นเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า ชิ้นนั้นเป็นของปลอม

หินเป็นสิ่งที่แข็งแรงแต่ไม่ยืดหยุ่น เพราะฉะนั้นเมื่อกระทบแรงๆมันก็จะแตก ข้อแนะนำ ก็คือ ไม่จำเป็นต้องทำให้โบราณวัตถุที่สวยงามต้องเสียหาย และประติมากรรมชิ้นที่ยังคงสภาพ สมบูรณ์ควรจะถูกตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อค้นหาว่ามันเป็น โบราณวัตถุจริงหรือไม่

การเปลี่ยนแปลงบางอย่างบนผิวของหินสามารถทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของการ ผ่านกาลเวลามาอย่างยาวนาน แต่การตัดแปลงผิวหินด้วยขั้นตอนที่ซับซ้อนก็อาจจะเป็นไปได้ที่จะ ทำให้สรุปด้วยความมั่นใจว่าเป็นการสร้างขึ้นมาหลายร้อยหลายพันปีที่แล้ว หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ การบ่งชี้ลักษณะทางเทคนิคเป็นสิ่ง (มั่นคง) ที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปกับการระบุนวันเวลาของการ สร้างซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับรองความเก่าแก่ของวัตถุ ดังนั้นบทสรุปอยู่บนข้อสันนิษฐานที่ว่า สิ่งที่ทำเทียมขึ้นมาใหม่นั้นไม่แสดงพื้นผิวที่ถูกกัดกร่อน แต่เราสามารถทำให้โบราณวัตถุปลอมให้ เกิดร่องรอยพื้นผิวที่ดูเก่าแก่ได้ ดังนั้นการดูแลพื้นผิวที่สึกกร่อนไม่สามารถระบุได้ว่าเป็น โบราณวัตถุแท้

แผนภาพที่ 2 – 4 หินถูกทดสอบผ่านการส่องด้วยกล้องสเตรียโอไมโครสโคป

พื้นผิวของหินถูกทดสอบผ่านการส่องด้วยกล้องสเตรียโอไมโครสโคป แม้ว่าวัตถุทุกชิ้นที่ตรวจพิสูจน์จะเป็นหินทราย แต่ลักษณะทางกายภาพต่างๆ ของหินนั้นหลากหลายองค์ประกอบหลักของหินทรายทุกๆ ชิ้นนั้นเป็นแร่ควอร์ตซ์ ซึ่งจัดกระจายอยู่ในอนุภาคซึ่งขนาด, รูปร่าง และสีของส่วนประกอบแร่ควอร์ตซ์นั้นแตกต่างกัน และยังมีแร่อื่นๆ ประปนอยู่อีก เช่น เฟลด์สปาร์, ไพไรท์, ไมก้า และแร่อื่นๆ หินทรายบางชนิดก็ค่อนข้างแข็ง เพราะประกอบด้วยแร่ควอร์ตซ์ ฝังอยู่มากในก้อนหิน ขณะที่เนื้อหินทรายชนิดอื่นๆ ค่อนข้างอ่อนลงเรื่อย เพราะส่วนประกอบแต่ละอย่างอาจจะเปราะลงเรื่อยๆ และการยึดเกาะกันของอนุภาคก็จะเสื่อมลง ลักษณะซึ่งบ่งชี้ในการศึกษาของเก่าแก่แท้จริงนั้นอาศัยลักษณะของสารเคมีในภูมิภาคโดยธรรมชาติ หรือการจับรวมตัวกันของส่วนประกอบต่างๆ ทั้งหมด

สารเคมีที่อยู่ในภูมิภาคเป็นสาเหตุเกิดการกัดกร่อนในชั้นของพื้นผิวของหิน และชั้นนี้อาจจะอยู่ลึกลงไปน้อยกว่าหนึ่งมิลลิเมตร ไปจนถึงหลายเซนติเมตร มันจะพูนมากขึ้นและผิวหินอ่อนลง และอาจจะแสดงเป็นสีที่แตกต่างกันในชั้นของภูมิภาค ภูมิภาคจะส่งผลกระทบต่อที่เป็นส่วนประกอบต่างๆ ที่พื้นผิวหรือใกล้กับพื้นผิวที่ยาวนานกว่าแร่ซึ่งอยู่ลึกภายในหิน แร่บางชนิดจะทนต่อการกัดกร่อนขณะที่แร่อื่นๆ อาจจะสลายตัวไป การสึกกร่อนเฉพาะที่นี้เมื่อมองด้วยกล้องไมโครสโคปจะสังเกตเห็นส่วนประกอบทางเคมีของส่วนประกอบอนุภาคแร่เพียงบางส่วนหรือทั้งหมด หรือแร่ที่เกาะอยู่โดยรอบพื้นผิว อย่างที่คาดไว้ หินทรายที่มีผิวมันวาวจะมีการสึกกร่อนน้อยมาก แต่ถึงแม้จะสึกกร่อนแล้ว ลักษณะที่มันวาวดั้งเดิมของพื้นผิวหินนั้นอาจจะช่วยรักษาการต้านการสึกกร่อน

การรวมตัวกันของส่วนประกอบต่างๆ บนพื้นผิวหินนั้นทำให้เราเห็นถึงประวัติ ศาสตร์ของประติมากรรมนั้นและสภาวะแวดล้อมของมัน ส่วนประกอบที่พบโดยทั่วไปบนประติมากรรมขอมนั้นรวมถึง สีที่ทา, ดิน, รากพืช และ เชื้อราหรือตะไคร่น้ำ (เรียกว่า ร่องรอยของจุลชีพ) มีประติมากรรมหลายชิ้นที่ถูกทาสีไว้แต่สีนั้นก็ไม่ได้คงทนอยู่บนประติมากรรมขอม อย่างไรก็ตาม บางประติมากรรมบางชิ้นก็ยังหลงเหลือร่องรอยของสีที่ถูกทา รวมถึงผิวของหินก่อนที่จะถูกทาสี ส่วนดินที่ติดอยู่บนประติมากรรมนั้นไม่สามารถนำมาพิจารณาถึงอายุหรือว่าเป็น โบราณวัตถุแท้หรือไม่ ยกเว้นว่ามันมีวัตถุพยานที่ผ่านกระบวนการของธรรมชาติมาอย่างยาวนาน ยกตัวอย่างเช่น มีรากของพืช มันแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของมันบนพื้นดินหรือใต้ดิน แต่มันก็ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญที่จะบอกว่าเป็น โบราณวัตถุแท้ อย่างไรก็ตาม รากของพืชนี้ก็จะกลายเป็นสิ่งที่ฝังติดแน่นอยู่บนพื้นผิว เมื่อรากพืชย่อยสลายไปมันก็จะทิ้งร่องรอย การปรากฏร่องรอยของรากพืชหรือการเปลี่ยนแปลงของรากพืชนี้สามารถบอกได้ว่าผ่านกระบวนการมาอย่างยาวนานและใช้สนับสนุนได้ว่าเป็น โบราณวัตถุแท้

แผนภาพที่ 2 – 5 ร่องรอยของการทับถมกันไว้บนพื้นผิวหินของพวกเชื้อเห็ดรา, และ ตะไคร่น้ำ

การอธิบายรายละเอียดของจุลชีพที่ทับถมกัน และผลกระทบของเชื้อเห็ดราและ ตะไคร่น้ำที่เกาะบนพื้นผิวของหินนั้น ไม่ได้อยู่ในบทความนี้ หัวข้อของการศึกษานี้เน้นเกี่ยวกับการ สึกกร่อนของหิน สิ่งที่สำคัญคือความเข้าใจเกี่ยวกับการทิ้งร่องรอยของการทับถมกันไว้บนพื้นผิว หินของพวกเชื้อเห็ดรา, และตะไคร่น้ำ ซึ่งการทับถมกันแบบนี้สามารถทำให้เข้าใจได้ว่าไม่ได้ ทำขึ้นมาใหม่ แต่ต้องผ่านกระบวนการมาอย่างช้าๆ และยาวนาน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการปรากฏจุด สีดำๆ บนพื้นผิว แม้ว่าเราจะไม่ทราบองค์ประกอบที่แน่นอนแต่เราทราบว่ามันเป็นผลที่เกิดจาก สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กๆ เหล่านั้น มันประกอบไปด้วยแมงกานีสออกไซด์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจุดสีดำจาก แมงกานีสออกไซด์เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่มาก

วิธีการทางประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวและพฤติกรรมของสังคมมนุษย์ในอดีต ซึ่งเกิดขึ้น ในช่วงเวลาและยุคสมัยต่างๆกัน คุณค่าสำคัญของประวัติศาสตร์คืออดีตเป็นบทเรียนที่สำคัญสำหรับ ปัจจุบันและอนาคต

1. การกำหนดเวลาทางประวัติศาสตร์ ทศวรรษ ศตวรรษ สหัสวรรษ

1.1 ทศวรรษ หมายถึงรอบ 10 ปี ลงท้ายด้วย 0 ถึงศักราชที่ลงท้าย 9 ทศวรรษ 2540 ตามพุทธศักราช หมายถึง พ.ศ. 2540-2549

1.2 ศตวรรษ หมายถึง รอบ 100 ปี ลงท้ายด้วย 01 ไปถึงศักราชที่ลงท้ายด้วย 00 พุทธศตวรรษที่ 25 หมายถึง พ.ศ. 2401-2500

1.3 ศหัสวรรษ ศหัสวรรษที่ 3 ตามพุทธศักราชหมายถึง พ.ศ.2001-3000

2. การกำหนดยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

2.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีการใช้ตัวอักษรบันทึกบอกเรื่องราว การศึกษาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ต้องอาศัยหลักฐานทางโบราณคดีเป็นหลัก

2.1.1 ยุคหิน

2.1.1.1 ยุคหินเก่า ระหว่าง 500,000-10,000 ปีมาแล้ว ใช้เครื่องมือหินกะเทาะที่หยาบๆ อาศัยตามถ้ำและเพิงผา ไม่มีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง

2.1.1.2 ยุคหินกลาง ระหว่างประมาณ 10,000-6,000 ปีมาแล้ว ใช้หินกะเทาะที่ทำประณีตขึ้น

2.1.1.3 ยุคหินใหม่ ระหว่างประมาณ 6,000-4,000 ปีมาแล้วใช้เครื่องมือหินขัด พัฒนาที่สำคัญที่สุดในยุคนี้ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องปั้นดินเผา ทอผ้า เครื่องจักสาน

2.1.2 ยุคโลหะ

2.1.2.1 ยุคสำริด ระหว่าง 4,000-2,500 ปีมาแล้ว รู้จักทำเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับด้วยสำริด เป็นสังคมเกษตรกรรม ชุมชนขยายใหญ่ขึ้น

2.1.2.2 ยุคเหล็ก ระหว่างประมาณ 2,500-1,500 ปีมาแล้ว มนุษย์ยุคนี้รู้จักถลุงเหล็กและนำมาหล่อเป็นเครื่องมือเครื่องใช้

2.2 สมัยประวัติศาสตร์ เป็นสมัยที่มนุษย์ในสังคมมีการใช้ตัวอักษรบันทึกบอกเรื่องราว ทั้งนี้การมีตัวอักษรใช้ในแต่ละสังคมจะเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของสังคม อาจใช้หลักฐานทางโบราณคดีเป็นส่วนประกอบ แบ่งเป็นสมัยย่อยๆ ได้หลายแบบ

3. วิธีการทางประวัติศาสตร์

3.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ขั้นตอน หรือวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ หรือผู้ศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเรียบเรียงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและชัดเจนมากที่สุด

3.2 วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญ คือ สามารถใช้ในการสืบค้นเรื่องราวต่าง ๆ ที่สนใจได้ เช่น การหาความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน วัด ชุมชน จังหวัด หรือภูมิภาคของตน ซึ่งเป็นเรื่องราวใกล้ตัวและเราสามารถหาหลักฐานได้จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ สถานที่สำคัญในท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 วิธีการทางประวัติศาสตร์มีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

3.3.1 การกำหนดหัวเรื่องที่ต้องการจะศึกษา

การศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ควรเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ทราบจุดประสงค์การศึกษาให้แน่ชัด ซึ่งเราจำเป็นจะต้องตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษา และใช้การอ่านและสังเกตในการตอบคำถาม นอกจากนี้ ก็ควรต้องมีความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ให้มากเพียงพอ เพื่อที่จะสามารถตอบได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร

3.3.2 การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมหลักฐานที่ต้องการศึกษา มีทั้งที่เป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจแบ่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ออกได้เป็น “หลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ” กับ “หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ” ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 หลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) เป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆ โดยตรง เช่น หลักฐานทางราชการ ประกาศ สุนทรพจน์ บันทึกความทรงจำของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ผู้เห็นเหตุการณ์ วัตถุทัศน ภาพยนตร์ หรือภาพถ่าย เป็นต้น

3.3.2.2 หลักฐานชั้นรอง (Secondary Sources) เป็นหลักฐานที่สร้างขึ้นจากหลักฐานชั้นต้น บุคคลที่สร้างขึ้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง แต่ได้รับรู้โดยผ่านบุคคลหรือผลงานอื่น

ด้วยเหตุนี้ หลักฐานชั้นต้นจึงมีความสำคัญมากกว่าหลักฐานชั้นรอง อย่างไรก็ตาม หลักฐานชั้นรองจะเป็นตัวช่วยในการอธิบายเรื่องราวให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และเป็นตัวช่วยที่จะนำไปสู่หลักฐานข้อมูลอื่นๆ การค้นคว้าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ควรมองให้รอบด้านและระมัดระวัง เนื่องจากหลักฐานทุกประเภทมีจุดเด่นและจุดด้อยที่แตกต่างกัน

3.3.3 การประเมินคุณค่าของหลักฐานที่ได้มา

ก่อนจะนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นคว้ามาได้มาศึกษา จะต้องมีการประเมินคุณค่าของหลักฐานนั้นเสียก่อน ว่าเป็นหลักฐานที่แท้จริงหรือไม่เพียงใด โดยการประเมินคุณค่าของหลักฐานนี้ อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์” ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ได้แก่

3.3.3.1 การประเมินคุณค่าภายนอกหรือวิพากษ์วิธีภายนอก คือ การประเมินคุณค่าของหลักฐานจากลักษณะภายนอก และเนื่องจากบางครั้งหลักฐานอาจมีการปลอมแปลงให้ผิดไปจากความเป็นจริง หรือเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองหรือการค้า ดังนั้น การประเมินข้อเท็จจริงของเอกสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยการประเมินวิธีภายนอก จะพิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏภายนอกเป็นหลัก เช่น การพิจารณาเนื้อกระดาษ ที่สามารถบ่งบอกได้ว่ามีที่มาจากชาติไหน เป็นต้น

3.3.3.2 การประเมินคุณค่าภายในหรือวิพากษ์วิถีภายใน คือ การประเมินคุณค่าของหลักฐานโดยอาศัยข้อมูลภายในหลักฐานนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็ น “ชื่อบุคคล” “สถานที่” หรือ “เหตุการณ์” ยกตัวอย่างเช่น หากในหลักฐานเชื่อกันว่าเป็นหลักฐานสมัยสุโขทัย แต่เนื้อหามีการกล่าวถึงสหรัฐอเมริกา ก็ควรตั้งข้อสงสัยว่าหลักฐานนั้นอาจไม่ใช่หลักฐานสมัยสุโขทัยจริง เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกายังไม่เข้ามาในสมัยสุโขทัย

3.3.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

หลังจากแน่ใจแล้วว่าหลักฐานนั้นเป็นของแท้ และให้ข้อมูลที่เป็นจริงตามประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาก็ต้องพิจารณาเพิ่มเติมว่า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์นั้นสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด หรือข้อมูลนั้นๆ มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นอย่างไรบ้าง หลังจากนั้น จึงนำเอาข้อมูลทั้งหลายมาแบ่งหมวดหมู่ตามความเหมาะสม เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงานขั้นต่อไป

ขั้นตอนต่อไป คือ การพยายามหาความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ และตีความข้อมูลนั้นๆ ว่า มีข้อเท็จจริงอื่นใดที่ยังคงถูกซ่อนและไม่กล่าวถึงอีกบ้าง รวมไปถึงการพิจารณาด้วยว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นกล่าวเกินจริงไปหรือไม่ ซึ่งผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีความละเอียดรอบคอบ เป็นกลาง รอบรู้ หรือมีจินตนาการ เพื่อที่จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือจัดหมวดหมู่ได้อย่างเป็นระบบ

3.3.5 การเรียบเรียงหรือการนำเสนอข้อมูล

หลังจากดำเนินขั้นตอนมาตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ก็จะมาจบลงที่ การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่จะขมวดเอาข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกัน และนำเสนอให้ตรงกับประเด็นหัวเรื่องที่สงสัย รวมไปถึงการสืบหาความคิดใหม่ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อจำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ให้กลับมาใหม่อีกครั้ง สำหรับขั้นตอนการนำเสนอ ผู้ศึกษาจะต้องอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเหตุมีผล และมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการปิดท้ายด้วยข้อเสนอแนะ เพื่อนำทางให้ผู้ที่สนใจคนอื่นๆ ได้ศึกษาต่อไป

ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ที่ดีจำเป็นต้องจำลองอดีตด้วยความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด โดยการใช้ “วิธีการทางประวัติศาสตร์” ตามที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ก็เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในอดีต และนำมาสู่ความเข้าใจในปัจจุบันนั่นเอง

บทที่ 3

ความเป็นมาของ กบ็องจัน

กบ็องจันคืออะไร

คณะสำรวจเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ไทย-เคนมาร์กพบกบ็องจันครั้งแรกในประเทศไทยที่เมืองโบราณคูบัว จังหวัดราชบุรี เมื่อ พ.ศ.2503 และต่อมาพบในแหล่งโบราณคดีอื่นๆ ทั่วภูมิภาค วัตถุ กบ็องจันที่ได้พบมีลักษณะเป็นแผ่นหินสีเหลือง คณะสำรวจฯ จึงตั้งชื่อเรียกเพื่อเป็นเกียรติประวัติหลักฐานการพบนี้อย่างเป็นทางการว่า “วัฒนธรรมเครื่องมือสะเก็ดหิน และหินแผ่น” กบ็องจันซึ่งเป็นแผ่นวัตถุรูปสี่เหลี่ยม ทำจากดินดานผสมยางกบก เมื่อส่วนผสมได้ที่แล้วก็นำไปเทลงในเบ้าหล่อซึ่งเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมเรียบๆ มีขอบที่ได้เตรียมไว้ กบ็องจันส่วนใหญ่จะมีขนาดพื้นที่ประมาณ 1 ตารางฟุต หนา 1 นิ้ว ด้านกว้างและด้านยาวจะใกล้เคียงกัน มีบ้างที่ด้านยาวจะยาวกว่า 2 – 3 เท่า แต่ด้านกว้างจะเท่าๆ กัน เมื่อ กบ็องจันยังหมาดๆ จวนจะแห้งก็จะนำมาเขียนบันทึกการจารึกหรือการเขียนจะใช้เหล็กจาร ขนไก่ ขนเม่น หรือไม้ไผ่เหลา จารึกบนด้านทั้งสองด้านและด้านข้าง (ขอบ) ก็มีบ้าง ดินดานผสมยางกบกนั้น พอแห้งแล้วจะคงอยู่ได้เป็นพันปีนานเข้าจะแข็งเป็นหินมีลักษณะพิเศษแตกต่างกันออกไปตามอายุและถิ่นที่พบ กบ็องจัน ใช้เป็นแผ่นจารึกเรื่องราวต่างๆ ไว้ตลอดระยะเวลายาวนาน ผู้ที่จารึกกบ็องจัน คือ ขุนหรือขอม รวมทั้งเสมียนเมืองอีกทั้งพระสงฆ์สมัยสุโขทัย

คำว่า “ขอม” นอกจากจะมีความหมายในทางเชื้อชาติแล้ว คำนี้ยังมีความหมายเป็นอย่างอื่นอีกเช่น

1. “ขอม” เป็นคุณวุฒಿಯ่างหนึ่งซึ่งรัฐเป็นผู้ให้ไม่ต้องมีการสอบคล้ายๆ กับเป็นปริญญาเกิตติมศักดิ์ มีหลายสาขาวิชา เช่น ปราชญ์ทางอักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ มีขอมทางละคร ร้องรำทำเพลง (ขอมเพลง, ขอมฟ้อน) และศิลปินสาขาต่างๆ ขอมที่ใหญ่ที่สุดที่กล่าวถึงในกบ็องจันชื่อ มนขอมพิษณุ (มนเป็นชื่อเดิม ขอมพิษณุเป็นชื่อประกาศเกียรติคุณ) ตัวอย่างการตั้งค่านำขอมใน กบ็องจันมีเขียนไว้ใน กบ็องจันแผ่นที่ 126 ว่า พระเจ้าควันอริราชเจ้า ทรงตั้งชายเป็นขอม 350 คน และเป็นหญิง 53 คน และมีชุดแสดงตำแหน่ง เมื่อเดือน 6 ขึ้น 1 ค่ำ ปี พ.ศ.301 เป็นต้น

2. “ขอม” เป็นชื่ออักษรชนิดหนึ่ง ใช้คู่กับลายสือไทย เรียกว่า ลายสือขอม คือ จะเขียนเป็นภาษาไทยหรือเขมร ภาษาบาลีสันสกฤต ก็ใช้ได้ทั้งอักษรไทยและอักษรขอม ลายสือไทยประดิษฐ์มาก่อนลายสือขอม มี กเบื้องจางรวมทั้งหมด 54 แผ่น ได้แสดงทุกตัวอักษรและสระ ทั้งตัวขอมและตัวไทย เรียกพยัญชนะว่าลายตัวเมือง เรียกสระและตัวสะกดว่าลายตัวบ้าน

3. ขุน (หรือขุนใหญ่) เทียบได้กับมหाराชหรือวังหลวง ขุนหญิง หมายถึง เมียหลวงของขุน (มเหสีหรือราชินี) สอนอุปราชหรือวังหน้ามีตำแหน่งเรียก “ขอม” (หนังสือ 80 ปี ท่านจันทร์ : 252-253)

เรื่องราวที่ได้บันทึกใน กเบื้องจางจะเป็นประวัติพระพุทธเจ้า พระไตรปิฎก ไว้สอนในโรงเรียน มีบันทึกเหตุการณ์สำคัญเช่นเดียวกับจดหมายเหตุแห่งชาติและประวัติศาสตร์ใช้กันหลายพันปี ซึ่งจากการอ่านบันทึกใน กเบื้องจางกล่าวว่า ตั้งแต่ขุนสือไทยเริ่มคิดลายสือไทย ให้ใช้กันเมื่อปีอิน 1230 และขอมไทยฟ้าได้คิดสร้างลายสือขอมเมื่อปีอิน 1250 จนกระทั่ง พ.ศ.1700 กว่านอกจากนี้ยังมีจารึกให้เราได้ว่า ขุนศรีนาวานำถมอพยพรอบครัวและชาวเมืองไทยทวาลาว เพื่อหนีอิทธิพลและการเรียกค่าขวัญเมืองจากขุนราชพลี เดินทางขึ้นเหนือ ไปตั้งเมืองใหม่ชื่อสุโขทัย เมื่อ พ.ศ.1721 เป็นต้น

พระราชกวีฯ มี กเบื้องจางที่ท่านเก็บรักษาไว้กว่า 1,000 แผ่นในกุฏิของท่านที่วัดโสมนัสสวรวิหารและยังมีที่เพชรบุรีอีกกรหนึ่ง แผ่น กเบื้องจางทุกแผ่นที่เขียนเรื่อง ล้วนมีลงรักประสมทองแบบเอาทองคำเม็ดหรือทองคำผงประสมรักทาทั้งแผ่นแล้วเขียน กเบื้องจางจึงเป็นสิ่งที่มียู่และสิ่งที่เขียนลงบน กเบื้องจาง คือ ลายสือไทยและลายสือขอม ซึ่งมีครบทุกอักษร สระและพยัญชนะ การเขียนบน กเบื้องเหล่านี้เป็นการเขียนอย่างมีระบบ ทำให้ผู้ที่มีความรู้เรื่องการอ่านจารึกและภาษาโบราณสามารถอ่านง่าย ทุกแผ่นจะเริ่มต้นด้วยชื่อขุนหรือคนสำคัญในเรื่องตอนนั้นตามด้วยชื่อ เมียใหญ่ เมียกลางและเมียเล็กตามลำดับ ถ้าเมียคนใดมีลูก ก็จะบอกชื่อลูกและบอกว่า เป็นหญิงหรือเป็นชาย พร้อมทั้งมีวันเดือนปีที่จารึก หากมีแผ่นต่อไปที่บอกเล่า เรื่องเดิม ก็จะบอกแค่ชื่อขุน แล้วบอกเหตุการณ์ต่อไปเลย แต่ละแผ่นจะมี 2 หน้า พระราชกวีฯ จะเขียนเลขกำกับไว้ทุกแผ่น กเบื้องจาง เลขที่อยู่ในวงเล็บนั้นเป็นเลขบอกลำดับที่ท่านอ่านไว้เช่น (585/2) หมายความว่า เป็น กเบื้องจางแผ่นที่ 585 ที่ท่านอ่านและ/2 หมายถึงหน้า 2 แผ่นสุดท้ายที่ท่านพบจะเป็นเรื่องราวที่จบลงถึงสมัยสุโขทัย เป็นเรื่องราวที่ตรงกับข้อความที่ได้บันทึกไว้ในจารึกสุโขทัยหลักที่ 2 วัดศรีชุม และทำให้เรื่องราวที่ปรากฏในจารึกวัดศรีชุมมีความสมบูรณ์มากขึ้น

นักประวัติศาสตร์บางท่านอาจจะยังไม่เคยเห็น กเบื้องจาง จึงทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นของปลอมทำจากปูนซีเมนต์ แต่ถ้าพิจารณาจะเห็นว่า พระราชกวีฯ ท่านมี กเบื้องจางอยู่เป็นจำนวนกว่าพันแผ่น แต่ละแผ่นมีเรื่องราวมากมายบันทึกไว้ และท่านได้ใช้วิชาความรู้และเวลาเกือบทั้งชีวิตของ

ท่านคัดลอกอักษรบน กเบื้องงานลงกระดาษ เขียนกำกับความหมายของแต่ละตัวอักษรเพื่อให้ผู้ที่อ่านไม่ออกได้รู้สิ่งที่ท่านรู้ซึ่งคือ ประวัติความเป็นมาของชาติเรา แม้จะยังพิสูจน์ไม่ได้ว่า กเบื้องงานเป็นวัตถุโบราณอายุหลายพันปีหรือไม่ แต่ก็ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะบอกว่าท่านได้ปลอมแปลง กเบื้องงานขึ้นมา เนื่องจากไม่ได้ประโยชน์อันใดทั้งยังเป็นการเสียแรงเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์มากกว่า

การค้นพบ กเบื้องงานในสถานที่ต่างๆ

จากข้อมูลที่ได้รับทราบจากราชกวีฯ ที่ว่า เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน 2506 ได้มีผู้นำแผ่น กเบื้องงานเป็นแผ่นหินทรายสมัยเก่า อันมีภาพพุทธประวัติปางประสูติคือ รูปพระนางสิริมหามายา ประสูติพระโพธิสัตว์ลีลิตแล้ว พระนางประทับบนพระแท่นมีกวางหมอบอยู่ที่ฐาน อันยืนยันว่าเป็นศิลปะสมัยสุโขทัย ต่อมา นายบุญมี เกลี้ยงหมคจก ได้มาเห็นที่กุฎิและบอกว่าเคยขุดวัตถุแบบเดียวกันได้ที่คูบัว มีรูปที่แกะเป็นแบบเดียวกันแต่ได้ขายไปแล้วในราคา 800 บาท อย่างไรก็ตาม นายบุญมีฯ ได้บอกว่ายังมีแผ่นกเบื้องแบบนี้อยู่อีกมาก แต่ไม่มีรูปมีเพียงรอยขีด ท่านพระราชกวีฯ จึงขอให้นำมาให้ดู เมื่อได้มาท่านจึงเริ่มศึกษาและอ่านในปีนั้น แต่ยังไม่อ่านได้ช้านักเพราะอ่านไม่ออก แต่ท่านคิดว่าต้องอ่านให้ได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2507 ด้วยความตั้งใจศึกษาค้นคว้าทำให้ท่านสามารถอ่านแผ่นจารึก กเบื้องงานได้ 50 กว่าแผ่น มีอยู่แผ่นหนึ่งกล่าวถึงวัดพริบพลี จังหวัดเพชรบุรี ความว่า พระนางสิริงามตัวเทวีสุวณณภูมิและน้องชายชื่อขอมทองเมืองเป็นผู้สร้างและได้สลักลือฉมจักรกวางหมอบไว้ด้วย ท่านจึงได้ให้คนนำทางไปวัดพริบพลี เมื่อ 6 ธันวาคม 2507 ได้พบกับพระครูพิศิษฐ์ศีลปาคม เจ้าอาวาสวัดพริบพลีเป็นครั้งแรกได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน พระครูฯ ได้แสดงส่วนลือฉมจักรที่หักและแจ้งว่าลือฉมจักรและกวางหมอบที่สมบูรณ์ ซึ่งขุดพบที่วัดพริบพลีนั้นได้นำไปเก็บรักษาไว้ในพระวิหาร วัดมหาธาตุ ทำให้ท่านพระราชกวีฯ ปลื้มใจมากที่ได้พบหลักฐานตรงตามที่ได้อ่านเรื่องราวจาก กเบื้องงาน

กเบื้องงาน โบราณเหล่านี้คงมีอยู่มากมายหลายแห่ง เท่าที่เจ้าคุณพระราชกวีฯ รวบรวมไว้ได้ประมาณ 2,000 แผ่นจากที่ต่างๆ ดังนี้

1. คูบัว (ราชบุรี)	800 แผ่น
2. อู่หิน (พิมาย)	500 แผ่น
3. วัดไผ่ล้อม (นครปฐม)	35 แผ่น
4. ตำบลท่าเรือ (พระนครศรีอยุธยา)	100 กว่าแผ่น
5. พริบพลี (เพชรบุรี)	ยังไม่ทราบจำนวน

6. นองทอง (กาญจนบุรี)	ยังไม่ทราบจำนวน
7. อุ่ทอง (สุพรรณบุรี)	160 แผ่น

ความสำคัญของ กบ็องจาน

ผู้วิจัยได้เห็น กบ็องจานครั้งแรกจากเพื่อนที่มีความคุ้นเคยและสนใจศึกษา กบ็องจานมานานได้แนะนำให้ผู้วิจัย ในตอนแรกยังไม่ได้มีความสนใจนัก จนเมื่อผ่านไประยะหนึ่ง ผู้วิจัยได้ทราบเรื่องราวต่างๆ อันเกี่ยวกับ กบ็องจานมากพอสมควร ได้ทราบการค้นพบและการอ่านบันทึกใน กบ็องจานของพระราชกวีฯ รวมทั้งการนำมาเผยแพร่ให้ได้รับทราบกันเฉพาะในวงแคบระหว่างคนคุ้นเคยและลูกศิษย์ของท่านเท่านั้นทำให้ผู้วิจัยเริ่มมีความสนใจความคิดแรกที่เกิดขึ้นก็คือท่านอ่านได้อย่างไร นี่คือนิตยสารไทยหรือภาษาไทยที่อ่านได้จริงหรือ แต่ถ้าอ่านไม่ได้ ไม่ใช่ นิตยสารไทยจริง เหตุใดท่านจึงต้องเสียเวลาเป็นสิบๆ ปี มากันคว่ำและเพียรพยายามจนสามารถเขียนเรื่องราวประวัติศาสตร์ชาติบ้านเมืองได้อย่างมากมาย ย้อนหลังไปจนถึงยุคก่อนพุทธกาล ยุคพุทธกาลเรื่อยๆ ลงมา ซึ่งนับแล้วเป็นประวัติศาสตร์ที่ยาวนานนับพันๆ ปี สามารถร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องมีตัวตนของบรรพชน มีชื่อ มีเมือง มีเรื่องราว มีเหตุการณ์ มีศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ และสิ่งอื่นๆ อีกมากมายให้อ้างถึง ซึ่งคงไม่มีใครจะแต่งเรื่องราวที่มีรายละเอียดมากมายขึ้นมาเองได้เช่นนี้ โดยการนึกคิดหรือมีมโนภาพเอาเอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเรื่องราวที่ถูกร้อยเรียงขึ้น โดยท่านพระราชกวีฯ ต้องมีที่มาที่ไปที่มีหลักเกณฑ์และเหตุผล และมีมูลความจริง บุคคลอย่างท่านน่าจะเป็นบุคคลพิเศษ การที่ท่านสามารถอ่านในสิ่งที่อีกหลายคนอ่านไม่ได้ ไม่ได้หมายความว่าท่านสร้างเรื่องขึ้นมาเอง แต่ภาษาโบราณที่ปรากฏอยู่ใน กบ็องจานเป็นภาษาเก่าแก่ที่เกิดขึ้นมานานเป็นพันปี ย่อมต้องมีความแตกต่างกับภาษาที่เราใช้อยู่ในปัจจุบัน กาลเวลาย่อมทำให้เกิดพัฒนาการทางภาษา การปรับปรุง แก้ไข ซึ่งทำให้ภาษาในยุคก่อนไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับคนทั่วไปในยุคนี้จะสามารถอ่านเข้าใจได้ ผู้ที่อ่านออกต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความเพียรพยายามในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และต้องมีความพิเศษกว่าคนอื่นๆ ซึ่งจะสามารถอ่านสิ่งต่างๆ เหล่านี้และนำมาเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังรับทราบได้ เท่าที่ผู้วิจัยมีความรู้และได้อ่านประวัติศาสตร์มา ประวัติศาสตร์ที่อ่านได้จากกบ็องจานน่าจะเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ย้อนเวลาไปยาวนานมากที่สุด กบ็องจานจึงพอจะนับได้ว่าเป็นจารึกประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญในฐานะของความเป็นจารึกเช่นเดียวกับจารึกโบราณอื่นๆ แม้ กบ็องจานจะยังไม่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือในวงกว้างมากนัก แต่การเปิดใจกว้างรับข้อมูลใหม่ น่าจะเป็นสิ่งที่พึงกระทำมากกว่าจะปล่อยให้ข้อมูลเหล่านี้ผ่านไปเฉยๆ โดยไม่มีการรับรู้สนใจ

ความเป็นจาริกนั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเอกสารโบราณที่มีตัวหนังสือ ตัวเขียน เอกสารเหล่านี้เป็นเหมือนกระจกเงาที่ส่องสะท้อนให้เห็นอารยธรรม วัฒนธรรม จริยธรรม มนุษยธรรมและคุณธรรมของบรรพชนได้เป็นอย่างดี คนโบราณจะจารึกอักษรไว้บนวัตถุเนื้อแข็ง มีสภาพคงทนถาวร มีอายุการใช้งานยาวนานเช่น ผนังถ้ำ แผ่นศิลา แผ่นดินเผา แผ่นไม้และ แผ่นโลหะอื่นๆ ด้วยวัตถุที่แหลมคม เรียกว่า เหล็กจาร อักษรที่จารึกจะเป็นข้อความที่บ่งบอก ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้ทำจารึก หรือประกาศเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นให้ ผู้อื่นทราบโดยไม่มีเจตนาที่บันทึกไว้เพื่ออ่านเอง ดังนั้นจารึกจึงเป็นหลักฐานทางเอกสารที่สำคัญ ที่สะท้อนให้ประชาชนในปัจจุบันได้เห็นภาพทางสังคมของบรรพชนแต่ละท้องถิ่นในอดีต แต่ละ ยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ภาพที่สะท้อนออกมาจากข้อความของศิลาจารึกมีทั้งด้านประวัติศาสตร์ ลัทธิ และความเชื่อทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อารยธรรมและธรรมเนียมประเพณีการดำเนินชีวิตใน สังคม เป็นต้น ซึ่งได้กลายมาเป็นมรดกตกทอดและพัฒนาจนถึงสังคมปัจจุบัน

กเบื้องงาน ได้บันทึกสิ่งต่างๆ ดังกล่าวไว้อย่างครบถ้วน แม้ว่า กเบื้องงานจะยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ แต่เรื่องราวที่ถ่ายทอดโดยกเบื้องงานหลายๆ เรื่องก็มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลที่ได้จากศิลาจารึกอื่นๆ ที่อ่านได้โดยนักวิชาการหลายๆคนซึ่งได้รับการยอมรับแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าด้วยเหตุผลต่างๆข้างต้น กเบื้องงานจึงเป็นวัตถุโบราณที่นับได้ว่ามีความสำคัญในฐานะที่เป็นจารึกโบราณชิ้นหนึ่งหรือที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่เราน่าจะให้ความสนใจ ศึกษา ค้นคว้าเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปต่อยอด เติมเต็มหรือใช้วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขและเทียบเคียงกับ ประวัติศาสตร์ชาติไทยที่เรามีอยู่แล้วให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

รายงานเบื้องต้นการศึกษาวัตถุ กเบื้องงาน

เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 นายสุจิตร์ พิตรากุล รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 ภาควิชา ธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ส่งรายงานเบื้องต้นในการศึกษาวัตถุ กเบื้องงานต่อโครงการ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับการร้องขอให้หาวิธีพิสูจน์ กเบื้องงานจากชิ้นที่ ม.จ.จันทร์ จิรายู รัชนี ขอยืมมาจากพระราชกวีฯ จึงได้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้าน ศิลาวรรณาในการศึกษาวัตถุโบราณคือ

1. อาจารย์วินัย เขาวน้อยโยธิน อาจารย์ระดับ 4 ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
2. ศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา นุตาลัย ประจำภาควิชาธรณีเทคนิคและวิศวกรรม คมนาคม สถาบันเทคโนโลยีเอเซีย

3. นายพิภพ รพไพรี หัวหน้าห้องปฏิบัติการตัดหิน – ทำแผ่นหินบาง ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้มีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา กเบื้องงานในเรื่องศิลาวรรณาดังนี้

งานศึกษาด้านศิลาวรรณา

มีข้อสงสัยเกี่ยวกับตัววัตถุ กเบื้องงานนั้นว่าเป็นวัตถุ หิน แร่ ที่เกิดตามธรรมชาติ หรือมนุษย์ทำขึ้น หากทำขึ้น ทำขึ้นเมื่อใด มีวัตถุประสงค์ใด คณะทำงานได้รับอนุญาตจากท่านจันทร์ ๗ ให้ตัดบริเวณขอบของแผ่น กเบื้องงานมีพื้นที่ประมาณ 4 ตารางเซนติเมตร ที่ห้องปฏิบัติการตัดหิน-แผ่นหินบาง ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้ตัดชิ้นส่วนของวัตถุอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันด้วย เพื่อใช้ในเชิงศึกษาเปรียบเทียบ ดังรายการต่อไปนี้

หมายเลขตัวอย่าง	ชื่อตัวอย่าง	หมายเหตุ
1.	หินชนวนแดง	วัตถุโบราณมีลายจำหลักคล้ายแบบพิมพ์ของลวดลายกนก
2.	กเบื้องงาน	จากจังหวัดนครศรีธรรมราช
3.	กเบื้องงาน	จากอำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี
4.	แผ่นซีเมนต์ปัจจุบัน	อายุประมาณ 15 ปี
5.	เศียรพระพุทธรูปปั้นชำรุด	ผิวองค์รูปปั้นทำด้วยยางกบ
6.	รูปหล่อพระพุทธรูป ห้อยพระบาท	รูปหล่อจำลองจาก พระพุทธรูปปางห้อยพระบาท ในถ้ำเขางู จังหวัดราชบุรี
7.	แผ่นอิฐ ปัจจุบัน	อิฐสีแดงสำหรับก่อสร้างของจังหวัดเชียงใหม่

ตัวอย่างที่ 1 หินชนวนแดง

เนื้อของวัตถุ ประกอบด้วยเม็ดแร่ที่มีขนาดอนุภาคดินคือ เล็กกว่า 0.02 มิลลิเมตร ถึงกว่า 90% และมีเม็ดแร่ ขนาดประมาณ 0.05 – 0.1 มิลลิเมตร ประมาณ 8% แร่เหล่านี้มีการเรียงตัวเป็นริ้วขนาน (Schistosity) แบบหินชนวนมีแร่ที่บดแสง ประมาณ 2% ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะเด่นของหินชนวนที่เกิดตามธรรมชาติ สีแดงของหินเกิดจากกรวดวัตถุ เหล็กออกไซด์ ภายในเนื้อหิน

สรุปเป็นวัตถุหินชนวนแดงที่เกิดตามธรรมชาติ มีอายุอย่างน้อย 250 ล้านปีขึ้นไป

ตัวอย่างที่ 2 กบเบื้องจาน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื้อของวัตถุ แบ่งตามลักษณะเนื้อเป็น 2 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เป็นเม็ด มีเส้นผ่าศูนย์กลางขนาดทั่วไประหว่าง 0.05 – 0.4 มิลลิเมตร ขนาดเม็ดโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.18 – 0.25 มิลลิเมตร (0.2 มิลลิเมตร) เม็ดเหล่านี้ประกอบด้วย ควอตซ์ (Quartz) และ เฟลด์สปาร์ (Feldspar) เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 90%) รองลงไปเป็นเชิร์ต (Chert) ไบโอไทต์ (Biotite) มัสโคไวต์ (Muscovite) เม็ดแร่ที่มีขนาดเล็กๆ และมีน้อยคือ คลิโนโซไอไซต์ (Clinzoisite) เซอร์คอน (Circon) ทัวร์มาลีน (Tourmaline) แร่ทึบแสงบางชนิดและสารประกอบเหล็กออกไซด์ (Iron oxide) รูปร่างของเม็ดมีทั้งกลมมน เป็นเหลี่ยม และชนิดเป็นแผ่นเกล็ดหรือแท่ง

2. ส่วนที่เป็นเนื้อพื้น ประกอบด้วยตะกอนขนาดอนุภาคดิน (เล็กกว่า 0.02 มิลลิเมตร) โดยประมาณแทรกอยู่ตามเม็ดแร่ดังกล่าวข้างต้นและสารเชื่อมประสาน ซึ่งทำให้มวลเม็ดทั้งหมดเกาะยึดกันจนแข็งแกร่งแบบหินตะกอน เนื้อพื้นมีส่วนประกอบของสารคาร์บอนเนตเป็นเกณฑ์ เมื่อหยดกรดเกลือเจือจางจึงมีปฏิกิริยาเกิดเป็นฟองฟูขึ้นได้

สัดส่วนของส่วนที่เป็นเม็ดต่อส่วนที่เป็นเนื้อพื้นคือ 45:55 โดยประมาณ มีฟองอากาศภายในเนื้อวัตถุบ้าง เทียบกับการเกาะยึดกันของหินทรายตามธรรมชาติ จัดว่าวัตถุนี้มีการเกาะยึดกันไม่แน่นนัก

สรุป เป็น วัตถุที่ไม่ใช่เป็นไปตามธรรมชาติ เกิดจากมนุษย์ทำขึ้นอย่างแน่นอน ด้วยกรรมวิธีคล้ายทำแผ่นซีเมนต์ แต่บอกไม่ได้ว่าทำขึ้นเมื่อใด

ตัวอย่างที่ 3 กบเบื้องจานจากคูบัว จังหวัดราชบุรี

เนื้อของวัตถุจากการศึกษาได้กล้องจุลทรรศน์ แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เป็นเม็ด ขนาดทั่วไปมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ระหว่าง 0.10 – 0.45 มิลลิเมตร ขนาดปานกลางประมาณ 0.25 มิลลิเมตร มีชนิดเป็นแผ่นหรือแท่งเล็กน้อยมีความยาว 0.60 – 1.50 มิลลิเมตร เม็ดตะกอนเหล่านี้ประกอบด้วย ควอตซ์ (Quartz) และ เฟลด์สปาร์ (Feldspar) เป็นส่วนใหญ่ รองลงไปเป็นเชิร์ต (Chert) ไบโอไทต์ (Biotite) มัสโคไวต์ (Muscovite) ทัวร์มาลีน (Tourmaline) เลปิโดไลต์ (Lepidotite) คลอไรด์ (Chloride) เซอร์คอน (Circon) แร่ทึบแสงบางชนิด และสารประกอบเหล็กออกไซด์ (Iron oxide)

รูปร่างของเม็ดตะกอนมีทั้งชนิดเป็นเหลี่ยม เป็นมุม รูปบล็อกรูป เม็ดมีลักษณะของการเกิดปฏิกิริยาเคมีบริเวณของ (reaction rim) โดยรอบอีกด้วย และรูปกลมมน คละกัน โดยมีเม็ดเป็นแท่งและเป็นเกล็ดประปราย และเม็ดแร่หลายเม็ดมีลักษณะของการเกิดปฏิกิริยาเคมี บริเวณของ (reaction rim) โดยรอบอีกด้วย

2. ส่วนที่เป็นเนื้อพื้นประกอบด้วยตะกอนอนุภาคทรายแป้ง (0.05 – 0.004 มิลลิเมตร) และอนุภาคดิน (<0.0004 มิลลิเมตร) แทรกอยู่รอบๆ เม็ดแร่ที่โตกว่าและสารเชื่อมประสาน ซึ่งเป็นตัวเชื่อมเกาะยึดเม็ดแร่เหล่านั้นเข้าด้วยกัน มีสีน้ำตาลคล้ำ เมื่อหยดกรดเกลือเจือจาง เกิดเป็นฟองฟู เนื้อพื้นเหล่านี้ประกอบด้วยส่วนประกอบของสารคาร์บอนเนต

ตัวอย่างที่ 4 แผ่นคอนกรีตศึกษธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เนื้อของวัสดุ

1. ส่วนที่เป็นเม็ด ส่วนผสมของคอนกรีต แบ่งเป็น 2 ขนาด
  - 1.1 หินย่อย มีขนาดประมาณ 20.00 – 40.00 มิลลิเมตร เป็นหินปูนเนื้อละเอียด
  - 1.2 ทราย มีขนาดเม็ดแตกต่างกันมาก (คัดขนาดไม่ดี) คือ มีตั้งแต่ขนาด 0.10 – 2.00 มิลลิเมตร นอกจากนี้ยังมีทรายแป้งขนาดละเอียด 0.02 – 0.04 มิลลิเมตร ทรายส่วนใหญ่เป็นควอตซ์ และเฟลด์สปาร์ และควอตซ์ติดเฟลด์สปาร์ ร่องลงไปเป็นกระจุกแร่ที่เป็นแผ่นคือ มัสโกไวต์ เศษหินอื่นๆ เซิร์ตและสารประกอบเหล็กออกไซด์
2. ส่วนที่เป็นเนื้อพื้น คล้ายคลึงกับตัวอย่างที่ 2 แต่จะมีเนื้อปูนมากกว่า เนื้อปูนเห็นชัดเจนและหยดกรดเกิดฟองฟู

ตัวอย่างที่ 5 เศียรพระพุทธรูปชำรุด

บริเวณที่ตัดแผ่นหินบาง ด้านหลังใกล้ๆ พระศอ

เนื้อของวัสดุ

1. ส่วนที่เป็นเม็ด เม็ดส่วนใหญ่มีทั้งที่มีรูปกลมมนและที่เป็นเหลี่ยม มีขนาดตั้งแต่ 0.05 – 0.06 มิลลิเมตร ส่วนใหญ่เป็นควอตซ์และเฟลด์สปาร์ แร่รองเป็นมัสโกไวต์ เอพิโดทร เซอร์คอน การ์เนตและสารประกอบเหล็กออกไซด์ เม็ดทรายเหล่านี้มีลักษณะคล้ายถูกตำหรือบดให้ละเอียดมาก่อน และรอบๆ เม็ดเฟลด์สปาร์ แสดงการเกิดปฏิกิริยาเคมีบริเวณขอบ (reaction rim) มาก ทำให้พบแร่ที่เรียก มีร์มิไกต์ (mymikite) ด้วย มัสโกไวต์และไบโอไทต์ แร่แผ่นบางประมาณ 1.0 มิลลิเมตร
2. เนื้อพื้น คล้ายกับของตัวอย่างที่ 2 , 3 และ 4 คือมีส่วนประกอบของสารคาร์บอนเนตที่หยดกรดแล้วเกิดฟองฟู

สัดส่วนระหว่างเม็ดแร่และเนื้อพื้นคือ 45:55

ตัวอย่างที่ 6 พระพุทธรูปปูนปั้น

บริเวณที่ตัดแผ่นหินบาง ด้านล่างของพระพุทธรูป

เนื้อของวัตถุ จากกล้องจุลทรรศน์

1. ส่วนที่เป็นเม็ด เกือบทั้งหมดเป็นปูน (หรือแคลไซต์) มีเม็ดควอร์ตซ์ปนบ้างเล็กน้อย เม็ดแร่เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเหลี่ยมมีลักษณะคล้ายลูกเต๋าหรือบด ก่อนนำมาเป็นส่วนผสมของปูน ปูนนี้ เม็ดแร่มีที่เป็นแท่งหรือยาวรีมากกว่าตัวอย่าง 2 – 5 เม็ดทรายหยาบเป็นควอร์ตซ์ มีขนาด 1 – 2 ชนิดที่แตกเป็นแท่งยาวมีขนาดต้นยาว 0.3 - 0.5 มิลลิเมตร กว้าง 0.08 – 0.1 มิลลิเมตร ชนิดเม็ดกลมมน 0.1 – 0.2 มิลลิเมตรและมีเม็ดเล็กๆ ขนาดต่ำกว่า 0.04 มิลลิเมตร แทรกอยู่ตามเนื้อพื้นมีมาก
2. เนื้อพื้น เป็นสารประกอบคาร์บอนेटเป็นส่วนใหญ่ หยดกรดเกิดฟองฟู สัดส่วนระหว่างเม็ดแร่และเนื้อพื้น 40 : 60

ตัวอย่างที่ 7 อัญมณีเชียงใหม่

เนื้อวัตถุ มีลักษณะเป็นรูพรุนมาก มีสัดส่วนระหว่างเม็ดแร่กับเนื้อพื้น 35 : 65

1. เม็ดแร่ส่วนใหญ่เป็นแร่ควอร์ตซ์ เฟลด์สปาร์ และเศษหินตะกอน แร่ที่บดแสงบางชนิดและเซอร์ไซต์ เม็ดแร่เหล่านี้มีขนาดระหว่าง 0.02 – 0.4 มิลลิเมตร ขนาดโดยทั่วไปประมาณ 0.1 มิลลิเมตร ในภาพจะเห็นเม็ดจากเศษหินตะกอนเป็นแท่งขนาด 1.2 x 0.3 มิลลิเมตร
2. เนื้อพื้นเป็นสารผลึกซ้อนรูป (Cryptocrystalline) ซึ่งอาจจะเกิดจากการหลอมตัวเป็นบางส่วน เนื่องจากการเผาอัญมณีของแร่ดิน และสารประกอบเหล็กออกไซด์ พบอยู่ทั่วๆ ไปในเนื้ออัญมณี

สรุปและข้อคิดเห็น

ผลการตรวจวัตถุ กเบื้องงานที่ศึกษาทั้งสองแผ่นเป็นวัตถุที่คนทำขึ้น มิใช่เป็นหินธรรมชาติ คือ ใช้น้ำปูนคาร์บอนेटเป็นตัวเชื่อมประสานเม็ดตะกอนเข้าด้วยกัน วัตถุทรายที่พบแสดงว่ามาจากต่างพื้นที่อายุของวัตถุที่ผลิตขึ้น ยังไม่สามารถบอกได้ แต่เป็นเรื่องน่าสนใจที่ควรศึกษาค้นคว้าตรวจสอบโดยวิธีอื่นๆ ต่อไปอย่างยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาที่อ่านได้เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ และอาจมิใช่เป็นสมบัติล้ำค่าของไทยเท่านั้น แต่เป็นสมบัติของโลกเอเชียและของโลกด้วย

บทที่ 4

ประวัติพระราชกวี (อำ ทุมมทศุโต)

ประวัติพระราชกวีฯ

พระราชกวี (อำ ทุมมทศุโต) เดิมชื่อ บุญมาก เป็นบุตรนายอาทิตย์ นางบุญมี ธรรมวิทวงศ์ เกิดที่บ้านตำบลคิ่งน้ำวน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เมื่อ วันเสาร์ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 12 ปีชวด ตรงกับวันที่ 24 ตุลาคม 2457 เมื่อเยาว์วัยอายุ 7 ขวบ เกิดเป็นโรคชักบ่อยๆ มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ บิดาพาไปหาหมอโบราณ พบคุณหมอสักครู่ คุณหมอบอกว่าเด็กคนนี้ชะตาแรงให้เลี้ยงให้ดี หมอหยิบยาเม็ดปิดทองออกมาแบ่งให้ครึ่งหนึ่งบอกว่าให้ผสมกับน้ำมะนาวรับประทาน ตั้งแต่รับประทานยาหมอโบราณ โรคชักก็หายเป็นปกติ ต่อมาเมื่ออายุได้ 11 ปี เริ่มเป็นโรคหืดหอบ พออายุได้ 13 ปี พระมหาทองคำวัด โสมนัสวิหาร เป็นลูกของอาได้ชวนให้มาอยู่กรุงเทพฯ บิดาของท่านทราบเรื่องก็อนุญาตให้มา เมื่ออยู่กรุงเทพฯ พระมหาทองคำให้เข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนดำเนินศึกษา เมื่อเรียนจบประถมศึกษา ท่านมหาเห็นว่ามิสติปัญญาดี อยากให้บวชเณร แต่ท่านบอกว่าอยากกลับไปอยู่บ้าน ท่านมหาฯ จึงได้พากลับบ้านเพื่อเยี่ยมบิดา และได้บอกว่าท่านมิสติปัญญาดีอยากให้บวชเณร บิดาของท่านก็เห็นด้วยและยินดีให้บวชเณร

การบรรพชา

ด้วยความประสงค์ของบิดา จึงต้องกลับเข้ามากรุงเทพฯ และได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดโสมนัสวิหาร ก่อนเข้าพรรษาในปี พ.ศ.2473 โดยมีท่านเจ้าคุณพระพุทธรวิริยากร (จันทร์) เป็นพระอุปัชฌาย์ โดยบวชในกุฏิของพระมหาทองคำ ซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ในขณะนั้น ได้ศึกษาพระธรรมวินัยและนักธรรม จนได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม 3 ประโยค ตั้งแต่ครั้งยังเป็นสามเณรอยู่เมื่อปี พ.ศ.2477 ในสำนักเรียนวัดโสมนัสวิหาร

การอุปสมบท

ในปี พ.ศ.2477 เมื่อมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ท่านก็ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2477 ตรงกับวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 8 ต้นเวลา 17.10 น. มีฉายาว่า ชุมมทศุโต โดยมีพระพุทธรวิริยากร (จันทร์ จันทกนุโต) เป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระสิริปัญญา มุนี (เยี่ยม ตฤตตรสิริ) ในสมัยที่ยังเป็นพระภิกษุธรรมธร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และมีพระครูวิมลสรสิทธิ์ (ช่วง โชติสิริ ภายหลังได้เป็นพระสิริปัญญา มุนี) เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ท่านได้ศึกษาพระธรรมวินัยอยู่ ณ วัดโสมนัสวิหาร รวมทั้งเป็นครูสอนนักธรรมและบาลีไวยากรณ์ ในสำนักเรียนวัดโสมนัสวิหาร ได้ปฏิบัติศาสนกิจทางด้านคณะสงฆ์เป็นไปด้วยดี ตลอดเป็นเวลาถึง 62 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ.2477 จนถึง พ.ศ.2535 ท่านได้รับสมณศักดิ์เป็นพระราชคณะชั้นสามัญที่ “พระธรรมวงศเวที” เมื่อ 5 ธันวาคม พ.ศ.2497 และเป็นพระราชคณะชั้นราชที่ “พระราชกวี” เมื่อ 5 ธันวาคม 2517

ท่านได้เขียนหนังสือไว้เป็นจำนวนมาก ผลงานที่นับว่าเป็นงานชิ้นสุดท้ายของท่าน เจ้าคุณพระราชกวีฯ ที่ฝากไว้เป็นอนุสรณ์ หลังจากที่ได้อ่านกเบื้องงานแผ่นสุดท้ายจบลงบริบูรณ์แล้ว ท่านได้ติดต่อให้อาจารย์มนตรี จตุรภัทร แห่งสหวิทยาลัยรัตน โกสินทร์วิทยาลัยครูพระนคร ดำเนินการจัดพิมพ์ คือ หนังสือ “พุทธศาสนสุวัณณภูมิปกรณ ราชบุรีวัดตุ๊กตา ดำเนินเมืองขุนไทย”

ท่านเจ้าคุณพระราชกวีฯ ได้อุทิศชีวิตส่วนใหญ่ เพื่องานค้นคว้าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของบรรพชนในอดีตกาลอันยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี เหตุการณ์ความเป็นมาของผืนแผ่นดินอันเป็นที่รองรับพระพุทธศาสนาแห่งนี้โดยมีหลักฐานไม่ว่าจะเป็นโบราณวัตถุ สถานที่ เหตุการณ์และบุคคลเป็นเครื่องยืนยันได้ ด้วยความวิริยะพากเพียรอย่างยิ่ง หนังสือพุทธศาสนสุวัณณภูมิปกรณฯ นี้ได้ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างมากมาย และทำให้ได้รู้จัก “ตนเอง” ดีขึ้น เพราะได้ทราบความเป็นมาของบรรพบุรุษที่บำรุงชาติ ศาสนา ทั้งพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ อันมีความสำเร็จที่ทำให้ชาติดำรงอยู่ได้ทราบเท่าทุกวันนี้

ท่านเจ้าคุณพระราชกวีฯ ออกบวชจากสกุลของผู้ที่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ท่านได้เดินทางจากบ้านเกิดเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาตั้งแต่อายุยังน้อย ชีวิตเกือบทั้งหมดอยู่ในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ ท่านเป็นผู้มีความเพียรเป็นยอด บุคลิกว่องไว พุคตรงและ มีความอดทนเป็นเยี่ยม เป็นนักค้นคว้า นักการศึกษา มีจิตใจเด็ดเดี่ยวในการศึกษาเล่าเรียนและเป็นนักปฏิบัติกรรมฐาน ไม่ใช่แค่ผู้ปฏิบัติ แต่นักเขียน ความรู้ลึกของท่านจะถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของคำประพันธ์ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร้อยแก้ว ท่านได้เขียนหนังสือไว้เป็นจำนวนมากดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ท่านเป็นผู้ที่มีความเคารพเชื่อฟัง โยมบิดา-มารดาของท่านมาก ถึงพร้อมด้วยความกตัญญูตเวที ด้วยความอ่อนน้อม นอกจากนี้ยังได้สงเคราะห์ลูกหลานและศิษย์ให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนจนสามารถตั้งตัวได้เป็นหลักฐานก็มีอยู่มากมาย ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในธรรมวินัย มีศีลาจารวัตรนำเลื่อมใส และมั่นคงอยู่ในพุทธโอวาท

ท่านเป็นผู้ที่มีรูปร่างผอมสูง ไม่ชอบอากาศเย็น มีโรคประจำตัวคืออาการของโรคหอบหืดที่ทุเลาเบาบางลงได้ด้วยธรรมโอสธ ท่านไม่ยอมไปโรงพยาบาลแม้พระและศิษย์ผู้ใกล้ชิดจะอ่อนวอนเช่นไร ท่านบอกว่า เป็นเองรักษาเองก็หายเองได้ ประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ.2534 ครั้งทำบุญอายุของท่าน ขณะนั้นท่านเริ่มอาพาธแล้ว กำลังลดน้อยลงเรื่อยๆ กระนั้นก็ยังอดทนไม่แสดงอาการ

ให้ปรากฏแก่บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งหลายที่เข้ากราบเยี่ยมมนัสการท่าน ท่านก็ให้การต้อนรับสนทนาตอบคำถามต่างๆ ที่ขัดข้องสงสัย โดยมีได้มีอาการอื่นใดว่าท่านจะอาพาธเลย คราบจนวันเสาร์ที่ 18 มกราคม 2535 เวลาบ่าย ท่านมีอาการผิดปกติ กระทั่งตกเตียงประมาณตี 2 ของคืนนั้น (02.00 น. 19 มกราคม 2535) ท่านมีอาการผิดปกติคือหายใจไม่สะดวก มีความรู้สึกตัวน้อยและพูดไม่ได้ ลูกศิษย์จึงตัดสินใจนำส่งโรงพยาบาล เมื่อถึงโรงพยาบาลพญาไท 1 หมอได้นำเข้าห้องพยาบาลฉุกเฉินและทำการปั๊มหัวใจเป็นเวลานานพอสมควร จนเวลาประมาณ 02.50 น. แพทย์ให้ความเห็นว่า ท่านมรณภาพด้วยโรคทางเดินหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน กับมีอาการเริ่มของโรคหัวใจป่นอยู่ด้วย เหลือวิสัยที่แพทย์จะเยียวยาได้ ท่านได้ถึงแก่กาลมรณภาพลงไปด้วยอาการอันสงบเมื่อวันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2535 ซึ่งเป็นวันอุโบสถขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่ สิริอายุของท่านได้ 78 ปี โดยเป็นมควาสอยู่เพียง 16 ปี ชีวิตพรหมจรรย์ 62 พรรษา โดยเป็นสามเณร 4 พรรษา เป็นพระ 58 พรรษา

ข้อมูลเบื้องงานเบื้องต้นของพระราชกวีฯ

จากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับกเบื้องงานจากพระราชกวีฯ โดยนายสุวิตร พิศรากุล รศ.ระดับ 9 ภาควิชาครุณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ ดร.ปริญญา นุตาลัย อจ.ประจำภาควิชาครุณีเทคนิคและวิศวกรรมคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีเอเชีย ซึ่งได้ไปนมัสการท่านเจ้าคุณพระราชกวีฯ ที่วัดโสมนัสวรวิหารรวม 3 ครั้ง เมื่อวันที่ 18 กันยายน วันที่ 22 พ.ย. และ 11 ธ.ค.2553 การสนทนากับท่านพระราชกวีฯ สรุปความได้ว่า ท่านพระราชกวีฯ มีความสนใจและค้นคว้าศึกษาจารึกภาษาไทยหรือลายสือไทยบนกเบื้องงานมากกว่า 20 ปีแล้ว ท่านได้กเบื้องงานมาจากสถานที่ต่างๆ คือ จากคูบัว จังหวัดราชบุรี เขาสูง จังหวัดนครปฐม และพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ท่านสามารถอ่านข้อความที่ปรากฏอยู่ในกเบื้องงานแผ่นต่างๆ จนเขียนเป็นประวัติศาสตร์ชาติไทยย้อนหลัง ยุคสุโขทัยไปจนถึงสมัยพุทธกาลได้ สิ่งที่ท่านค้นพบนั้นเป็นที่โจษจันกัน ซึ่งมีทั้งเชื่อถือและไม่เชื่อถือ เรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ท่านพระราชกวีฯ อ่านได้จาก กเบื้องงานเป็นที่รู้กันในวงแคบและท่านเพียงแต่พิมพ์แจกในหมู่คนที่รู้จักคุ้นเคย ลูกศิษย์ และผู้สนใจ ไม่สามารถพิมพ์ขายหรือเผยแพร่ออกไปได้ ก็เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญคือ ประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 8 ต.ค. 2509 ว่าสิ่งที่ท่านครอบครองคือ กเบื้องงานและสิ่งที่ท่านเขียนคือประวัติศาสตร์ชนชาติไทย สมัยสุวรรณภูมินั้นเป็นความเท็จ และจะมีโทษหากเผยแพร่ออกไป กรมศิลปากรเองได้เคยกล่าวหาทางพระราชกวีฯ ไว้ 3 ประการ คือ กล่าวหาว่าท่านปลอมแปลงโบราณวัตถุขึ้นมา เสนอความเท็จโดยอ้างว่าอ่านลายสือไทยได้จากแผ่นกเบื้องงาน และท่านหลอกลวงชาวบ้านให้หลงเชื่อ ซึ่ง พระราชกวีฯ ได้กล่าวกับคณะผู้สนทนากับท่านว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ก็มีส่วนเป็นผลดีกับท่านคือ โบราณวัตถุที่ท่านเห็นว่าทรงคุณค่ามหาศาลนั้นยังคงอยู่กับท่านอย่างปลอดภัยไม่มีใครสนใจอยาก ยึดครองหรือ

แสวงหาประโยชน์ และทำให้ท่านได้มีเวลาศึกษาค้นคว้าตรวจสอบจนได้เรื่องราวที่ชัดเจน เชื่อถือได้มากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันหลักฐานต่างๆ ที่ใช้ในการเขียนทั้งหลายยังคงเก็บรักษาไว้กับท่านรอเวลาในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอยู่ตลอดเวลา อจ.สุจิตร์ฯ ได้สอบถามเรื่องราวบางประการจากท่านว่า

1. มีสิ่งใดมาคลอใจให้ท่านสนใจจนมาศึกษาค้นคว้า กเบื้องงาน พระราชกวีฯ ได้ให้คำตอบว่า ไม่เคยคิดสนใจมาก่อน แต่ในสมัยที่เป็นเณร ได้เรียนหนังสือทราบว่าประวัติศาสตร์ชาติไทยก่อนหน้าสุโขทัยเป็นเรื่องของคนไทยที่ถอยร่นจากเหนือลงใต้อพยพภัยมาจากจีนโดยตลอด แต่ท่านไม่เชื่อ

2. ท่านเรียนวิธีการอ่านมาจากไหน พระราชกวีฯ ตอบว่า ไม่เคยเรียนที่ไหนมาเลย แต่อาศัยสนใจใช้เวลาเอาใจใส่นำมาประติดประต่อจนเป็นเรื่องราวได้

3. ทำไมท่านจึงอ่านได้สมบูรณ์นัก พระราชกวีฯ ตอบว่า “บางคำก็ขาดหาย อ่านไม่ออก บางทีก็คาดเดาเอาบ้าง”

4. ท่านมีเงินจากที่ไหนมาซื้อวัตถุโบราณได้มากมายเช่นนี้ พระราชกวีฯ ให้คำตอบว่าเป็นเรื่องแปลกที่ท่านจะได้รับการสนับสนุนเสมอ บางครั้งความที่ท่านเป็นพระก็จะจูดรูปของกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเวลามีคนนำวัตถุโบราณคือ กเบื้องงานมาให้หรือมาขาย ก็มักจะเป็นจังหวะที่ประจวบกับมีผู้บริจาคเงินหรือช่วยซื้อให้เสมอ มีทั้งทหารและคนที่ได้เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้เป็นระยะๆ หลังจากมีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ.2509 ว่าท่านโกหกก็ยังผู้มีที่เชื่อถือท่าน ท่านได้รับทุนจากคุบัวและถ้ำฤๅมิเขาเมื่อปี 2516 จนถึง พ.ศ.2518 ท่านสามารถอ่าน กเบื้องงานได้ประมาณ 700 – 800 แผ่น

เหตุใดท่านจึงถูกกล่าวหาว่าปลอมแปลงวัตถุโบราณ พระราชกวีฯ ได้ให้คำตอบในเรื่องนี้ว่าเพราะวัตถุโบราณ คือ กเบื้องงานเขาว่าขึ้นนี้อยู่ในสภาพดีมากจนกรมศิลปากรไม่เชื่อว่าจะเป็นจริง

จากการที่ นายสุจิตร์ พิตรากุล ได้พบสนทนากับพระราชกวีฯ ทำให้ทราบว่าภายในกุฏิของท่านที่วัด โสมนัสวรวิหารมีพระพุทธรูปและเทวรูปเก่าและใหม่อยู่มากมายกว่า 200 องค์ มีหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์และโบราณคดีสำหรับค้นคว้า รวมทั้งหนังสือที่ท่านพระราชกวีฯ เขียนเองอยู่หลายเล่ม กุฏิชั้นล่างของท่านมีลูกศิษย์ของท่านพักอาศัยอยู่มีห้องทำด้วยเหล็กฉากวาง กเบื้องงานจำนวนมากเป็นจำนวนหลายร้อยแผ่น นอกจากนั้นยังมีโบราณวัตถุอื่นๆ อีก เช่น เสมมา ลูกนิมิตทำด้วยหินปูน เป็นต้น

ปริวรรต ข้อความที่พระราชกวีฯ อ่านจาก กเบื้องจาน

ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ข้อมูลที่พระราชกวีฯ อ่านได้จาก กเบื้องจานครอบคลุมในหลายแขนงวิทยาการ ทั้งได้นำเสนอภาพของประวัติศาสตร์ชาติไทยในยุคก่อนที่เป็นเรื่องใหม่ไม่ได้เผยแพร่เป็นที่รู้จักมากนัก แต่เนื้อหาที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์ควรค่าแก่การเปิดใจเรียนรู้ และ นำภาคภูมิใจในสติปัญญา ความรู้ความสามารถและแนวคิดต่างๆ ของคนยุคก่อนที่เป็นบรรพบุรุษของชาติไทย แนวคิดของการใช้ชีวิต และการปกครองที่ปรากฏใน กเบื้องจานนั้นตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม จึงไม่เสื่อมไปตามกาลเวลาและไม่ล้ำสมัย ซึ่งหากเป็นพื้นฐานอยู่ในใจของคนในชาติ ย่อมจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามและการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่สงบเรียบร้อยและสันติ จึงขอยกตัวอย่างข้อมูลบางส่วนที่ปรากฏใน กเบื้องจานที่พระราชกวีฯ ได้พบและบันทึกไว้ ซึ่งเราคนไทยรุ่นนี้ควรจะได้รับรับรู้และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกที่บรรพชนได้ถ่ายทอดไว้สู่คนรุ่นหลังเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตพอสังเขปดังตัวอย่างที่จะได้กล่าวต่อไป

กเบื้องจานลำดับอ่านแผ่นที่ ๑๔๔ : พระปณณเถระ ผู้นำพระพุทธศาสนาเข้าสู่สุวรรณภูมิ

ปณณวรมุณี ถ้าพุทธ ผู้บงกชสักกะ เมื่อสาวตถิ

บวชแล้ว (พระพุทธเจ้าตรัสสั่ง) ให้อนันท (เถร)

สั่งให้มา (พระเจ้า) พิมพิสาร มคธ บอกว่า

บุตรเกิด๒๑ ฝน ควรแจ้งตขามเมืองทอง ทั้งให้นำสาร

สหายเมืองติดต่อก่อน เรามีสารมาถึงแม่กุน จุนน้อง

ชายไม้หอมทำศาลากว้างใหญ่

ปริวรรตได้ความว่า : พระปณณเถระ ได้เขียนจารึกกเบื้องจานแผ่นนี้ที่ถ้าพุทธ (ถ้าฤๅมิเขาจวงจังหวัดราชบุรี) เล่าว่าท่านได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งที่ท่านเดินทางไปค้าขายที่เมืองสาวตถิ และได้ฟังธรรมของพระองค์เกิดจิตศรัทธาเลื่อมใสขอบวช พระพุทธเจ้าประทานบวชให้ เป็นเอหิภิกขุคนแรกของเมืองทอง (ตอนนั้นยังไม่เรียกสุวรรณภูมิ) เมื่อบวชแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสให้ไปหาพระอนันทเถระ เพื่อให้พระอนันทเถระพาพระปณณเถระไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร พระราชาแห่งเมืองมคธ เพื่อกราบทูลให้พระเจ้าพิมพิสารว่าขอให้พระเจ้าพิมพิสารมีสารกราบทูลพระราชาแห่งเมืองทองว่าบัดนี้พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาแล้ว ๒๑ ปี โดยให้พระปณณเถระเป็นผู้นำพระราชสาส์นมาเจริญสัมพันธไมตรีกับเมืองทอง เพื่อเริ่มติดต่อกัน พระปณณเถระได้นำพระราชสาส์นออกเดินทางมาถึงบ้านแม่กุน ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่าน น้องชายของท่านชื่อนายจุนได้สร้างศาลากว้างใหญ่ด้วยไม้หอม (เพื่อเตรียมไว้ต้อนรับพระพุทธองค์และพระอรหันต์)

ข้อความในกเบื้องจานแผ่นนี้แสดงให้เห็นว่า เมืองทองหรือสุวรรณภูมิมีการติดต่อกับสัมพันธไมตรีและค้าขายกับแคว้นมคธ (ในชมพูทวีป) มาแต่ครั้งพุทธกาลแล้ว ในครั้งนั้นมีพ่อค้าชื่อนายปณณเถระ ชาวเมืองทองสุวรรณภูมิได้เดินทางไปถึงชมพูทวีปและมีโอกาสได้ฟังธรรมจากพระโอรสของพระพุทธเจ้าที่เมือง

สาวดี (เมืองหลวงของแคว้นมคธ) จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและขอบวชในพระพุทธศาสนาเป็นเอหิภิกขุองค์แรกของเมืองทอง (สุวรรณภูมิ) ถือเป็นพระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้ โดยการออกพระโอสถให้ เป็นเอหิภิกขุ มีความหมายว่า “เธอจึงเป็นภิกษุเกิด”

กเบื้องจันลัดบอานแผ่นที่ ๑๕๗ : พระปุณณะเถระ ผู้นำพระพุทธศาสนาสู่สุวรรณภูมิ

บุญมณีอยู่ถ้ำถึ ผู้นำพุทธสู่เกาะคนขาน้ำ

หมู่คนน้ำเกาะแก้วเข้ากราบไหว้ห้อมล้อม

พุทธสอนมาก หมู่คนขอรอยตีนไว้ชายทะเล

พุทธเหยียบดิน ทำให้ใหญ่กว่าสามเท่า

เมื่อขึ้น ๑๓ ค่ำ นั้น พุทธมาถึงบ้านแม่กุน ๑๔ ค่ำ

ปริวรรตได้ความว่า : พระปุณณะเถระเขียนจารึกกเบื้องจันแผ่นนี้ที่ถ้ำถึ เล่าว่า เมื่อทูลเชิญพระพุทธเจ้ามาสู่เมืองทอง ได้นำเสด็จไปโปรดหมู่คนขาน้ำที่เกาะแก้ว (หมู่คนขาน้ำหมายถึงคนที่อาศัยอยู่ริมทะเล และ/หรือ นาค ซึ่งเชื่อว่าเนรมิตกายเป็นคนได้) หมู่คนขาน้ำเข้ามาฟังธรรมจากพระพุทธองค์ ซึ่งทรงสอนธรรมมากมายที่เกาะแก้วนี้ ชาวคนน้ำเลื่อมใสจึงทูลขอให้ทรงประทับรอยพระบาทไว้เพื่อกราบไหว้สักการบูชา พระพุทธองค์ทรงประทับรอยพระบาทไว้โดยทรงเหยียบพื้นดิน และทำให้รอยพระบาทมีขนาดใหญ่ขึ้นเป็น ๓ เท่า เมื่อวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือนอ้ายในพุทธพัศธาที่ ๒๒ แล้วพระองค์เสด็จย้อนกลับมาที่บ้านแม่กุน ถึงบ้านแม่กุน ๑๔ ค่ำ

ข้อความในกเบื้องจันแผ่นนี้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับรอยพระพุทธรูปไว้ที่เกาะแก้ว ซึ่งปัจจุบันนี้คือเกาะแก้วพิสดารจังหวัดภูเก็ต ซึ่งพ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์ พระภิกษุผู้เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทยในภาคใต้ได้สร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธรูปนี้ไว้เมื่อ ๕๐ กว่าปีมาแล้ว ขณะนี้มณฑปได้ชำรุดทรุดโทรมลงไปตามกาลเวลา อย่างไรก็ตามได้มีผู้มีจิตศรัทธาพยายามที่จะบูรณะปฏิสังขรณ์มณฑปดังกล่าว แต่ยังไม่สำเร็จสมบูรณ์ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ รวมทั้งการดำเนินการก่อสร้างเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากบริเวณชายทะเลนั้นเข้าถึงยาก และสามารถเข้าไปทำการก่อสร้างได้เป็นบางช่วงเวลาเท่านั้น เนื่องจากมีฤดูมรสุมที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ

กเบื้องจันลัดบอานแผ่นที่ ๑๕๐ : พระปุณณะเถระทูลเชิญพระพุทธเจ้า

บุญฉนวนมณี อยู่ถ้ำพุทธ ผู้พาพุทธมาสุณา

ปรินตพริบพรี นื่องจุนพาพุทธกับอรหันต

เดือนอ้าย พุทธพัศธา ๒๒ พุทธอยู่บ้าน

แม่กุน เดือนอ้ายขึ้น ๘ ค่ำ พัก ๒ วัน เสด็จ

ผ่านเมืองทองแล้วขึ้นถ้ำพุทธ นั่งนอนคืน

วันหนึ่งผันทองปีณท

ปริวรรตได้ความว่า : พระปุลณະได้จาริกกเบื้องงานแผ่นดินที่ถ้ำพุทธร เล่าว่า เป็นผู้ทูลเชิญ พระพุทธรเจ้าให้เสด็จมายังสุนาปะรันตะ (คือสวนปราณพริบพรี-เพชรบุรี) น้องชายของท่านพระปุลณະ ชื่อ นายจุน ได้เข้าฟังธรรมจากพระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ เมื่อเดือนอ้ายในพุทธพัศสาที่ ๒๒ พระพุทธรเจ้า ประทับอยู่ที่บ้านแม่กุน (เพชรบุรี) เมื่อวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือนอ้ายนั้นพักอยู่ ๒ วัน แล้วจึงเสด็จพระดำเนินพร้อม ด้วยพระอรหันต์ผ่านตัวเมืองทองแล้วเสด็จขึ้นพักที่ถ้ำพุทธรประทับนั่งที่ถ้ำฤๅษี และประทับนอนที่ถ้ำผาโถ ๑ คืน ๑ วัน มีนางผันคอยถวายอาหาร

กเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นดินที่ ๑๒๕ : สร้างพระพุทธรูปองค์ที่ ๑ สลักพุทธรณางนันทศนาธรรม

บุญวรอลิอยู่ (อยู่) ช้างเขง ถ้ำมิ่งใหญ่ งูอยู่เป็นเพื่อน
 ทับไทยทองผู้อ่านาย มีหญิงผันเอื้อปิมทเสศกิจแล้วผัน
 (วอนร) ให้สลักพุทธร (นิมิต) เหนคำผันผันดี (นึ่งนิก
 พุทธรเล่าว่า กูหาที่พุทธรอาศัยมีชื่อถ้ำฤๅษี คนเชื่อถือมา
 เคารพข้างหน้าพุทธรเภาในถ้ำนี้ เมื่อคนทำนิมิตขึ้นจึงอาศัย
 พุทธรเภา นั้น) จึงสลักจรคพุทธรในถ้ำฤๅษีเป็นรูปนั่งเทศนาธรรม
 (ซึ่งเราเคยเห็นเมื่ออยู่สาวัดถี เมื่อเข้าพุทธรพัศสา ๔๐)

ปริวรรตได้ความว่า : พระปุลณະจาริกกเบื้องงานแผ่นดินที่ถ้ำพุทธร เล่าว่า ตอนที่ท่านพักอยู่ที่เขง ช้างฯ เขงมิ่งถ้ำในถ้ำมิ่งใหญ่จึงมิ่งงูอยู่เป็นเพื่อน โดยมีพระเจ้าทับไทยทอง ทรงปวารณาพระองค์ ทรงดูแลบำรุง เลี้ยงดูพระปุลณະ มีนางผันคอยดูแลเรื่องอาหาร วันหนึ่งนางผันวอนขอให้สลักพระพุทธรูปจากพุทธรนิมิต (เภา) เมื่อครั้งที่พระพุทธรเจ้าเสด็จมาประทับที่เขง เมื่อพุทธพัศสาที่ ๒๒ พระปุลณະเห็นดีด้วยกับนางผัน เพราะนึกถึงคำที่พระพุทธรเจ้าทรงเล่าว่า ในอนาคตกูหาที่พุทธรอาศัยจะมีชื่อว่า ถ้ำฤๅษี คนเชื่อถือก็มาเคารพ กราบไหว้พระพุทธรนิมิต (พุทธรเภา) ในถ้ำนี้ที่คนทำขึ้น พระปุลณະจึงอาศัยพุทธรเภาที่เคยเห็นบนผนังถ้ำนั้น สลักเป็นองค์พระพุทธรูปบนผนังในถ้ำฤๅษี เป็นรูปนั่งเทศนาธรรมซึ่งท่านั่งนี้พระปุลณະเคยเห็นมาตั้งแต่ครั้ง ที่อยู่เมืองสาวัดถี พระปุลณະเริ่มสลักพระพุทธรูปบนผนังถ้ำนี้เมื่อพุทธพัศสาที่ ๔๐

กเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นดินที่ ๑๓๗

บุญวรอลิอยู่ (ถ้ำ) ช้างพระ ทำร่างพุทธรองค์นั่งถ้ำ
 ดันที่หนึ่ง ในพุทธรพัศสา ๔๔ เรว่าพุทธรดันที่หนึ่ง
 ในสุวรรณภูมิไทยคว่ำภิกษุผู้คนเรียกคำไทยชื่อว่าชี
 เราเป็นภิกษุผู้บวชจากคำของพุทธร เมื่อชาวไทยเอ็น
 ชื่อว่าชี ฟังคล้ายฤๅษี เที่ยนบุญญวรฤๅษีจึงคริสมาริคุปต

ปริวรรตได้ความว่า: พระปุลณเถระ จरिकในกเบื้องงานเล่าว่า นั่งแกะสลักรูปพระพุทธรองค์ที่ผนังถ้ำเมื่อพุทธพัสตา ๔๐ เกะเป็นพระพุทธรูปองค์แรกในสุวรรณภูมิเสด็จในพุทธพัสตา ๔๔ จरिकที่ฐานพระพุทธรูปว่า บุญญวรฤทธิงุคิรสมาธิคูปต แปลว่า บุญพระฤทธิคุ้มครองสมาธิ ฌ เชาง พุทธพัสตา ๔๔

ข้อความที่ปรากฏในกเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นที่ ๑๕๐ ๑๒๕ และ ๑๓๗ แสดงให้เห็นเรื่องราวของพระปุลณเถระ ว่าเป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ท่านเป็นพระสงฆ์องค์แรกของเมืองทองสุวรรณภูมิที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้ถือเป็นเอหิภิกขุ ทั้งยังเป็นผู้นำพระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนแห่งนี้ ได้ทูลเชิญพระพุทธเจ้าให้เสด็จมายังเมืองทอง ทำให้เกิดการแสดงธรรมโดยพระองค์เอง จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้คนในพื้นที่ต่างๆ จนขอให้พระองค์ทรงประทับรอยพระบาทไว้เพื่อสักการบูชา จึงปรากฏเป็นรอยพระพุทธรูปในสถานที่ต่างๆ ที่ได้เสด็จไป การเสด็จมาของพระพุทธองค์ ทำให้เกิดพระพุทธรูปองค์แรกขึ้น ซึ่งพระปุลณะเป็นผู้สลักโดยอาศัยพุทธเงาของพระพุทธองค์ที่เคยปรากฏบนผนังถ้ำฤทธิเชาว์ ครั้งที่เสด็จมา แล้วสลักเป็นพระพุทธรูปตามพุทธเงานั้น พร้อมจารึกที่ฐานของพระพุทธรูปว่า บุญญวรฤทธิงุคิรสมาธิคูปต พุทธพัสตา ๔๔ แปลว่า บุญพระฤทธิคุ้มครองสมาธิ ฌ เชาง พุทธพัสตา ๔๔

กเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นที่ 2

ตวันอริราชเจ้า ผู้ทรงธรรม หวังให้คนเจริญชั่ว (ทั่ว) ดินแดน
สุวรรณภูมิเมือง (ไทย) ลาว ออกกล่าวกฤษฎีกาให้ทั่วในดินแดน
แม้ผู้ฆ่านุสสญิงชายให้ถึงสิ้นชีวิตทานให้ส่งให้ตรลละเนือน
ขุนผู้รู้ชี้ความจริงแล้วตัดสินให้ฆ่าให้ตายสลาย แล้วให้เสียบทั้ง
ประจานเดือนผู้ได้เที่ยวเห่นลอคคินด้าวเมืองทองสุวรรณภูมิ
ห้ามทุกผู้คนทั้งญิงชายชาว (ไทย) ลว บ ให้เยี่ยมมันแล้วนับถือ
เปนตัวอย่างแม้มันมิได้ ตวันอริราชเจ้าลาว ผู้เผยข้อกฤษฎีกา
กฎหมาย แม้ประกอบความร้าย ฆ่าคนให้ตาย ควนฆ่าให้ตาย
ตกตามกันไป แม้กทำให้ เจบ หัวแตก แขนหัก บาดแผล
ท้านให้เจียน นาบด้วยไฟ ตัวฆ่า ตะวันอริราชเจ้าลาว ผู้เผยข้อ
วรกฤษฎีกา กล่าวกฎหมายสุวรรณภูมิ แม้ชายญิงใดใจสามานย
หาญลักสิ่งของคนอื่นหมาย เอาว่าสมบัติของตน ท่านให้ปหาร
ให้ตายสมกับโทษผิด ส่วนวัตถุสิ่งทรัพย์ให้คืนไปล่าเจ้าของ
รับแปลไป ไม่ให้ลวเอามันเปนเยี่ยงประพฤติพร้อมใจ ถาว่า
มิลบาปฐานทุจจริต น้อ คน โกง ของเขาเปนของตัวไปเลยมัน
ไม่มันควรฆ่าเสียดลงไว้ในพุทธกาล กรุงสุวรรณภูมิ

ปริวรรตได้ความว่า : พระเจ้าตวันอริราชผู้ทรงธรรม หวังให้คนในดินแดนสุวรรณภูมิ เป็นผู้เจริญ จึงให้ออกกฤษฎีกาประกาศใช้ทั่วสุวรรณภูมิว่า ผู้ใดมาผู้อื่นทั้งหญิงชายถึงสิ้นชีวิต ให้ส่งตัวให้ทางการพิจารณาความ ถ้ามีความผิดจริงให้ฆ่าตายตกไปตามกัน แล้วให้เสียบประจานให้เห็น เป็นเครื่องเตือนชาวสุวรรณภูมิ ห้ามผู้คนทั้งหญิงชาย นับถือเอาเป็นตัวอย่าง พระเจ้าตวันอริราช ผู้ออกกฤษฎีกา กฎหมาย หากฆ่าคนตายควรถูกโทษตายตกไปตามกัน แม้ทำร้ายให้เจ็บ หัวแตก แขนหัก มีบาดแผลให้ลงโทษด้วยการเขียน นาบด้วยไฟ ตัวข้าตวันอริราชเจ้าสุวรรณภูมิให้เขียนประกาศใน พุทธกาล

พระเจ้าตวันอริราช ผู้ให้ออกกฎหมาย กฤษฎีกา กล่าวว่า แม่หญิงชายใดใจละโมบ โลกมาก (สามานย์) ลักสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน ท่านให้ประหารให้ตายสมกับความผิดนั้น ส่วนวัตถุสิ่งทรัพย์ให้ส่งคืนแก่เจ้าของไป เพื่อให้เรา (ลาว) ชาวสุวรรณภูมิพร้อมเพรียงกันไม่ให้เอา เป็นเยี่ยงอย่าง หากผู้ใดไม่เชื่อ ไม่ปฏิบัติตาม ยังคงทำการทุจริต น้อ ฉล โกงเอาของคนอื่นมาเป็น ของตัวไม่ยอมคืน ให้รับโทษควรถ่าเสีย ตราไว้ในพุทธกาล กรุงสุวรรณภูมิ

ข้อความใน กเบื้องงานแผ่นนี้ แสดงให้เห็นว่า การตรากฎหมายมีปรากฏมาตั้งแต่ครั้ง สุวรรณภูมิแล้ว และมีโทษค่อนข้างรุนแรง มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนสุวรรณภูมิเป็นผู้เจริญ ให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เน้นเรื่องความซื่อตรง และเห็นได้ว่าคำสอนในพุทธศาสนาเรื่องศีล 5 มี อิทธิพลต่อความนึกคิดและวิถีชีวิตของคนในสุวรรณภูมิอย่างเห็นได้ชัด

กเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นที่ 3

ตวันอริราชรัชมราชิปตี ลูกโลกกนลาวศรีอินทราชิปตี
นทร ผู้ตรงเทิดข้มได้รับวรพุทธศาสนาสีลข้มจาก
โศนุตตรได้เผยความรู้ให้ทั่วลว่า ให้เรียนรู้ป่าพิธี
รู้ทั้งปริยาย บวชแล้วรู้ข้มมอริยสังจ มักผลโลกุตตร
ภูมิพ้นต้นหา ข้ำขึ้นคลองแทนท่านผู้พ่อ เมื่อครั้ง
พุทธกาล 245 ดินแดนนี้ เกิดก่อนแล้ว โนน กูตริกแล้ว
(เมืองทองมีมานานได้) 1488 (ปี) แล้ว ถึงสตุ 248
กูเขื่อน 26 มเล็กลูกศึกใหญ่ น้อย เรือ บก ชาญรบ
สเบียงเหลือ เมื่อเทื่อทแก้ว เข้า เยน ลูขึ้นเดือนอ้าย
ปีขาน 249 เบิกศึกใหญ่ไป ทวาลาวดี ได้แล้ว พระยา
เมืองมุน แพ้ต้องตาย ข้ำกลับสู่เมืองทอง เดือน 5
บำรุงทแก้ว ให้พุนเข้มแข็งเหี้ยมหาญศึกตลอดกาล
เพื่อศึกภายโพ้น คนพ่อ ชื่อโลกกนลาว คนแม่ชื่อ

ก้านดาเทวี ข้าชื่อตัววัน ผู้เป็นโอรสท่าน โดยปรนนิบัติ
ด้วยขันทีน แม่ น เบียด บ อัครมม อารุงขันทีมานุขันม
ท่านช่วยไพล่ สุขี่ด้วยสี่ลขันมีกถา กล่าวสอนอย่างแท้
ถูกจริงในข้อสี่ลอุโบสถสมาทาน แลถึงพระสรณคมน
บุญกิริยาวัตตุ 10 ประการ ส้างจริยขันมปรีนิพพาน เมื่อ
พุทธปรีนิพพาน กาล 267 ตัวข้ายกกองศึกใหญ่ปราบถึง
อัครกัน อินทรภูมู มื่อเพง 273 แกล่อยู่สู่เรือนสบสุขเทื่อ
หลาย คราวเมื่อพุทธกาลได้ 281 ตัวข้าศึกยกศึกปราบ
ถึงชาวเง่ ชาวภูไท ลัวโส่ง ให้ปลลาว เลียกโกว๊ก
โทมินฮวน ถึง ทุมายิน นัปี 291 กุยกกลับสู่สุวรรณภูมิ
เมื่อเดือนอ้าย แรม(ค่ำ) พอขึ้นเดือน 12 ข้ายกจุมชาวบาก
ตปาลา ในซลลอปโล้า ข้ากลับถึงเมืองทอง (เดือน) สิบ
เพง ปี 297 ตัววัน พระเจ้า จานไว้ (เทอญ).....ตัววัน เมื่อ
พุทธกาล 281 ตัวข้ายกศึก ปราบชาวเง่ ชาวภูไท ลัวโส่ง
ให้ปลลาว เลียกโกว๊ก โทมินฮวนถึงทุมายิน....ได้อ่าน
พบซุคที่ตัววันเขียนเล่ารายละเอียดเท่าที่ได้มา

ปริวรรตได้ความว่า : พระเจ้าตัววันอริราช พระโอรสของพระเจ้าโลกกนลัว (โลก-กะ-
นะ-ละ-ว้า) ได้รับรู้เรื่องพระพุทธศาสนา และศีลธรรมจากพระโสณะ นำมาเผยแพร่สอนให้เป็นที่รับรู้
ทั่วไป ทั้งเรื่องธรรมและการบวชเรียน เข้าถึงอริยสัจ อริยมรรคและทางไปสู่พระนิพพาน ต่อมาเมื่อ
พ.ศ.245 พระเจ้าวันอริราชครองดินแดนสุวรรณภูมิ ต่อจากพ่อได้กล่าวว่าเมืองทอง (สุวรรณภูมิ) นี้
เกิดมานานแล้วนับได้ 1,488 ปี เมื่อถึงปีจุล พ.ศ.248 พระเจ้าวันอริราชอายุย่าง 26 ปี เริ่มจัด
กองทัพบก ท้าเรือ จัดการเรื่องเสบียงอาหารให้มีตลอดเวลา เมื่อเข้าปีขาลเดือนอ้าย พ.ศ.249 ยกทัพ
ไปตีเมืองทวารวดีได้ชัยชนะ ให้ประหารพระยาเมืองชื่อนมุน พระเจ้าตัววันอริราชกลับถึงเมืองทอง
(สุวรรณภูมิ) เมื่อเดือน 5 ให้บำรุงทหารให้เข้มแข็งและฝึกการรบไว้ให้พร้อมเพื่อป้องกันเมือง

พ่อชื่อโลกกนลัว แม่ชื่อก้านดาเทวี ตัวข้าผู้เป็นลูกชื่อวัน ให้ปฏิบัติตามรอยพ่อไม่
เบียดเบียน ไม่อยู่ติธรรม บำรุงส่งเสริมในธรรม พ่อปกครองให้พลเมืองมีความสุขด้วยหลักศีล
หลักธรรม สอนศีลธรรมตรงตามคำสอน ทั้งรับอุโบสถศีลและรับศีล เข้าถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง
ปฏิบัติบุญกิริยาวัตตุ 10 ประการ ส้างสมปฏิบัติเพื่อทางแห่งนิพพาน จนเข้าถึง พ.ศ.267 พระเจ้าตัววัน
อริราชยกกองทัพอันเกรียงไกรปราบทั่วดินแดนไปถึงอารยัน อาณาจักรอินท จนเข้าถึง พ.ศ.273
กลับมาบำรุงบ้านเมืองมีความรุ่งเรือง เข้า พ.ศ.281 พระเจ้าตัววันอริราชยกทัพไปปราบถึงเมืองเง่

เมืองกุไท เมืองลัวโส่ง โห่ปัลลาว เลียกโกว๊ก โทมินฮวน ถึงทุมายิน พอถึง พ.ศ.291 จึงยกทัพกลับ
 สุวณณภูมิ เมื่อเดือนอ้ายพอขึ้นเดือน 12 พระเจ้าตะวันอริราช ยกทัพขยายดินแดนไปถึงเมืองชาวบาก
 ฯลฯ พระเจ้าตะวันอริราชกลับถึงเมืองทองเมื่อเดือน 10 วันเพ็ญ ปี พ.ศ.297 พระเจ้าตะวันอริราช
 เขียนเรื่องไว้

จะเห็นได้ว่ากษัตริย์ในยุคสุวณณภูมิเป็นผู้นำในการปกครองบ้านเมืองที่ให้ความสำคัญ
 กับพุทธศาสนา การประพฤติกฎปฏิบัติคนให้อยู่ในศีลธรรม รวมถึงการดูแลบำรุงกองทัพให้สมบูรณ์
 เข้มแข็งเพื่อความพร้อมในการป้องกันประเทศและขยายดินแดน ให้ความสำคัญกับการปกครอง
 โดยธรรมและความยุติธรรม มีความกตัญญู ยกย่องบิดามารดา ประกาศปฏิบัติดีตามรอยบรรพบุรุษ
 แสดงให้เห็นว่าชนชาติไทยนั้น มีแบบปฏิบัติที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม และมีความ
 เจริญรุ่งเรืองมาช้านานแล้ว อย่างไรก็ตามชื่อเมืองต่างๆ ที่ระบุอยู่ในกบเบื้องจานเป็นสิ่งที่จะต้องศึกษา
 ให้ชัดเจนต่อไป โดยต้องอาศัยความรู้ความสามารถของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกันวิเคราะห์ว่า
 หมายถึงเมืองใดในปัจจุบัน ยังไม่สามารถกำหนดแน่ชัดได้ในขณะนี้ เพียงแต่ทราบว่าอาณาจักร
 สุวณณภูมิมีอาณาเขตที่กว้างขวางจากการขยายดินแดนในยุคนั้นๆ

กเบื้องจานลำดับอ่านแผ่นที่ 33

โลกกนลว้าราชาธิปตีสุวณณภูมิ เมื่อครองเมืองพุทธกาล
 220 ขุนเมืองอู่ทอง ใหลูกเป็นเมีย ชื่อก้านดาเทวี เมืองทอง
 สาวเข้า 22 เมื่อพ่อให้มาเมืองทอง เดือน 12 แต่งงาน
 เว้นเอื้อย ขุนนางสาว แม่คุมนางเดือนหนึ่ง หกคืน เมื่อลู
 ปีกุน ขึ้น 15 เดือน เมียคลอดลูกตัวนี้เที่ยงตรง มีชื่อตะวัน
 ทับฟ้า ขุนเมืองไทย เมื่อเข้าชวด เมียน้อย มิ่งเมืองทอง
 ท้องคลอดลูกหญิงชื่องามสายทอง เสมียนเขียนพุทธ
 นิพพาน 223 โลกกนลว้า ทั้งเมียและตะวันขันเอาอโศกเป็น
 เพื่อน ผู้มีสื่ออ้างเป็นสหายเมืองศิริย อมาตยะ มาเมืองทอง
 ส่งสื่อเล่าเรื่องมีสงฆปลอมบวชในพุทธจักมาก ให้ขจัด
 ทั่วเมือง แล้วนิมน โมคคัลลี เป็นหัวหน้าสังคายนาธัมม
 วินัย ที่ป่าตลิวุดต มคธ เชิญร่วมพิธีของอรหันตสงฆ
 ในปี 234 อมาตศิริยกลับพร้อมส่ง ขุนอินมนตรีน้องปี 233

ปริวรรตได้ความว่า : พระเจ้าโลกกนลว้า (โลก-กะ-นะ-ละ-ว้า) ขึ้นครองราชอาณาจักร
 สุวณณภูมิ (ที่ราชบุรีปัจจุบัน) เมื่อ พ.ศ.220 ขุนเมืองอู่ทอง มีลูกสาวชื่อ ก้านดาเทวี อายุ 22 ปี จึงส่ง
 ลูกสาวมาเมืองทอง เมื่อเดือน 12 ให้พระเจ้าโลกกนลว้า ได้แต่งงานกันเมื่อวันพฤหัสบดี (วันเอื้อย

ขุนนางสาว เว็น=วัน,เอื้อยขุนนางสาว=พฤหัสบดี) แม่ของนางก้านดาเทวีมาอยู่เป็นเพื่อน 1 เดือนแล้ว เมื่อแต่งงานก็กลับไปเมืองอุททอง เมื่อปีกุน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 คู่

พระนางก้านดาเทวี คลอดลูกชายตอนเที่ยงตรง ตั้งชื่อลูกว่า ตวันทัตฟ้าขุนเมืองไทย พอปีชวดเมียอีกคนของพระเจ้าโลกกนลว่า ชื่อ นางมิ่งเมืองทอง คลอดลูกสาวชื่อ งามสายทอง ให้เสียนบันทึกลงไว้เมื่อ พ.ศ.223

พระเจ้าโลกกนลว่า พระนางก้านดาเทวี และพระโอรสตวัน ได้รับความหึงสาหัส สัมพันธไมตรีก็ตั้งใจยินดีรับเป็นเพื่อนกับพระเจ้าอโศกมหาราช มหาอำมาตย์ชื่อศิระเป็นราชทูตเดินทางมาเมืองทองสุวรรณภูมิ เพื่อส่งหนังสือเล่าให้ฟังว่าที่ชมพูทวีปมีสงฆ์ปลอมบวชอยู่ในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก พระเจ้าอโศกจึงให้ปราบปรามทั่วราชอาณาจักร แล้วนิมนต์พระโมคคัลลี เป็นหัวหน้าคณะสงฆ์ทำการสังคายนาพระธรรมวินัย ที่เมืองปาตลีบุตร รัฐมคธ จึงขอเชิญพระสงฆ์จากสุวรรณภูมิร่วมพิธีของอรหันตสงฆ์ในปี 234 มหาอำมาตย์ราชทูต เดินทางกลับพร้อมกับขุนอินมณตรี (อนุชาของพระเจ้าโลกกนลว่า) จากสุวรรณภูมิในปี 233

กเบื้องงานแผ่นนี้บอกเล่าประวัติของเจ้าผู้ครองอาณาจักรสุวรรณภูมิและแสดงให้เห็นถึงสัมพันธไมตรีระหว่างอาณาจักรสุวรรณภูมิกับชมพูทวีปที่เกิดขึ้นมานานแล้ว

กเบื้องงานลำดับอ่านแผ่นที่ 45 เมืองอุททอง : พระเจ้าตวันอริราชสอนองค์เดือนเด่นฟ้าผู้ลูกก่อนเดินทางไปเมืองอุททอง

เดือนเด่นฟ้าผู้ลูกตวันอริราชเจ้าเมืองสุวรรณภูมิไทย
 ปีมเมีย 265 พ่อส่งไปเมืองอุททอง พ่อสอนความเมือง
 (1) รุ้น้อมผู้ควรน้อม (2) ผู้มีศึควรรยกขึ้น (3) ผู้ใหญ่มี
 ศิทธรมมีคำสอน ควรฟังทำตาม (4) อึงใดไม่ควร
 ขึ้นใจผิดซัดดา (5) อันที่นับกฎหมายไม่ควนถอน
 (6) เด็กน้อยไม่ควนเอาเปรียบ (7) ผู้ผิดควนให้ลงโทษ
 สมผิด (8) คนมิชอบควนต่อของขวัญ (9) ขุนเมือง
 ผู้คลองคน ควนเลี้ยงคนสัตตให้ดี ขุนเมืองใหญ่ผู้
 ควนเป็นหัวขุนเมือง คนเมืองนายบ้านผู้เข้าชุมนุมชน
 เมื่อมีข้อแย้งให้ขุนชี้ขาด เมื่อมีศึกมาติด ขุนกุมผู้คน
 ลูกศึก ผู้ศึก เมื่อมีผิดชุมนุมชี้เห็นควน ละคนให้
 เป็นไท ผู้มีหวังค้าให้ค้า ผู้มีหวังทำงานให้นา ให้สวน
 ผู้เที่ยวเบียนให้จำนงไว้ ตวันสอนพุทธกาล 261

ปริวรรตได้ความว่า : องค์เดือนเด่นฟ้าผู้เป็นโอรสของพระเจ้าวันอริราช ได้บันทึกไว้เมื่อปีมะเมีย พ.ศ.265 ว่าพ่อส่งไปตรวจดูแลเมืองอุทอง ซึ่งมีขุนเมืองปกครองอยู่ไปในฐานะอุปราชพ่อจึงสอนความเมืองก่อนเดินทาง สอนมารยาทข้อพึงปฏิบัติในการปกครองเมื่อไปอยู่ในบ้านเมืองของเขาว่า ฐน้อมผู้ควรน้อม คือรู้จักว่าใครคือผู้ที่เราควรให้ความเคารพ ผู้มีดีควรยกย่อง คือผู้ที่ทำความดีควรส่งเสริม ผู้ใหญ่มีศีลธรรมสั่งสอนควรทำตาม อย่างบังคับขึ้นใจหญิงต้องรู้จักให้เกียรติผู้หญิง สิ่งใดที่เป็นกฎหมายอย่ายกเลิกให้ยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ควรเอาเปรียบเด็กหรือผู้อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่า คือ ลูกน้อง ผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ใดทำความผิดให้ลงโทษให้เหมาะสมไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป คนที่ทำความดีความชอบควรตอบแทนให้ของขวัญเช่น กลับจากการรบก็ตอบแทนด้วยสิ่งของได้แก่บ้าน ที่นาทำกิน เป็นผู้ใหญ่เป็นผู้ปกครองคน ควรดูแลเอาใจใส่ผู้น้อยให้ดี

ขุนเมืองใหญ่ เมื่อมีการประชุมและเกิดความขัดแย้ง ขุนเมืองใหญ่ต้องตัดสินชี้ขาด ไม่ควรปล่อยให้เรื่องราวไม่มีข้อยุติ เมื่อมีสงครามขุนคือผู้ปกครองผู้นำผู้คนออกรบ เมื่อมีข้อขัดแย้งทะเลาะเบาะแว้งให้มีการประชุมขอความเห็นและหาข้อยุติให้ได้ ละคนให้เป็นที่ คือให้คนมีอิสระในการคิดและการกระทำ (แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย) ผู้มีหวังคำให้คำคือใครอยากค้าขายก็ให้ทำการค้าขาย มีอิสระในการครองชีพในการทำอาชีพ ผู้ที่อยากทำนาทำสวนก็ให้ที่นาที่ดินทำกิน ผู้ใดชอบเบียดเบียนระรานผู้อื่น ก็ให้ลงโทษจำขังไว้ เป็นคำสอนขององค์วันอริราชสอนองค์เดือนเด่นฟ้า เมื่อ พ.ศ.261 (บันทึกเมื่อ พ.ศ.265)

กเบื้องจันลำดับอ่านแผ่นที่ 58 : องค์เดือนเด่นฟ้าสอนไทยสรวงฟ้าผู้ลูก

เดือนเด่นฟ้าสุวณณภูมิ ผู้สอนธัมมให้รู้ทั่วข้อธัมมอันจะ
 สบธัมม อ่านเองเมื่อตรงใจจงตั้งธรรมเป็นผู้มีธัมม 5 ข้อ
 คือ ศีล 5 มิไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักขโมยสิ่งของ ไม่ผิดลูกผิดเมียเขา
 ไม่เว้ามุสา ไม่ดื่มสุรา และ เมรัย เดือนเด่นฟ้า สุวณณภูมิ
 เมืองทองสอนไทยสรวงฟ้า พร้อมคนเมืองทองทั่วหญิงชาย
 อันว่าเปนคนควรเอนดู เมตตา กรุณาเอื้อเฟื้อผู้คนอดอยาก
 อาหาร แลสัตต ผู้เมียบคนอันตนเอาใช้งาน เจบป่วย ควน
 กับคอง แม้เมียบลูกคนอันมีมา ไม่ข่มขืนเมียบลูกฟัวคนอื่น
 อย่าเบียดมนุสสัตตอื่น ความชั่วอย่าใส่ตัว กุศลควนสั่ง
 อยู่บ้าน (ท่าน) อย่าดูดาบปืนจ้าวควายให้ลูกคั่นเล่น อุเรา
 เข้าสู่ อุเราเข้านอนวันคืนขึ้นไม่ได้ เล่งหาดีในวันนี้

ปรีวรรตได้ความว่า : องค์เดือนเด่นฟ้าแห่งสุวรรณภูมิ ทรงสอนหลักธรรมให้รู้ทั่วไป หากใครชอบยินดีก็ให้ปฏิบัติไม่บังคับ สอนให้ปฏิบัติธรรม 5 ข้อ อันหมายถึง ศีล 5 ได้แก่ การไม่ฆ่า สัตว์ตัดชีวิต การไม่ลักทรัพย์สิ่งของผู้อื่น การไม่ประพฤติดลุกเมียผู้อื่น การไม่พูดปดพูดเท็จและ การไม่ดื่มสุรา องค์เดือนเด่นฟ้าแห่งสุวรรณภูมิ เมืองทอง ทรงสอนไทยสรวงฟ้าผู้โอรสและ ประชาชนคนเมืองทองทั้งหญิงและชาย ให้มองคนเป็นคน ด้วยความเอ็นดู เมตตา กรุณา เอื้อเพื่อ เพื่อแผ่ต่อผู้อื่นที่ยากไร้อดอยาก รวมถึงสัตว์ทั้งผู้และเมีย ซึ่งเลี้ยงไว้ใช้งาน เวลาเจ็บป่วยควร ประคับประคองดูแลรักษา ให้ดูแลลูกเมียทุกคนของตนให้ดี ไม่ละเลยทิ้งขว้าง ไม่ข่มขืนลูกเมียผู้อื่น อย่าได้เบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ สิ่งใดเป็นความชั่วอย่าได้นำมาใส่ตัว สิ่งใดเป็นกุศลความดี ควรสร้างไว้ให้มาก ไปอยู่อาศัยในบ้านของใคร อย่างหนึ่งดูตาย อย่างเกียจคร้านช่วยการงานและช่วย ดูแลลูกหลานของเขาตามกำลังที่ทำได้ มีบ้านต้องดูแลรักษาบ้านของตนให้ดี อย่าทอดทิ้งบ้าน ของตน ควรอยู่บ้านของตนอย่าละเลยในการดูแลทำนุบำรุงบ้านของตน วันคืนไม่สามารถหยุดยั้งได้ ล่วงผ่านแล้วไม่หวนมาอีก ให้เร่งทำความดีในวันนี้

กบฏอานล้าดับอ่านแผ่นที่ 62 : พระเจ้าวันอริราชสอนเรื่องการปกครอง

ตัววันอริราช สุวรรณภูมิไทยลว่าเมืองทอง ผู้สอนให้เป็น
เมืองญาณจรณ ดี ภิกขุ เป็นผู้ใหญ่ควนแยมคูบ้านเมือง
ผู้คนทั่วไป สิริงามตัวเทวีแม่อยู่เมือง ให้ดูแลทั่วเรือนหลวง
ผู้คน งานในเรือนหลวง เมื่อมีเรื่องขึ้นให้เอาขอมอ่อน
ผู้ลูหารื้อให้แท้งเดินตามต้นว่าผิดถูกแล้ว เลงผิดถูก
ตามกฎหมาย อย่าเห ทะ เลยข้มม เดือนให้คุมคนศึกทุก
เมือง ตัวเขียนพุทธกาล 265 ตัว สุวรรณภูมิ พ่อเมือง
เมื่อเอ่ยความเมืองแก่นถ้วน ไทยจีน 10 คำ ควนขุมขุมขุน
ควนข้อข่าเมือง ขุนผู้ตั้งขุนเป็นหัวตัน คน สอง สาม
ลำดับคนเมือง ขุนเมืองออก ขอมกฎหมาย ขอมกฎหมาย
ขุนเสมียนเมือง แม่ผู้อยู่เมือง ผู้ดูแลคุมให้เรียบสงบ
ดำเนิน โดยดีตัวขุนศึกขุมเมื่อศึกมาติดเมืองเดือนเด่นฟ้า
ป้อมเมือง ตัวเขียนพุทธกาล 265 (ดูเป็นระเบียบการ
กฤษฎีกา หรือเป็นคำสอนและสั่งในตัว)

ปรีวรรตได้ความว่า : พระเจ้าวันอริราช สอนให้ข้าราชการ ลูกหลาน รู้เรื่องการบ้าน การเมืองการปกครอง โดยให้ญาณจรณ ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่สังฆราช ช่วยสอดส่องดูแลบ้านเมืองและ คนทั่วไป ส่วนพระมเหสี พระนางสิริงามตัวเทวี ซึ่งเป็นแม่เมืองให้ดูแลวังหลวงผู้คนและงานการ

ต่างๆ ภายในวังหลวง และหากมีเรื่องขัดแย้งเกิดขึ้นก็ให้เชิญ ขอมอ่อนผู้เป็นลุงมาช่วยแก้ปัญหาด้วยการหารือ พิจารณากันให้ถ่องแท้โดยใช้ยึดถือหลักการที่สืบทอดกันมา คือ หลักกฎที่วางไว้เช่น กฎหมาย กฎมณเฑียรบาล แล้วให้ปฏิบัติตาม การตัดสินความผิดถูกให้เป็นไปตามกฎที่วางไว้อย่าเหมาหยั่ง อย่าบิดเบือน อย่าละ คือ อย่าเลือกปฏิบัติ อย่าเลย คืออย่ามองข้ามหลักธรรม ส่วนอุปราชเดือนเด่นฟ้าให้คุมคนศึกทุกเมือง หมายความว่าให้ดูแลเมืองต่างๆ ของสุวรรณภูมิ เช่น เมืองเถื่อนทอง (นครปฐม) เมืองนองทอง (กาญจนบุรี) เมืองอู่ทอง (สุพรรณบุรี) เมืองเนืองทอง (อยุธยา) ซึ่งเป็นเมืองพี่เมืองน้องกัน พ่อเมืองคือ พระเจ้าตวัน เมื่อเอ่ยความเมืองครบถ้วนแล้วถึงวันขึ้น 10 ค่ำ ก็เรียกประชุมขุนเมืองต่างๆ เพื่อประกาศให้รับทราบแนวการปกครองนี้ การชุมนุมมีการจัดที่นั่งอย่างมีระเบียบ ขุนผู้ต้นคือเจ้าเมืองนั่งหัวโต๊ะ มีการนั่งเรียงลำดับต่อๆ กัน ขุนเมืองออก (คล้ายประเทศราช) ต่อมาคือ ขอม คือตำแหน่งผู้รู้ ครู อาจารย์ ด้านกฎหมาย รัฐมนตรี อธิบดี เสมียนเมืองแม่อยู่เมืองดูแลการจัดการประชุมให้เรียบร้อย ตัวขุนศึกให้ประชุมเมื่อมีการศึกมาติดเมือง คือให้มีการเตรียมพร้อม ให้อุปราชเดือนเด่นฟ้าเป็นขุนศึกใหญ่มีหน้าที่ปกป้องบ้านเมือง พระเจ้าตวันอริราชให้บันทึกไว้เมื่อปี พ.ศ.265

มีข้อสังเกตว่า แสดงให้เห็นถึงความมีระเบียบ มีหลักการ เป็นการสอนและเป็นการสั่งไปพร้อมๆ กัน แสดงให้เห็นถึงการให้เกียรติผู้หญิงและสตรีให้มีส่วนร่วมในการดูแลบ้านเมือง มีหน้าที่ทั้งในบ้านและในการปกครอง แสดงให้เห็นถึงการมีที่ปรึกษา ให้ความเคารพนับถือผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ให้ความสำคัญกับกฎหมาย การให้เคารพในกฎหมายและความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

กเบื้องจาน ลำดับอ่านแผ่นที่ 162

ตวันอริราชเจ้า สุวรรณภูมิ พร้อมเดือนเด่นฟ้างามตัว
 แสนไพล ภูเขาแม่่น อุดตล ฆานีย ภูริย มูนีย ญาณจรณ
 รัมมสุนันท ฟังคำโสณ วัน(ขึ้น) 1 ค่ำ เดือน 6 ปี
 (พุทธกาลล่วงแล้ว) 264 เดือนเด่นฟ้า ฟังคำโสณแล้ว
 ตวันสั่งให้ชุมนุมขอมอิน มีสอน มนขอม พร้อมลูกมือ
 8 คน เขียนคำวันขึ้น 5 ค่ำ (เดือน 6 ปี 264)

ปริวรรตได้ความว่า : พระเจ้าตวันอริราช แห่งสุวรรณภูมิพร้อมกับองค์เดือนเด่นฟ้า (โอรส) พระนางสิริงามตัว ขุนแสนไพล ขุนพญาแมน พระภิกษุได้แก่ พระอุดตล พระฆานีย พระภูริย พระมูนีย พระญาณจรณ และพระรัมมสุนันท ฟังคำของพระโสณ เมื่อวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 พ.ศ.264 องค์เดือนเด่นฟ้า ฟังคำพระโสณแล้ว พระเจ้าตวันอริราชจึงสั่งเรียกประชุมขอม

(หมายถึง ครู ผู้มีความรู้ใช้เรียกนำหน้าชื่อ) มีขอมอิน ขอมมิ ขอมสอน มนขอมพิษณ พร้อมลูกมืออีก 8 คน ทำการบันทึกกลง กเบื้องงาน เมื่อขึ้น 5 ค่ำ เดือน 6 ปี พ.ศ.264

กเบื้องงานแผ่นนี้จึงแสดงให้เห็นถึงภาพของการบันทึกข้อมูลลงใน กเบื้องงานว่าเป็น การบันทึกด้วยผู้มีความรู้ เพราะขอมเป็นคำที่ใช้เรียกแสดงความยกย่องบุคคลผู้นั้นว่าเป็นครู อาจารย์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่ง

กเบื้องงาน ลำดับอ่านแผ่นที่ 544

ตวันอิธิราช เมื่อภีรูกขอขอมบั้น ขอมนิม ขอมใส ให้บ้าน
เมียบพร้อม ให้สอนภิกขุ สามเณร จันฑาล สุทท ปุกุสส
เวสส กัญญา บุรี (โปรส) ท้าวพุทธปรีส (พุทธบริษัท) ท้าว
ภีรูกว่า พรหมณหวงอักษร ชูว่า ผีฟ้าใหญ่สาป (แข่ง)
ผีฟ้าคนลว่าผู้ยิ่งกว่า ทำไม(ก็)จงทำ ภีรูกว่า คน พรหมณ
ถือว่า (จาก) หัวพรหม ไม่เอาอะไรจากคนชั้นเลว เหนकिन
ข้าว (ที่) กัมกรทำ เอาของสิ่งอันทาสกัมกรทำให้ (แต่)
ปล่อยพาเขลา องคพุทธ สอนทั่วไปทุกเผ่าหมู่ นำปวงชน
เข้าใจชั่วดีคุณ โทสทั่ว จงทำดีแต่ไม่มีสื่อ สื่อขอมควนพุทธ
ศาสนา (และ) คนทุกวัน (ณ) มิใช่ (ของ) พรหมณ
เราเผ่าละช่วยกันเอง(ได้)

ปริวรรตได้ความว่า : (เกริ่น) พระโสมณะระก่อนจะนิพพานได้ขอให้พระเจ้าตวันอิธิราชไปช่วยบรรเทาสงครามที่ชมพูทวีป กเบื้องงานลำดับอ่านที่ 544 นี้ บันทึกไว้ว่าเมื่อเสร็จสงคราม ราชากีรูกได้ขอตัวขอมไทย 3 คน ชื่อ ขอมบั้น ขอมนิม และขอมใส ไว้สอนหนังสือในชมพูทวีป โดยให้บ้านให้เมียให้มีครอบครัวแล้วให้สอนทั้งพระภิกษุ สามเณรและคนทุกชั้นวรรณะทุกเผ่าพันธุ์ในชมพูทวีปไม่มียกเว้น เหตุที่ราชากีรูก ขอตัวขอมจากสุวัณณภูมิไว้เพราะ วรรณะพรหมณซึ่งเป็นวรรณะสูง และมีภาษาของตน คือ ภาษาเทวะนาครี หวง อักษร (ลายสื่อ) และบอกว่าพระเจ้าผู้เป็นใหญ่ สาปแข่งไว้หากสอนอักษรให้ความรู้กับคนวรรณะต่ำ แต่เทพเจ้าของคนสุวัณณภูมิไม่หวงวิชา อนุญาตให้ใช้ลายสื่อไทยสอนให้ทุกคนได้ ราชากีรูกกล่าวว่า วรรณะพรหมณถือตัวว่ามาจากวงศ์พระพรหม(หัวพรหม) ไม่ต้องการอะไรของคนวรรณะต่ำกว่า แต่ทำไมจึงยังกินข้าวที่กรรมกรปลูก ยังใช้สิ่งของที่กรรมกรทำให้ แต่กลับปล่อยให้คนที่ทำประโยชน์ให้กับตนแต่อยู่ในวรรณะที่ต่ำหรือต่ำกว่าหรือเป็นทาส ยังอยู่กับความโง่เขลาไม่ให้โอกาสพวกเขาได้มีความรู้ พระพุทธเจ้าทรงสอนทุกคนไม่เลือกชั้นวรรณะหรือเผ่าพันธุ์ และพาให้ปวงชนเข้าใจในความชั่วความดี คุณและโทษ สอนให้ทำความดี แต่คำสอนของพระองค์ยังไม่มีการบันทึกเป็น

ตัวอักษร จึงอยากได้ลายสือขอม มาเขียนคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้ สอนคนทุกวรรณะในชมพูทวีปขณะนั้น ลายสือนี้มีไชของพราหมณ์ ชาวสุวรรณภูมิช่วยสอนให้ได้

มีข้อสังเกต คือ ทำให้ได้ข้อสันนิษฐานที่น่าศึกษาว่า อักษรที่บันทึกเรื่องของพระพุทธศาสนาที่มีการพบที่อินเดียและเชื่อว่ามียุคเก่าแก่กว่า 2,000 ปีนั้น น่าจะเป็นอักษรขอมไทย ซึ่งใช้ในสุวรรณภูมิคู่กับลายสือไทย

กเบื้องานลำดับอ่านแผ่นที่ 550

แต่วันอิราชเจ้า เมื่ออยู่เจตล ปี 281 ดูได้ภิกขุแลให้
 หมู่ศีกทำนาได้ข้าว 6 พันเกียน ให้ออพเยย 1 พัน
 ที่เหลือธำอู่เอาเกบเพื่อมาเลี้ยงช้างหน้าลอพเยย
 ได้เข้ามาหาเมื่อค่ำ เว้าเมียออกรอผัวตีร่วม ผัวตาย
 มิผู้คุ้มหัวใจ ด้วันว่ามีใจฝักใฝ่ผู้ใด พรุกเข้าหา
 เลือกเอง ลอพเยยไปแล้ว

ปริวรรตได้ความว่า : พระเจ้าตวันอิราชเมื่อเสด็จถึงเมืองเจตล (เจน-ละ) เมื่อปี พ.ศ.281 รอออยู่จนภิกขุจากสุวรรณภูมิมาถึง จึงให้หมู่ทหารทำนาได้ข้าว 6 พันเกียนมอบให้ขุนหญิง ลอพเยย 1 พันเกียน แล้วให้สร้างฉางข้าวเพื่อเก็บข้าวที่เหลือไว้เป็นเสบียงเพื่อใช้ในวังหน้า

ลอพเยย เป็นขุนหญิงม่าย เข้ามาพบพระเจ้าตวันฯ บอกกล่าวว่ายากได้ชายดี ๆ ไว้เป็นสามีเพื่อคุ้มครองตน พระเจ้าตวันฯ จึงว่าหากพอใจชายใดจะให้เลือกเองในวันพรุ่งนี้

ข้อความในกเบื้องานแผ่นนี้ ให้ความรู้ในเรื่องข้าวว่า ความรู้เรื่องการทำนาข้าวของ ชาวสุวรรณภูมิ (ซึ่งเชื่อกันว่ามีศูนย์กลางอยู่ที่ราชบุรีในปัจจุบัน) ได้แผ่ไปถึงเมืองเจตล ซึ่งปัจจุบันคือ ปราจีนบุรี และส่วนหนึ่งของเขมร

สรุป

จากประวัติพระราชกวีฯ ทำให้เราได้ทราบถึงความรู้ความสามารถของท่านและความ เป็นผู้อุทิศชีวิตส่วนใหญ่เพื่องานค้นคว้าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของชาติและแผ่นดินอันเป็นที่ รองรับพระพุทธศาสนา พระราชกวีฯ เก็บรักษาพระพุทธรูปและเทวรูปไว้เป็นจำนวนมาก มีหนังสือ เกี่ยวกับพุทธศาสนาและโบราณคดี สำหรับศึกษาค้นคว้าและหนังสือที่ท่านเขียนเองอีกมากมาย มี กเบื้องานหลายร้อยแผ่นเก็บรักษาไว้ที่กุฏิของท่านที่วัด โสมนัสวิหาร ความสนใจของท่านเริ่มจาก การไม่เชื่อประวัติศาสตร์ของไทยที่บอกว่าในยุคก่อนสุโขทัยนั้น คนไทยอพยพลอยร่นมาจากจีน ลงมาทางใต้ จึงทำให้ท่านเริ่มศึกษาประวัติศาสตร์ไทย สิ่งที่ท่านสนใจและศึกษาค้นคว้ามากกว่า 20 ปี คือ จารึกภาษาไทยที่ปรากฏอยู่บนกเบื้องาน ซึ่งการศึกษาอย่างจริงจังทำให้ท่านสามารถอ่าน

ข้อความในจารึกงานเขียนเป็นประวัติศาสตร์ชาติไทยย้อนยุคสู่โขทัยขึ้นไปถึงพุทธกาล นอกจากนี้ ข้อมูลในกเบื้องงานแสดงให้เห็นว่าคนไทยเป็นคนดั้งเดิม อาศัยอยู่ในดินแดนนี้ บรรพบุรุษของเรา ไม่ได้อพยพมาจากไหน แต่ตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองอยู่ที่สุวรรณภูมิมาเป็นพันๆ ปีแล้ว การปริวรรตข้อมูล ที่ท่านได้อ่านจากเบื้องงานทำให้เราได้ทราบว่าการเบื้องงานเป็นบันทึกลายสือไทยโบราณที่บรรพชน ในอดีตได้พยายามสร้างไว้เป็นหลักฐานทิ้งไว้เป็นจดหมายเหตุที่ตกทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เรามี ตัวอักษรที่เรียกว่าลายสือไทย ใช้กันมานานเป็นพันปีแล้ว จากหลักฐานกเบื้องงานยังทำให้เราทราบว่า พระพุทธศาสนาได้เข้ามาในดินแดนนี้ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลและมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของคน สุวรรณภูมิ พระมหากษัตริย์หรือเจ้าผู้ครองนครมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และใช้หลักธรรม ในการปกครองและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เป็นแบบอย่างให้กับประชาชน มีหลักการเรื่อง คุณงามความดีในการอบรมสั่งสอนลูกหลานมีความรุ่งเรืองทั้งในเชิงวิทยาการ ภาษา วัฒนธรรม กฎหมาย พิธีการ ระเบียบ วินัยและการทหาร รวมถึงเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย เรื่องราวที่เราได้จาก กเบื้องงานจึงทำให้เราได้เห็นภาพประวัติศาสตร์ของชาติที่มีมาอย่างยาวนาน มีคุณค่า มีความรุ่งเรือง และน่าภาคภูมิใจในบรรพชน

บทที่ 5

แนวทางการพิสูจน์ว่า กบเบื้องงานเป็นจารึกโบราณและ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

แนวทางการพิสูจน์อายุวัตถุ กบเบื้องงาน

แนวทางในการพิสูจน์อายุ กบเบื้องงานมีหลายแนวทาง ได้มีความพยายามที่จะหาหนทางพิสูจน์ความจริงในเรื่องนี้มานานแล้ว และโดยวิธีการต่างๆ ทั้งที่ใช้การพิสูจน์ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้เทคนิควิธีสมัยใหม่ และแนวทางพิสูจน์โดยการเปรียบเทียบหรือเทียบเคียง กล่าวคือ นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกใน กบเบื้องงาน ไปศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และเทียบกับวัตถุโบราณอื่นๆ ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้และได้รับการยอมรับแล้วว่าเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้

การพิสูจน์ทางเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์นั้น มูลนิธิพระราชกวี (อ่า ธรรมทูต) ได้รับความร่วมมือจากหลายสถาบัน ได้ส่งชิ้นส่วน กบเบื้องงาน ไปตรวจพิสูจน์ในสถาบันต่างๆ และด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ได้แก่ ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (Thailand Institute of Nuclear Technology) และสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (Synchrotron Light Research Institute) ส่วนแนวทางในการพิสูจน์ด้วยวิธีการเทียบเคียงข้อมูลที่อ่านได้จากบันทึก กบเบื้องงานกับข้อมูลประวัติศาสตร์และวัตถุโบราณอื่นๆ ที่ได้รับการยอมรับแล้วจะได้นำมากล่าวต่อไป

แนวทางการพิสูจน์ด้วยเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์

ได้มีการศึกษาวัตถุ กบเบื้องงาน โดยหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหลายครั้งดังนี้

1. โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กบเบื้องงานได้มีการรายงานผลทางวิทยาศาสตร์ครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2533 โดย ม.ร.ว.รุจยา อาภากร ผู้อำนวยการโครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์ในเบื้องต้นนี้มีผู้รับผิดชอบคือ นายวินัย เขาน้อยโยธิน และ นายกิตติศัพท์ เรื่องวัฒนาศิริกุล อาจารย์ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำการวิเคราะห์กบเบื้องงานจำนวน 4 แผ่น ที่ หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุ รัชนี้ ได้ขอยืมมาจากท่านพระราชกวี (อ่า ธรรมทูต) ได้ผล

วิเคราะห์เชิงกายภาพ เช่น ขนาด ลักษณะและข้อสังเกตภายนอก รวมถึงการใช้เว็ทชยาย ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไปซึ่งต้องทำการตัดกเบื้องงานบางส่วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ในเบื้องต้นได้แก่ การตรวจดูด้วย reflective microscope การตรวจวิเคราะห์ทางเคมีและการทำ thin section

2. ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รายงานผลวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของกเบื้องงาน เมื่อวันที่ 14 พ.ค.2534 โดยนายสุจิตร์ พิจิตรากุล โดยมีผู้ร่วมทำการวิเคราะห์คือ อาจารย์วินัย เยาวน้อยโยธิน ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา นุกุลย์ อาจารย์ประจำภาควิชาธรณีเทคนิคและวิศวกรรมคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีเอเชีย และนายพิภพ รพไพรี หัวหน้าห้องปฏิบัติการตัดหินทำแผ่นหินบาง ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำการวิเคราะห์ทางศิลาวรรณาประกอบกับการสอบถามจากท่านพระราชกวีฯ และสืบค้นเรื่องราวในอดีตของกเบื้องงาน ได้รายงานผลการวิเคราะห์ดังนี้

งานศึกษาด้านศิลาวรรณา จากข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับวัตถุที่ใช้ทำ กเบื้องงานว่าเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์ทำขึ้นและการจารึกทำขึ้นเมื่อใดและมีวัตถุประสงค์ใด คณะทำงานจึงได้รับอนุญาตให้ตัดบริเวณขอบของแผ่น กเบื้องงาน 2 แผ่น ประมาณแผ่นละ 4 ตารางเซนติเมตรแล้วนำไปเปรียบเทียบกับชิ้นส่วนของวัตถุอื่นๆ ได้แก่ หินชนวนแดง แผ่นซีเมนต์ปัจจุบันเศียรรูปปั้นศิวนมคำด้วยยางกบ รูปหล่อพระพุทธรูปห้อยพระบาท และแผ่นอิฐปัจจุบัน

การศึกษาชิ้นส่วน กเบื้องงานที่ตัดจาก กเบื้องงาน 2 แผ่น คือ แผ่นจากจังหวัดนครศรีธรรมราชและแผ่นจากอำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้แยกเนื้อวัตถุ กเบื้องงานเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเม็ด กับส่วนที่เป็นเนื้อพื้น จากการศึกษาได้กล้องจุลทรรศน์พบว่าในส่วนที่เป็นเม็ดนั้นเป็นส่วนของแร่ต่างๆ เช่น ควอตซ์ เฟลด์สปาร์ ทูมาลีน แร่ทึบแสงบางชนิดและสารเหล็กออกไซด์ เป็นต้น ส่วนที่เป็นเนื้อพื้นประกอบด้วยตะกอนขนาดอนุภาคดินและอนุภาคทรายแป้งแทรกอยู่ตามเม็ดแร่ และสารเชื่อมประสาน ซึ่งทำให้มวลเมล็ดทั้งหมดเกาะยึดกันจนแข็งแกร่งแบบหินตะกอนเนื้อพื้นมีส่วนประกอบของสารคาร์บอนेट ผู้ทำการตรวจพิสูจน์จึงให้ข้อสรุปและข้อคิดเห็นว่าผลการตรวจวัตถุ กเบื้องงานทั้งสองแผ่นนั้นเป็นวัตถุที่คนทำขึ้น มิใช่เป็นหินธรรมชาติคือ ใช้ปูนคาร์บอนेटเป็นตัวเชื่อมประสานเม็ดตะกอนเข้าด้วยกัน วัสดุทรายที่พบแสดงว่ามาจากต่างพื้นที่ อายุของวัตถุที่ผลิตขึ้นนั้น ยังไม่สามารถบอกได้แต่เป็นเรื่องน่าสนใจ ควรศึกษาค้นคว้าตรวจสอบโดยวิธีอื่นต่อไปอย่างยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาที่อ่านได้เป็นเรื่องยิ่งใหญ่และอาจมิใช่เป็นสมบัติล้ำค่าของไทยเท่านั้น แต่เป็นสมบัติของเอเชียและของโลกด้วย

3. สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2557 มุณินิธิพระราชกวี (อำ ชุ่มมทุตโต) ได้ออกประกาศฉบับที่ 3/2557 เรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจวิเคราะห์อายุแผ่นกเบื้องจารึกประวัติศาสตร์ชาติไทย (กเบื้องงาน) ประกอบด้วย ผู้แทนจากสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ และสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน เพื่อขอให้ตรวจสอบอายุของ กเบื้องงาน โดยการวิเคราะห์อายุด้วยเทคนิคคาร์บอน-14 (C-14 dating) แต่คณะทำงานฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าการวิเคราะห์อายุด้วยเทคนิคคาร์บอน 14 ดังกล่าวสำหรับกเบื้องงานนี้ จะเป็นการกำหนดอายุของปูน (สารคาร์บอนเนต) ที่ประกอบอยู่ในกเบื้องงาน ไม่ใช่อายุของการจารึก อีกทั้งจำเป็นต้องใช้ตัวอย่างปริมาณมาก พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรวิเคราะห์อายุจากการอ้างอิงสิ่งแวดล้อมในบริเวณเดียวกัน ได้แก่ ถ่านไม้ กระดูก แต่ต้องแน่ใจว่าเก็บมาจากบริเวณเดียวกันจริง ส่วนการวิเคราะห์อายุ กเบื้องงาน โดยเทคนิคอื่น เช่น Thermoluminescence dating (TLD) เหมาะกับวัตถุที่ผ่านการเผามาก่อน นอกจากนั้นเพื่อไม่เป็นการทำลายตัวอย่าง คณะทำงานฯ ได้เสนอให้นำ กเบื้องงานมาศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อเปรียบเทียบกับวัตถุโบราณอื่น เช่น รูปปั้น หรือสถาปัตยกรรม ที่มีลักษณะคล้ายกันด้วยวิธี X-ray Fluorescence (XRF) และ X-ray Diffractometer (XRD) ก่อน ผลจากการวิเคราะห์ในห้องต้นจำนวน 9 แผ่น สรุปได้ว่า กเบื้องงานประกอบด้วยธาตุหลักคล้ายกัน คือ SiO_2 และ CaCO_3 อยู่ประมาณ 25-35% ตามลำดับ และประกอบด้วยธาตุอื่นๆ คล้ายกันแสดงถึงแหล่งที่มาเดียวกันหรือสูตรในการทำแผ่นกเบื้องงานคล้ายกัน ซึ่งข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวจะได้นำไปเทียบเคียงกับโบราณวัตถุหรือโบราณสถานที่ทราบอายุต่อไป นอกจากนี้ทางสถาบันฯ ได้วิเคราะห์ปริมาณของธาตุยูเรเนียมและทอเรียม ซึ่งมีปริมาณน้อยในธรรมชาติเพื่อประกอบการวิเคราะห์อายุ TLD ผลการวิเคราะห์ กเบื้องงานฉบับสมบูรณ์ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม 2559

4. สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)

แสงซินโครตรอน คือ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่ปลดปล่อยออกมาจากอนุภาคพลังงานสูงที่มีประจุ เช่น อิเล็กตรอนที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูงใกล้ความเร็วแสงและถูกบังคับให้เปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่เป็นแนวเส้นโค้งด้วยสนามแม่เหล็ก อิเล็กตรอนจะสูญเสียพลังงานบางส่วนในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่เรียกว่าแสงซินโครตรอน แสงซินโครตรอนนี้เป็นแสงที่มีคุณลักษณะพิเศษที่โดดเด่นหลายประการ เช่น มีความสว่างจ้ามากกว่าดวงอาทิตย์นับล้านเท่าและมีความเข้มแสงสูง และมีสเปกตรัมต่อเนื่องมีความยาวคลื่นครอบคลุมตั้งแต่ย่านรังสีใต้แดงจนถึงรังสีเอ็กซ์ จึงทำให้แหล่งกำเนิดแสงซินโครตรอนนี้เป็นแหล่งกำเนิดแสงเพียงชนิดเดียวที่สามารถเลือกช่วงความยาวคลื่นหรือพลังงานที่ต้องการใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนั้นแสงซินโครตรอนยังสามารถบีบลำแสง ให้มีขนาดเล็กระดับไมโครเมตรเพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติของวัตถุต่างๆ ในเชิงลึก

ได้แสงซินโครตรอนจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายสาขา เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา เกษตวิทยา แพทยศาสตร์ และธรณีวิทยา เป็นต้น

มูลนิธิพระราชกวีฯ ได้ส่งแผ่น กเบื่องานจำนวน 19 แผ่น ไปตรวจอายุ ณ สถาบันฯ ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบด้วยรังสีแสงซินโครตรอน อย่างไรก็ตาม ทางสถาบันฯ ได้แจ้งว่าการตรวจด้วยแสงซินโครตรอนยังไม่สามารถบอกอายุของวัตถุ กเบื่องานได้ แต่สามารถให้คำตอบได้ในเรื่องเนื้อมวลของกเบื่องานว่าประกอบด้วยธาตุอะไรบ้าง และสามารถวิเคราะห์พื้นที่ขนาดเล็กในระดับ 1 มิลลิเมตรได้ จึงใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ลงไป ในรอยจารึกเพื่อศึกษาถึงวัสดุที่ใช้ในการจารึก เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพิสูจน์ความเก่า-ใหม่ และใช้ประกอบในการสืบค้นเพื่อหาอายุของ กเบื่องานต่อไป

5. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มูลนิธิพระราชกวีฯ ได้คัดเลือก กเบื่องานจำนวน 5 แผ่นดังกล่าวส่งให้กับ ดร.กฤษณ์ วันอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นพิภพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องการตรวจสอบและการกำหนดอายุโบราณวัตถุและสิ่งที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีเรืองแสงความร้อน (Thermoluminescence Dating) ให้ทำการตรวจสอบอายุโดย กเบื่องาน 2 ใน 5 แผ่นที่ส่งไปนั้น เป็นชิ้นที่เคยส่งไปตรวจสอบที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดร.กฤษณ์ฯ ได้ให้ข้อมูลว่าถ้า กเบื่องานผ่านกระบวนการเผาที่ความร้อนมากกว่า 400 องศาเซลเซียสผลของอายุที่ได้จะเป็นอายุของการทำแผ่น กเบื่องานขึ้น แต่ในกรณี ที่ กเบื่องานไม่ได้ผ่านการเผา หากใช้วิธีวิเคราะห์อายุด้วย TLD อายุที่ได้จะเป็นอายุของทราย ที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ โดยการตรวจสอบจะต้องทำการเจาะส่วนด้านในที่ไม่โดนแสงหรือตัด กเบื่องานออกบางส่วน ทั้งนี้จะให้กระทบต่อลักษณะภายนอกน้อยที่สุด เทคนิคดังกล่าวมีขั้นตอนการดำเนินการซึ่งต้องใช้การวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อให้กระบวนการวิเคราะห์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการฯ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จและสามารถ รายงานได้ราวเดือนธันวาคม 2558

แนวทางการพิสูจน์ด้วยการเทียบเคียงข้อมูลที่ได้จาก กเบื่องานกับข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ

แนวทางพิสูจน์อีกแบบหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อถือว่า กเบื่องานเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ควรจะได้รับคือการยอมรับคือ การเทียบเคียงข้อมูลที่ปริวรรตได้จาก กเบื่องานกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากแหล่งอื่นๆ หรือจากนักวิชาการอื่นๆ ที่ได้ค้นคว้าไว้ ซึ่งจะทำได้

ข้อมูลความรู้ใน กเบื้องงานที่อ่าน โดยพระราชกวีฯ มีน้ำหนักเป็นที่เชื่อถือได้มากขึ้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อ่านได้จาก กเบื้องงานวัดไผ่ล้อม จังหวัดนครปฐม แผ่นอ่านที่ 755 ซึ่งกล่าวว่า

“พ่อขุนศรีนาวนำถม ครองกรุงสุโขทัย ต่อมาถูกยึดครองโดยขุนขอมสมาดโศลญ์ล่ำพง ทำให้ ขุนฟ้าเมือง (ขุนผาเมือง) เจ้าเมืองราช ยกทัพมาช่วยพ่อขุนบางกลางหาว (พ่อขุนบางกลางท้าว) เมืองยาง รบกับขุนขอมสมาดโศลญ์ล่ำพงจนมีชัยชนะ ได้สุโขทัยกลับคืนมา” เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ปรากฏอยู่ในจารึกสุโขทัย (จารึกวัดศรีชุม จารึกหลักที่ 2) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.รุ่งเรือง ลี้มชูปฏิภาณ ที่ศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายแขนงและได้รวบรวมไว้ในหนังสือชื่อ “กำเนิดชนชาติไทยปฐมบทแห่งความเป็นไทย” เป็นต้น การศึกษาโดยการเทียบเคียงกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์จีน เป็นอีกทางหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่พระราชกวีฯ เขียนมิใช่เขียนขึ้นอย่างลอยๆ แต่ต้องเกิดจากการค้นคว้า ศึกษา หาวิธีการอ่าน อักษรจารึกโบราณจึงจะสามารถถอดความข้อมูลในกเบื้องงานนับพันๆ แผ่น จนได้เรื่องราวประวัติความเป็นมาของชนชาติไทยในดินแดนสุวรรณภูมิย้อนหลังไปนับพันๆ ปี ในแง่มุมต่างๆ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จนมองเห็นภาพการใช้ชีวิตในยุคสมัยก่อน เป็นประวัติศาสตร์ชาติไทยที่น่าสนใจ เป็นข้อมูลใหม่ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว ทำให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนและถูกต้องมากขึ้นของประวัติศาสตร์ชนชาติไทย

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การที่ผู้วิจัยได้นำพระสูตรทั้งสาม คือ กาลามสูตร อัครัญสูตร และปุน โฉวาทสูตร มาอ้างอิงไว้ในที่นี้ ก็เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญในการสนับสนุนว่าข้อมูลความรู้ที่อ่านได้จากจารึก กบ็องจันนั้น มีความน่าเชื่อถือพอที่จะนำไปสู่การยอมรับว่า กบ็องจันเป็นจารึกโบราณที่มีอยู่จริง เนื่องจากในขณะนี้ข้อมูลความรู้ที่ค้นพบจากกบ็องจันนั้นยังเป็นที่ทราบกันอยู่ในวงแคบ เฉพาะในกลุ่มบุคคลที่มีความคุ้นเคย มีความเคารพนับถือและเลื่อมใสในพระราชกวี ๆ ผู้ที่สามารถอ่านจารึกได้เท่านั้น ยังไม่ได้เผยแพร่เป็นที่รับรู้โดยทั่วไป รวมทั้งยังไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องว่าเป็นจารึกโบราณที่มีอยู่จริง สามารถอ่านได้เรื่องราวที่มีคุณค่าเป็นประวัติความเป็นมาของผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้ เป็นชุมชนที่มีการปกครอง มีการบริหารจัดการ มีกษัตริย์ มีผู้นำ มีวัฒนธรรมประเพณี มีวิถีชีวิต มีความเจริญรุ่งเรือง มีศิลปะวิทยาการที่เป็นของตนเอง มีการพัฒนาเรื่อยมาและเป็นบรรพบุรุษของผู้คนในปัจจุบัน

การที่ผู้วิจัยนำพระสูตรทั้งสามในพุทธศาสนามากล่าวถึงในที่นี้ก็เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจศึกษาองค์ความรู้และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ถูกค้นพบใหม่ๆ รวมทั้งสนใจศึกษาเรื่องราวที่ได้จากจารึกไว้ในกบ็องจันนี้ ได้นำสาระสำคัญในพระสูตรทั้งสามมาเป็นหลักคิดเตือนใจในการศึกษาว่าการเชื่อหรือไม่เชื่อ ยอมรับหรือไม่ยอมรับนั้น ขอให้พิจารณาด้วยตนเองอย่างมีเหตุมีผลปราศจากอคติ เช่น กาลามสูตรซึ่งเป็นพระสูตรที่ให้ความสำคัญกับอิสระในการคิด ไม่ได้บอกเราว่าให้เชื่อหรือไม่ให้เชื่อ แต่ให้พิจารณาให้ดีก่อนแล้วจึงเชื่อหรือไม่เชื่อ อย่าเชื่อเพราะฟังตามกันมา เชื่อเพราะมีตำราอ้างอิงอย่างเดียว เชื่อเพราะมีความเห็นต้องกับความคิดของตน เชื่อเพราะผู้พูดผู้เขียนมีชื่อเสียง ควรเชื่อได้หรือเพราะเป็นครูของเราหรือไม่เชื่อเพราะไม่มีตำราบอกกล่าวไว้ ไม่เชื่อเพราะยังไม่เคยมีใครเคยค้นพบมาก่อน ไม่เชื่อเพราะข้อมูลใหม่ขัดแย้งกับความคิดของครูของเรา เป็นต้น จึงควรจะนำเอาหลักการคิดนี้มาใช้ในการศึกษาและการยอมรับรู้เรื่องราวและข้อมูลตำราในกบ็องจันที่ได้กล่าวถึงไว้ในเอกสารวิจัยนี้

พระสูตรอีกพระสูตร คือ อัครัญสูตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่กล่าวถึงกำเนิดของโลก กำเนิดของมนุษย์ สังคม กิเลสและปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม ความคิดทางการเมือง วิวัฒนาการต่างๆ ของรัฐชาติตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วสาระสำคัญอีกประการหนึ่งที่ปรากฏในอัครัญสูตรก็คือ การชี้ให้เห็นว่าชาติกำเนิด ผิพรรณ วรรณะ มิได้เป็นเครื่องวัดคุณค่า

ความเป็นมนุษย์ แต่สิ่งที่จะนำมาตัดสินคือ ธรรมและอธรรม นั่นเอง การอ้างถึงอัครคัมภีร์ก็เพื่อเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าในจารึกกบเบื้องงานมีข้อมูลและเรื่องราวเช่นเดียวกับที่กล่าวถึงในอัครคัมภีร์ เช่นกัน กล่าวคือจารึกในกบเบื้องงานได้กล่าวถึงกำเนิดของมนุษย์และโลก วิวัฒนาการต่างๆ จนเกิดเป็นสังคม เป็นชุมชน มีปัญหาความขัดแย้งจนต้องมีการตั้งผู้นำ มีระบบการอยู่ร่วมกัน มีผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง มีกษัตริย์ มีดินแดน มีวิถีชีวิต มีความเชื่อ มีวัฒนธรรมประเพณีของการอยู่ร่วมกัน มีกติกาดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสันติ เป็นต้น เนื้อหาสาระที่กล่าวถึงในอัครคัมภีร์และที่ปรากฏในกบเบื้องงานมีความสอดคล้องกัน

พระสูตรสุดท้ายที่นำมากล่าวถึง คือ ปุณ โณวาทสูตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่ว่าด้วยการประทานโอวาทของพระพุทธเจ้าแก่พระปุณณะเถระ ผู้ซึ่งเดินทางไปค้าขายในชมพูทวีป และมีโอกาสได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์จนเกิดความเลื่อมใสขอบวชในพระพุทธศาสนา ส่วนจารึกกบเบื้องงานนั้นได้กล่าวถึงบุคคลผู้หนึ่ง คือ พระปุณณะเถระ เช่นกัน พระปุณณะท่านนี้เดินทางจากดินแดนที่เรียกว่าเมืองทองไปค้าขายยังดินแดนชมพูทวีป ได้มีโอกาสฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าจนเกิดความเลื่อมใส จึงขอบวชได้เป็นเอหิภิกขุและเป็นผู้นำพระพุทธศาสนาจากชมพูทวีปเข้ามายังดินแดนบ้านเกิดของท่านคือดินแดนที่เราตั้งถิ่นฐานอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งในครั้งนั้นเรียกดินแดนนี้ว่าเมืองทอง หรือสุวรรณภูมิ ได้มีการกล่าวถึงเรื่องราวในชีวิตของท่าน การดำเนินชีวิตในช่วงต่างๆ รวมถึงผลงานที่ท่านได้สร้างไว้ ซึ่งเมื่อประมวลแล้วเนื้อหาที่อ่านจากพระสูตรฯและที่อ่านได้จากกบเบื้องงานนั้น พระปุณณะเถระ ที่กล่าวถึงน่าจะเป็นคนๆ เดียวกัน ความสอดคล้องนี้จะเป็นการสนับสนุนในข้อมูลความรู้ที่อ่านได้จากกบเบื้องงาน มีน้ำหนักที่น่าเชื่อถือที่น่าจะไปสู่การยอมรับได้

ในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระนั้น จากการศึกษาเรื่องราวของ กบเบื้องงานทำให้ได้ทราบว่า วัตถุโบราณ กบเบื้องงานนี้เป็นบันทึกลายสือไทยโบราณ ที่บรรพชนในอดีตได้พยายามสร้างเป็นหลักฐานทิ้งไว้เป็นจดหมายเหตุที่ตกทอดกันมารุ่นต่อรุ่นถึงไทยเราในปัจจุบัน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ชนรุ่นหลังได้สืบสานเรื่องราวต่างๆ ลายสือไทยที่ใช้บันทึกในกบเบื้องงานนั้นใช้กันมาเป็นเวลานานนับพันปี แต่ถูกทับถมจนดินเป็นพันปีเช่นกัน ต่อมาเมื่อขุดพบ จึงได้รับการเก็บรักษาและสามารถอ่านได้โดย พระราชกวี (อ่ำ ทุมมทนต์) ทำให้เราได้รับทราบข้อมูลความรู้ที่น่าสนใจพอจะสรุปได้ว่า อักษร “ลายสือไทย” มีใช้มานานแล้วและมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนเป็นอักษรไทยยุคสุโขทัย และอักษรไทยในปัจจุบัน ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นมาแห่งชนชาติไทยนั้น กบเบื้องงานได้บันทึกไว้อย่างชัดเจนเช่นกันว่ามีถิ่นฐานเดิมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าแหลมทองนี้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันมาแต่คึกคักบรรพ์แล้วมิได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากไหน

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวไทยนี้ มีนักวิชาการท่านอื่นๆ ได้ทำการศึกษาและผลการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏใน กบเบื้องงานเช่นกันว่า

บรรพบุรุษไทยเป็นคนดั้งเดิมในสุวรรณภูมิ การอพยพย้ายถิ่นฐานของคนไทยถึงแม้ว่ามีจริงก็เป็นการอพยพย้ายถิ่นฐานอยู่ในบริเวณสุวรรณภูมิเอง เช่น การย้ายถิ่นฐานมาจากทางเหนือและที่ราบสูงในภาคอีสาน เพื่อหาพื้นที่ตั้งบ้านเมืองที่อุดมสมบูรณ์ เกิดเป็นชุมชนต่างๆ จนถึงอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาต่อๆ มา ความจริงแล้วในการกำหนดว่าบรรพบุรุษของคนสุโขทัยหรือคนไทยเป็นใครนั้นเป็นเรื่องราวของศักดิ์ศรีของความเป็นชาติที่มีความสำคัญมาก จึงต้องมีการพิจารณาทั้งในเรื่องของการถ่ายทอดรูปแบบเฉพาะของชุมชนภายในชาติ ทั้งในเรื่องของวัฒนธรรม ศาสนา ภาษาและวิถีชีวิตของประชาชน การปกครอง การสั่งสอนอบรมลูกหลานในครอบครัว และจากครอบครัวสู่สังคมของผู้นำชุมชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกัน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ประจำของชนชาติและความเป็นชาติขึ้นมา

นอกจากนี้ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ใน กบเบื้องงานยังเป็นการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไว้มาก เช่น การกล่าวถึงการสังคายนาพระพุทธศาสนาโดยพระภิกษุสงฆ์ร่วมกันเขียนบันทึกพระไตรปิฎกลงในหินและใบลาน เพื่อแสดงถึงการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิและเพื่อฉลองพระพุทธศาสนา 300 ปี รวมทั้งกล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูป เป็นต้น

แนวทางในการพิสูจน์อายุของ กบเบื้องงาน มีหลายแนวทาง ทั้งที่ใช้การพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้เทคนิคสมัยใหม่ และแนวทางพิสูจน์ในเชิงเปรียบเทียบ การพิสูจน์ทางเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การตรวจ กบเบื้องงานด้านซิลิโคน การตรวจสอบด้วยวิธีเทคนิคคาร์บอน (C-14) เพื่อหาอายุของวัตถุโบราณของสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ การตรวจสอบโดยใช้แสงซินโครตรอน การตรวจสอบอายุวัตถุด้วยวิธีเรืองแสงคาร์บอน (Thermoluminescence Dating) เป็นต้น

ส่วนแนวทางการพิสูจน์อีกแบบหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อถือว่า กบเบื้องงานเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ควรจะได้รับยอมรับ คือ การเทียบเคียงข้อมูลที่ได้จาก กบเบื้องงานกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากแหล่งอื่นหรือจากนักวิชาการอื่นๆ ที่ได้ค้นคว้าไว้ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลใน กบเบื้องงานที่พระราชกวีฯ ได้อ่านไว้มีน้ำหนักเป็นที่เชื่อถือได้มากขึ้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อ่านได้จาก กบเบื้องงานวัดไผ่ล้อม จังหวัดนครปฐม แผ่นอ่านที่ 755 ที่กล่าวถึงพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งครองกรุงสุโขทัย ต่อมาถูกยึดครองโดยขุนขอมสมาดโบลญ์คำพาง ทำให้ขุนฟ้าเมือง (ขุนผาเมือง) เจ้าเมืองราช ยกทัพมาช่วยพ่อขุนบางกลางหาว แห่งเมืองยาง รบกับขุนขอมสมาดโบลญ์คำพาง จนมีชัยชนะได้สุโขทัยกลับคืนมานั้น ข้อมูลจาก กบเบื้องงานแผ่นนี้สามารถเชื่อมต่อกับข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในจารึกสุโขทัย (จารึกวัดศรีชุม) ทำให้ข้อมูลประวัติศาสตร์สุโขทัยมีคำอธิบายที่ต่อเนื่องสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลใน กบเบื้องงานยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.รุ่งเรือง ลิ้มชูปัญญา ที่ศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลายแขนงและได้รวบรวมไว้ในหนังสือชื่อ “กำเนิดชนชาติไทยปฐมบทแห่งความเป็นไทย) เป็นต้น การศึกษาโดยการเทียบเคียงกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ เป็นการแสดงให้เห็นอีกทางหนึ่งว่า สิ่งที่พระราชกวี บันทึกไว้นั้นเกิดจากการค้นคว้า ศึกษาจากความรู้ที่ท่านมีจนสามารถอ่านจารึกใน กบเบื้องานได้ประวัติศาสตร์ไทยที่น่าสนใจ เป็นข้อมูลเพิ่มเติมใหม่ๆ เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้อง มากขึ้นของประวัติศาสตร์ชนชาติไทย

การศึกษาวัตถุโบราณ กเบื้องานยังทำให้ได้รับทราบถึงความรู้ความสามารถของ พระราชกวี (อ่ำ ทุมมทนต์) และความเป็นผู้ที่อุทิศชีวิตส่วนใหญ่เพื่องานค้นคว้าเรื่องราว ประวัติ ความเป็นมาตลอดกระทั่งผืนแผ่นดินอันเป็นที่รองรับพระพุทธศาสนา โดยมีหลักฐานทั้งที่เป็น โบราณวัตถุ สถานที่ เหตุการณ์และบุคคลเป็นเครื่องยืนยันได้ตลอด ความสนใจของท่านเริ่มมาจาก ความไม่เชื่อในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่บอกว่า ประวัติศาสตร์ไทยก่อนสุโขทัย เป็นเรื่องของคนไทย ที่ถอยร่นอพยพมาจากเมืองจีนจากเหนือลงมาได้โดยตลอด

หลักฐานต่างๆ ที่ท่านใช้ศึกษาค้นคว้ายังคงเก็บรักษารอการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมา โดยตลอด สิ่งที่ท่านได้สร้างไว้จึงควรได้รับการสรรเสริญและยกย่องถึงความเพียรพยายามไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคใดๆ ยังค้นคว้าทำในสิ่งที่ท่านคิดว่าต้องทำเพื่อรักษาสมบัติของชาติไว้ไม่ให้สูญหาย นับว่าท่านเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความกตัญญูต่อแผ่นดินและบรรพบุรุษ รู้หน้าที่และมีความ รับผิดชอบต่อภารกิจอันใหญ่หลวงนี้ สมควรที่จะได้รับการยกย่อง ยึดถือเป็นแบบอย่างและได้รับ การประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏมิใช่ถูกละเลย

สังคมไทยในปัจจุบันนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมในอดีตเป็นอย่างมาก ปัญหา สังคมที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่มีพื้นฐานมาจากการขาดคุณธรรม และความดีงาม ขาดความเคารพใน ศีลธรรม คนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวและผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของ ชาติบ้านเมือง จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้โลกมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างสูง ความเจริญทางวัตถุ มิให้เห็นอยู่อย่างชัดเจนและกว้างขวาง เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่ทำให้การใช้ชีวิตของคน สังคมไม่ต้องลำบากและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบาย แต่เป็นเรื่องน่าแปลกที่ความก้าวหน้า ทันสมัยทางวัตถุ มิได้เป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าจะทำให้เกิดความเจริญทางด้านจิตใจ คุณธรรม และ จริยธรรมของคนในสังคมได้ ปัญหาอาชญากรรม การทุจริตในวงการต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาสังคม การเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดจากคนในสังคม ทั้งสิ้น คนจึงเป็นที่มาของปัญหาทุกอย่าง สังคมใดที่มีคุณภาพดีมีมาตรฐานทางจิตใจที่สูง มีสติ ปัญญา มีความสามารถและพร้อมด้วยคุณธรรม สังคมนั้นย่อมมีการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น สังคมสงบ ร่มเย็นและมีความสุข การแก้ปัญหาจึงต้องแก้ไขที่คนซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาทุกอย่าง อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาที่คนนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น การอบรมและการให้

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นทางเดียวที่จะใส่ความคิดเรื่องคุณธรรม ปลุกฝังทัศนคติข้อคิดดีๆ ให้เกิดขึ้นในบุคคลเหล่านั้นได้ หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญยิ่งอีกเรื่องหนึ่ง ในการที่จะเป็นแนวทางให้เกิดการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีอย่างที่สังคมต้องการ การศึกษาอบรมในเรื่องคุณธรรมนี้ต้องเริ่มต้นตั้งแต่ในชั้นเรียนของเด็กเล็ก ค่อยๆ ปลุกฝังจนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หลักสูตรการเรียนในโรงเรียนจึงมีความสำคัญมากในการที่จะปลุกฝังจิตเส้นทางให้เด็กๆ และเยาวชน ได้ยึดเอาเป็นหลักปฏิบัติ สิ่งที่จะบรรจุในหลักสูตรการศึกษาจึงควรเน้นในเรื่องของการปลุกฝังในด้านจริยธรรมและคุณธรรมในวัยและเวลาที่เหมาะสมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาการ ดังคำกล่าวที่ว่า มีความรู้คู่คุณธรรม

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในเรื่อง กบเบื้องจาน แม้ว่าเราจะเน้นไปในเรื่องของแนวทางการพิสูจน์ว่า กบเบื้องจานเป็นจาริกโบราณที่มีอยู่จริงและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อถือได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้จากการดำเนินการในเรื่องนี้ก็คือเนื้อหาสาระและข้อมูลที่ปรากฏอยู่ใน กบเบื้องจาน ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีความน่าสนใจที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างในเรื่องการสอน การปลุกฝังจิตสำนึก การวางตัว การสร้างนิสัยในการอยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างความเป็นผู้นำและคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ ผู้ปกครอง ผู้ถูกปกครอง และประชาชนทั่วไปในสังคมเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้วิจัยมีโอกาสดูวิจัยวัดอุโบสถ กบเบื้องจานจนเข้าไปศึกษาเรื่องราวต่างๆ ทั้งรับทราบข้อมูลในบันทึก กบเบื้องจานทำให้ทราบว่าบ้านเมืองเรามีสิ่งที่มีคุณค่าที่ถูกละเลยอย่างน่าเสียดายหากจะปล่อยให้มรดกที่บรรพบุรุษส่งผ่านมาถึงลูกหลานในยุคเราต้องสูญหายไป จึงขอเสนอความคิดเห็นในเรื่อง กบเบื้องจานนี้ไว้ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการดูแลสมบัติของชาติไม่ให้สูญหายต่อไป

1. ขอให้หน่วยงานทางราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติได้ให้ความสนใจศึกษา รับฟัง ทำใจเป็นกลางและเปิดรับการเปลี่ยนแปลงหรือข้อมูลใหม่ๆ ที่ถูกค้นพบโดยจาริกโบราณอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับความยอมรับอย่างเป็นทางการ อย่างไม่มีอคติ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและต่อยอดข้อมูลประวัติศาสตร์ที่เรามีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. นำเอาปรัชญาและความรู้ที่ได้ เช่น คุณธรรม จริยธรรมของผู้ปกครอง หลักธรรมที่คนทั่วไปพึงมี ประวัตความเป็นมาและการสร้างชาติ วิถีกรรมของบรรพบุรุษ คำสอน โบราณสถาน

ศิลปะต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมความรุ่งเรืองของชาติ มาเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อสร้างความรักและความภูมิใจในชาติบ้านเมือง

3. นำความรู้และคำสอนที่ดีบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เด็กๆ และเยาวชนไทยรุ่นใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน ได้เรียนรู้และซึมซับคุณธรรมอันดี อันเป็นรากฐานสำคัญที่สุด ก่อนที่พวกเขาเหล่านั้นจะศึกษาในวิทยาการแขนงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองต่อไป

4. ให้นำหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันอนุรักษ์ ดูแล จัดหาสถานที่ที่เหมาะสม ในการเก็บรักษาโบราณวัตถุเหล่านี้ไว้ให้สง่างาม สมเกียรติ สมกับคุณค่าในความเป็นสมบัติอันล้ำค่า และยิ่งใหญ่ของชาติบ้านเมือง เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยั่งยืน เป็นสมบัติของลูกหลานไทยรุ่นต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

พ.ณ ประมวญมรรค. ตำนานและประวัติศาสตร์ไทย ฉบับ 80 ปี ทานจันทร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตะวันออก, 2536.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

จ.กเบื้องงาน. พุทธศาสนสุวัณณภูมิปกรณ์ ราชบุรีวัดตุ๊กตา ตำนานเมืองขุนไทย กเบื้องงานคติมุลนิธิพระราชกวี (อำ วมตฺโต) วัดโสมนัสวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 9

พระราชกวี (อำ วมตฺโต) พุทธศาสนสุวัณณภูมิปกรณ์ ราชบุรีวัดตุ๊กตา ตำนานเมืองขุนไทย กเบื้องงานคติมุลนิธิพระราชกวี (อำ วมตฺโต) วัดโสมนัสวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 8

พระธรรมวงศ์เวที (อำ วมตฺโต) ประวัติวัดเพชรลีส ตำบลท่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูพิศิษฐ์ศีลปาคม ณ วัดเพชรลีส จังหวัดราชบุรี 3 เมษายน 2537.

ภาษาต่างประเทศ

Nicolas Revire and Stephen A.Murphy (Editors). Before Siam : Essays in Art and Archaeology. Amazon : April 7, 2014.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นาวาอากาศเอกหญิง พันธุ์นิดา ฅ ลำปาง
วันเดือนปีเกิด	24 พฤษภาคม 2503
การศึกษา	รัฐศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 40
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าแผนกภาษาต่างประเทศ กรมข่าวทหารอากาศ
โดยย่อ	หัวหน้าแผนกพิธีการ กองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารอากาศ รองผู้อำนวยการ กองเลขานุการ สำนักเลขานุการกองทัพอากาศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นายทหารปฏิบัติการกองทัพอากาศ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางพิสูจน์ว่า กบเมืองจัน เป็นจาริกโบราณและเป็นหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

ผู้วิจัย นาวาเอกหญิง พันธุ์นิศา ฌ ลำปาง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง นายทหารปฏิบัติการกองทัพอากาศ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยนั้น ส่วนหนึ่งเราเรียนรู้จากการ
บันทึกของชาวต่างชาติซึ่งมักจะเป็นชาวตะวันตก ซึ่งเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศ ของเราในยุคสมัยต่างๆ
เนื่องจากมาติดต่อทำการค้าบ้าง มาสอนหนังสือ สอนศาสนาและเจริญสัมพันธไมตรีบ้าง เป็นต้น ชาวต่างชาติ
นั้นได้บันทึกเหตุการณ์ที่ได้ประสบพบเห็น เช่น สภาพบ้านเมือง อาคารบ้านเรือน ประเพณีและวัฒนธรรม
รวมถึงสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของผู้คน ชาวต่างชาติบางคนที่มีความรู้ความสามารถสูง ก็จะ
บันทึกความเป็นมาของบ้านเมืองเราจากการอ่านจาริกโบราณที่จาริกไว้ด้วยภาษาต่างๆ ภาษาก็ตาม ในความ
เป็นจริงนั้น คนไทยที่มีความรู้ความสามารถในการอ่านและเข้าใจความหมายของเนื้อหาที่ปรากฏในจาริก
โบราณต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนนั้นก็มิใช่ เราจึงน่าจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับคนไทย
ซึ่งเป็นผู้อ่าน รวมถึงเรื่องราวที่ถูกรวบรวมและเขียนขึ้นจากความสามารถของคนไทยด้วย มิใช่จะให้ความสำคัญ
แต่เฉพาะชาวตะวันตกเท่านั้น

เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2506 พระราชกวี (อำ รมุมทศ โด) ได้พบจาริกโบราณ ที่เรียกว่า
กบเมืองจันแผ่นแรก จาริกดังกล่าวเป็นแผ่นหินทราย มีภาพพระพุทธรูปประวัติปางประสูติ ซึ่งพระนางสิริมหา
มาयाเทวีพระพุทธรูปมารดาได้ประสูติพระ โภธิสัตว์สิทธัตถะแล้ว พระนางประทับนั่ง ณ พระแท่นซึ่งมีกวาง
หมอบอยู่ที่ฐาน อันภาพดังกล่าวนี้ยืนยันได้ว่าจาริกนั้นเป็นศิลปะสมัยสุวรรณภูมิ นอกจากนี้แล้วในเวลา
ต่อมาท่าน ได้พบ กบเมืองจันแผ่นอื่นๆ อีก ซึ่งไม่มีรูปภาพปรากฏ มีแต่รอยขีด จึงได้เริ่มศึกษาจนทำให้ได้รู้ว่า
เป็นตัวหนังสือไทย เรียกว่า ลายสือไหลว่า และสามารถอ่านเป็นเรื่องราวได้ เรื่องราวที่ปรากฏอยู่ใน
กบเมืองจันที่ท่านพระราชกวีฯ อ่านได้นั้น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับมนุสยศาสตร์ เทวศาสตร์ และวิญญานศาสตร์
เขียนเล่าประวัติพระพุทธศาสนาและประวัติความเป็นมาของคนในดินแดนสุวรรณภูมิไว้ชัดเจน ท่านพระราช
กวีฯ และสหายได้ช่วยกันศึกษา กบเมืองจัน จนทำให้ได้รับทราบเรื่องราวของสุวรรณภูมิที่ละเอียดละออ
จนได้ภาพประวัติศาสตร์ไทยที่ยิ่งใหญ่และยาวนาน

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือข้อมูลความเป็นมาและความสำคัญของ กบเมืองจันทน์แห่งนี้ ยังไม่เป็นที่ยอมรับ แผ่น กบเมืองจันทน์ที่พระราชกวีฯ พบนั้น ยังไม่ได้รับความเชื่อถือและยอมรับว่าเป็นแผ่นจารึกโบราณที่มีอายุยาวนานจนสามารถเชื่อได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง แผ่น กบเมืองจันทน์ยังคงถูกมองว่าเป็นเพียงแผ่นหินของใหม่ธรรมดาๆ ที่ผลิตขึ้นเพื่อหลอกลวงนักท่องเที่ยวว่าเป็นของเก่า จนสามารถขายเป็นรายได้เท่านั้น นอกจากนี้ผู้ที่สามารถอ่านและตีความรอยขีดเขียนใน กบเมืองจันทน์จันทราบเรื่องราวต่างๆ ก็ยังไม่เป็นที่เชื่อถือว่าจะสามารถอ่านได้จริง อย่างไรก็ตาม การค้นพบแผ่นจารึก กบเมืองจันทน์ฉบับอื่นๆ แผ่น กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ของ 40 จังหวัดทั่วประเทศ เช่น ที่คูบัว (จังหวัดราชบุรี) อุหิน (อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา) วัดไผ่ล้อม (จังหวัดนครปฐม) ตำบลท่าเรือ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ปรินพาลี (จังหวัดเพชรบุรี) นองทอง (จังหวัดกาญจนบุรี) และอุทอง (จังหวัดสุพรรณบุรี) เป็นต้นนั้น น่าจะเป็นหลักฐานที่ยืนยันได้ในระดับหนึ่งว่า กบเมืองจันทน์มีใช้หลักฐานที่เลือนลอยแต่เป็นหลักฐานและเรื่องราวที่ควรให้ความสำคัญมิใช่เลย การค้นพบและเก็บรักษาไว้ของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการป้องกันมิให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญนี้สูญหายไปเนื่องจากความไม่เห็นคุณค่า และการไม่ยอมรับของบุคคลบางกลุ่ม อันเนื่องมาจากแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.2509 ที่พิจารณาบนพื้นฐานข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน

เอกสารวิจัยฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะหาแนวทางการพิสูจน์ว่า กบเมืองจันทน์เป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง และนำเสนอข้อมูลประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของคนไทยในบางประเด็นที่น่าสนใจ การค้นพบของพระราชกวีฯ และการอ่านตีความ กบเมืองจันทน์ของท่าน อาจจะนำมาซึ่งความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในแง่มุมใหม่ๆ อันเป็นประโยชน์และสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมความรู้ประวัติศาสตร์ที่เรามีอยู่แล้วให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลความรู้ที่ปรากฏอยู่ใน กบเมืองจันทน์ อันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา อารยธรรมและคตินิยม ของผู้คนในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อรักษาไว้เป็นมรดกของชาติมิให้สูญหายเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางมากขึ้นและเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของสังคมในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาและเผยแพร่เกียรติคุณของพระราชกวี (อ่ำ ฆุ่มมทุด โด) ผู้มีความรู้ความสามารถในการอ่านและตีความจารึกประวัติศาสตร์และอารยธรรมจากลายสือไทยที่ปรากฏอยู่ใน กบเมืองจันทน์ให้สังคมได้รับทราบ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพิสูจน์ว่า กบเมืองจันทน์ เป็นจารึก โบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ บทความทางวิชาการต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ผลการวิจัย พร้อมเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบประวัติศาสตร์และอารยธรรมต่างๆ รวมถึงได้รับทราบข้อมูลใหม่ๆ ในเชิงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติและอารยธรรมที่เกิดขึ้นในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน จากวิธีการอ่านและตีความจารึก กบเมืองจางของพระราชกวี (อำ ฆมมทศ โศ)
2. ทำให้ทราบถึงประวัติและการพบ กบเมืองจางของพระราชกวี (อำ ฆมมทศ โศ)
3. ได้แนวทางการพิสูจน์ว่า กบเมืองจางเป็นจารึกโบราณและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่จริง

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาเรื่องราวของ กบเมืองจางทำให้ได้ทราบว่า วัตถุโบราณ กบเมืองจางนี้เป็นบันทึกลายสือไทยโบราณ ที่บรรพชนในอดีตได้พยายามสร้างเป็นหลักฐานทิ้งไว้เป็นจดหมายเหตุที่ตกทอดกันมา รุ่นต่อรุ่นถึงไทยเราในปัจจุบัน ทำให้เราได้รับทราบข้อมูลความรู้ที่น่าสนใจพอจะสรุปได้ดังนี้

1.1 อักษร “ลายสือไทย” ขุนสือไทยฟ้าเป็นผู้คิดลายสือไทย ให้ใช้เมื่อปีอิน 1235 ให้ชื่อว่า ลายสือไทยตามชื่อผู้คิดค้น และ ขอมฟ้าไทยเป็นผู้คิด ลายสือขอม ให้ใช้เมื่อปีอิน 1250 หรือเมื่อเกือบ 7 พันปีมาแล้ว

1.2 ประวัติศาสตร์เรื่องชนชาติไทย ใน กบเมืองจางได้บันทึกไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องราวของบรรพบุรุษไทยหรือความเป็นมาแห่งชนชาติไทยว่า มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าแหลมทองนี้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้วมิได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากไหน

บรรพบุรุษไทยเป็นคนดั้งเดิมในสุวรรณภูมิ การอพยพย้ายถิ่นฐานของคนไทยถึงแม้ว่ามีจริง ก็เป็นการอพยพย้ายถิ่นฐานอยู่ในบริเวณสุวรรณภูมิเอง เช่น การย้ายถิ่นฐานมาจากทางเหนือและที่ราบสูงในภาคอีสาน แล้วขยายที่ทำกินมาอยู่ในบริเวณนี้ เกิดเป็นชุมชนต่างๆ จนถึงอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาต่างๆ มาเราเชื่อตามการบันทึกของชาติตะวันตกว่า นานเจ้าเป็นบรรพบุรุษของเรา ความจริงแล้วในการกำหนดว่า บรรพบุรุษของคนสุโขทัยหรือคนไทยมาจากนานเจ้าหรือไม่นั้น เป็นเรื่องราวของศักดิ์ศรีของความเป็นชาติ

ที่มีความสำคัญมาก จึงต้องมีการพิจารณาทั้งในเรื่องของการถ่ายทอดรูปแบบเฉพาะของชุมชนภายในชาติ ทั้งในเรื่องของวัฒนธรรม ศาสนา ภาษาและวิถีชีวิตของประชาชน การปกครอง การสั่งสอนอบรมผู้ลูกหลาน ในครอบครัว และจากครอบครัวสู่สังคมของผู้นำชุมชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกัน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ประจำ ของชนชาติและความเป็นชาติหนึ่งขึ้น

1.3 พระพุทธศาสนา

จากหลักฐาน กบเมืองจัน ได้มีการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไว้มากพอจะนำมาแสดงเป็นตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

1.3.1 การบันทึกพระไตรปิฎกของ กบเมืองจันและไบลาน มีกล่าวถึงใน กบเมืองจัน ลำดับอ่านที่ 451 บันทึกไว้ว่า “พระเจ้าตวันอริราชให้นิมนต์พระญาณจรณเป็นหัวหน้าในการสังคายนา พระพุทธศาสนา พร้อมภิกษุสงฆ์ 2,500 รูป ร่วมกันเขียนบันทึกพระไตรปิฎกลงในหินและไบลาน เพื่อแสดงถึงการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ และเพื่อฉลองพระพุทธศาสนา 300 ปี

1.3.2 บันทึก กบเมืองจัน กล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปไทยองค์แรกที่ถ้าถุญแขวง จังหวัดราชบุรี ชื่อบุญพระฤๅษี คู่มกรงสมาธิ ณ แขวง เป็นพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทเทศนาธรรม ยกพระหัตถ์ขวาทำกวัค พระหัตถ์ซ้ายวาง กบเมืองจันยังได้มีบันทึกถึงพระพุทธรูปองค์ที่สองเป็นพระพุทธรูปปางลีลาไสยาส สลักติดกับผนังภูเขาในถ้ำฟาโกลีถ้ำถุญแขวง พระพุทธรูปทั้ง 2 นี้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่เห็นได้จริงตามที่บันทึกไว้ใน กบเมืองจัน

1.3.3. พระเจ้าอโศกมหาราช แห่งชมพูทวีปได้ส่งคณะพระธรรมทูตจำนวน 5 รูป คือ พระโสณะ พระอุตตระ พระฉานียะ พระภูริยะ และ พระมุณียะ เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ

1.3.4 บันทึกการสร้างวัดพระมหาธาตุ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.3.5 บันทึกการเสด็จมาสุวรรณภูมิของพระพุทธเจ้า และประทับรอยพระพุทธบาทไว้ที่เกาะแก้วพิสดาร จังหวัดภูเก็ตเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์อีกชิ้นหนึ่งที่เห็นได้

2. แนวทางการพิสูจน์อายุของ กบเมืองจัน มีหลายแนวทาง ทั้งที่ใช้การพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้เทคนิคสมัยใหม่ และแนวทางพิสูจน์ในเชิงเปรียบเทียบ คือนำข้อมูลที่ ได้จากการบันทึกใน กบเมืองจัน ไปศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัตถุ โบราณอื่นๆ ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ และได้รับการยอมรับแล้วว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อถือได้

2.1 การพิสูจน์ทางเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์

2.1.1 การตรวจ กบเมืองจันด้านศิลาวรรณาได้แยกตรวจเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเม็ด กับ ส่วนที่เป็นเนื้อพื้น ผลการตรวจสอบได้ข้อสรุปว่า วัตถุ กบเมืองจัน ไม่ใช่หินธรรมชาติแต่เป็นวัตถุที่คน

ทำขึ้นโดยมีปูนคาร์บอนเป็นตัวเชื่อมประสานเม็ดตะกอนเข้าด้วยกัน วัตถุทรายที่พบบอกได้ว่ามาจากต่างพื้นที่แต่ยังไม่สามารถบอกอายุได้

2.1.2 การตรวจสอบด้วยวิธีเทคนิคคาร์บอน (C-14) เพื่อหาอายุของวัตถุโบราณของสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาตินั้น สถาบันต้องตรวจสอบเบื้องต้นก่อนว่าวัตถุ กเบื้องงานมีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบหรือไม่ โดยวิธีเอ็กซ์เรย์หากมีจะ ได้ทำการทำลายวัตถุและตรวจสอบด้วยเทคนิค C-14 เพื่อหาอายุต่อไป แต่จากผลการเอ็กซ์เรย์ปรากฏว่าวัตถุ กเบื้องงานไม่มีสารคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ จึงไม่สามารถตรวจสอบหาอายุด้วยเทคนิค C-14 ได้

2.1.3 การตรวจสอบโดยใช้แสงซินโครตรอน ซึ่งคือ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า วิธีนี้ยังไม่สามารถบอกอายุวัตถุ กเบื้องงานได้ แต่สามารถให้คำตอบในเรื่องเนื้อมวลของกเบื้องงานได้ว่าประกอบด้วยวัตถุอะไรบ้าง และเป็นสัดส่วนเท่าใด การตรวจอายุจึงต้องนำผลเรื่องเนื้อมวลไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับเนื้อมวลของโบราณวัตถุอื่นๆ ว่ามีความใกล้เคียงกันหรือไม่เพียงใด

2.1.4 การตรวจสอบอายุวัตถุด้วยวิธีเรืองแสงคาร์บอน (Thermoluminescence Dating) โดยคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้ให้ข้อมูลว่าผลของอายุที่ได้จะเป็นอายุของการเขียนหรือการจารึกของแต่ละแผ่น อายุจะนับจากการ โดนแสงครั้งสุดท้ายขององค์ประกอบที่อยู่ด้านใน ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์และสถาบันฯ คาดว่าจะดำเนินการเสร็จและรายงานให้ทางมูลนิธิพระราชกวีฯ ซึ่งเป็นต้นเรื่องการขอรับการตรวจพิสูจน์อายุ กเบื้องงาน ได้ภายใน 11 สิงหาคม 2558 นี้

2.2 แนวทางการพิสูจน์ คือ โดยการเทียบเคียงข้อมูลที่ได้จาก กเบื้องงานกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากแหล่งอื่นหรือจากนักวิชาการอื่นๆ ที่ได้ค้นคว้าไว้ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลใน กเบื้องงานที่พระราชกวีฯ ได้อ่านไว้มีน้ำหนักเป็นที่เชื่อถือได้มากขึ้น

3. จากการศึกษาวัตถุโบราณ กเบื้องงานทำให้ได้รับทราบถึงความรู้ความสามารถของพระราชกวีฯ (อำ ทุมมทนต์) และความเป็นผู้ที่อุทิศชีวิตส่วนใหญ่เพื่องานค้นคว้าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาตลอดกระทั่งผืนแผ่นดินอันเป็นที่รองรับพระพุทธศาสนา โดยมีหลักฐานทั้งที่เป็นโบราณวัตถุ สถานที่ เหตุการณ์ และบุคคลเป็นเครื่องยืนยันได้ตลอด ความสนใจของท่านเริ่มมาจากความไม่เชื่อในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่บอกว่าประวัติศาสตร์ไทยก่อนสุโขทัยเป็นเรื่องของคนไทยที่ถอยร่นอพยพมาจากเมืองจีนจากเหนือลงมาได้โดยตลอด

ท่านได้เก็บรักษาพระพุทธรูปและเทวรูป ไว้เป็นจำนวนมาก มีหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา และโบราณคดีสำหรับศึกษาค้นคว้าและหนังสือที่ท่านเขียนเองอีกมากมาย มี กเบื้องงานอีกหลายร้อยแผ่น เก็บรักษาไว้ที่กุฏิของท่านที่วัด โสมนัสวิหาร สิ่งที่ท่านสนใจและค้นคว้าศึกษามากกว่า 20 ปี คือ จารึกภาษาไทยที่ปรากฏอยู่บน กเบื้องงานที่ได้มาจากที่ต่างๆ เช่น จากคูบัว ราชบุรี วัดไร่ล่อม นครปฐม พิษณุ นครราชสีมา ฯลฯ จนเขียนประวัติศาสตร์ชาติไทยย้อนหลังยุคสุโขทัยไปถึงพุทธกาลเป็นที่โจษจันกัน ท่าน

ถูกกล่าวหาว่าสิ่งที่ท่านครอบครองเป็นวัตถุโบราณของปลอมทำเลียนแบบ และสิ่งที่ท่านเขียนประวัติศาสตร์ชาติไทยเป็นความเท็จ

หลักฐานต่างๆ ที่ท่านใช้ศึกษาค้นคว้ายังคงเก็บรักษาการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมา โดยตลอด สิ่งที่ท่านได้สร้างไว้จึงควรได้รับการสรรเสริญและยกย่องถึงความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ยังค้นคว้าทำในสิ่งที่ท่านคิดว่าต้องทำเพื่อรักษาสมบัติของชาติไว้ไม่ให้สูญหาย นับว่าท่านเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความกตัญญูต่อแผ่นดินและบรรพบุรุษ รู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการกิจอันใหญ่หลวงนี้สมควรที่จะได้รับการยกย่อง ยึดถือเป็นแบบอย่าง และได้รับการประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏมิใช่ถูกละเลย

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้รู้จักวัตถุ โบราณ กเบื้องงานจนเข้าไปศึกษาเรื่องราวต่างๆ ทั้งรับทราบข้อมูลในบันทึกเบื้องงานทำให้ทราบว่าบ้านเมืองเรามีสิ่งที่มีคุณค่าที่ถูกละเลยอย่างน่าเสียดายหากจะปล่อยให้มรดกที่บรรพบุรุษส่งผ่านมาถึงลูกหลานในยุคเราต้องสูญหายไป จึงขอเสนอความคิดเห็นในเรื่อง กเบื้องงานนี้ไว้ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการดูแลสมบัติของชาติไม่ให้สูญหายต่อไป

1. ขอให้หน่วยงานทางราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติได้ให้ความสนใจศึกษา รับฟัง ทำใจเป็นกลางและเปิดรับการเปลี่ยนแปลงหรือข้อมูลใหม่ๆ ที่ถูกค้นพบโดยจารึก โบราณอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับความยอมรับอย่างเป็นทางการ อย่างไม่มีอคติ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและต่อยอดข้อมูลประวัติศาสตร์ที่เราเมื่ออยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. นำเอาปรัชญาและความรู้ที่ได้ เช่น คุณธรรม จริยธรรมของผู้ปกครอง หลักธรรมที่คนทั่วไปพึงมี ประวัติความเป็นมาและการสร้างชาติ วิถีกรรมของบรรพบุรุษ คำสอน โบราณสถานศิลปะต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมความรุ่งเรืองของชาติ มาเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อสร้างความรักและความภูมิใจในชาติ บ้านเมือง

3. นำความรู้และคำสอนที่ดีบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เด็กๆ และเยาวชนไทยรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นทุกวันได้เรียนรู้และซึมซับคุณธรรมอันดี อันเป็นรากฐานสำคัญที่สุดก่อนที่พวกเขาเหล่านั้นจะศึกษาในวิทยาการแขนงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองต่อไป

4. ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันอนุรักษ์ ดูแล จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาโบราณวัตถุเหล่านี้ไว้ให้สว่างาม สมเกียรติ สมกับคุณค่าในความเป็นสมบัติอันล้ำค่าและยิ่งใหญ่ของชาติบ้านเมืองเพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยั่งยืน เป็นสมบัติของลูกหลานไทยรุ่นต่อไป